សាកលវិទ្យាល័យ ភូមិន្ទនីតិសាស្ត្រ និងវិទ្យាសាស្ត្រសេដ្ឋកិច្ច

Université Royale de Droit et des Sciences Economiques

Royal University of Law and Economics

សារណាបញ្ចប់ការសិក្សា

បទល្មើសរំលោភសេពសន្ថវៈ និងបទល្មើសបំពានផ្លូវភេទប្រហាក់ប្រហែល

ស្រាវជ្រាវចាប់ពីថ្ងៃទី២៣ ខែមីនា ឆ្នាំ២០២២ ដល់ថ្ងៃទី២៣ ខែឧសភា ឆ្នាំ២០២២

ស្រាវជ្រាវដោយ

និស្សិតឈ្មោះ **ហួ ម៉េងហ៊ត់**

ហែម លឹមឆាយ

សាស្ត្រាចារ្យណែនាំ

លោក **មីន សំអុល**

បរិញ្ញាបត្រ នីតិសាស្ត្រ

ជំនាន់ទី ២២

ឆ្នាំចូលរៀន ២០១៨

ឆ្នាំសរសេរសារណា ២០២២

សេចក្ដីថ្លែងអំណរគុណ

ខ្ញុំបាទឈ្មោះ **ហែម លីមឆាយ** និងឈ្មោះ **ហួ ម៉េងហ៊ត់** ជានិស្សិតថ្នាក់បរិញ្ញាបត្រនីតិសាស្ត្រ ផ្នែកនីតិសាស្ត្រ ជំនាន់ទី២២ នៃសាកលវិទ្យាល័យភូមិន្ទនីតិសាស្ត្រ និងវិទ្យាសាស្ត្រសេដ្ឋកិច្ច ក្នុងឆ្នាំសិក្សា២០២១-២០២២។

សូមសម្ដែង និងគារវកិច្ចគោរពដឹងគុណដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់ជាអនេកប្បការជូនចំពោះ៖

- លោកឪពុក៖ **ហែម ខុន** និងអ្នកម្ដាយ ៖ **លី ស៊ីវឡាង**
- លោកឪពុក៖ **ម៉េង ហ៊ាង** និងអ្នកម្ដាយ ៖ **តាន់ គឹមគន់**

ដែលបានផ្ដល់កំណើត និងបានខិតខំពុះពារឧបសគ្គក្នុងការចិញ្ចឹមបីបាច់ ថែរក្សា អប់រំ ទូន្មាន ប្រៀនប្រដៅ និងបានផ្គត់ផ្គង់កូនគ្រប់សព្វបែបយ៉ាងទាំងសម្ភារសម្រាប់ប្រើប្រាស់រៀនសូត្រ និងស្មារតីដល់កូន ជាពិសេសលោកទាំងទ្វេបានខិតខំជំរុញឱ្យកូនបានសិក្សារៀនសូត្ររហូតមកដល់បញ្ចប់ថ្នាក់បរិញ្ញាបត្រ។ គុណូបការៈដែលលោកទាំងទ្វេបានផ្ដល់ និងលះបង់នេះ វាជាវត្ថុដ៏មានតម្លៃបំផុតដែលមិនអាចកាត់ថ្លៃបាន និងមិនអាចរកអ្វីមកប្រៀបផ្ទឹមពុំបានឡើយ។ ហើយគ្មានថ្ងៃណាដែលកូនបានតបស្នងសងគុណលោកវិញអស់ឡើយ។

យើងខ្ញុំសូមសម្ដែងនូវការដឹងគុណយ៉ាងជ្រាលជ្រៅផងដែរចំពោះ៖

ឯកឧត្តមសាកលវិទ្យាធិការ និងព្រមទាំង សាកលវិទ្យាធិការរង ព្រឹទ្ធបុរសរង សាស្ត្រាចារ្យ និងបុគ្គលិកនៃសាកលវិទ្យាល័យភូមិន្ទនីតិសាស្ត្រ និងវិទ្យាសាស្ត្រសេដ្ឋកិច្ចទាំងអស់ដែលបានជួយតម្រង់ទិសដៅក្នុងការសិក្សារៀនសូត្ររហូតដល់ថ្នាក់បរិញ្ញាបត្រនីតិសាស្ត្រ

ជាពិសេស លោកសាស្ត្រាចារ្យ **មីន សំអុល** ដែលបានដឹកនាំ ចង្អុលបង្ហាញ និងសម្របសម្រួលដំបូន្មាន និងអនុសាសន៍ល្អៗ ព្រមទាំងពន្យល់ពីវិធីសាស្ត្រក្នុងការស្រាវជ្រាវឯកសារ និងទិន្នន័យនានាដែលពាក់ព័ន្ធនឹងប្រធានបទខាងលើនេះ។

ជាចុងបញ្ចប់ត្រឹមខ្ញុំសូមបួងសួង ដល់វត្ថុសាកសិទ្ធទាំងអស់ក្នុងលោកសូមជួយតាមថែរក្សាលោកទាំងអស់ឱ្យជួបប្រទះតែសេចក្ដីសុខសុខភាពល្អអាយុយឺនយូរដើម្បីបន្តដឹកនាំ និងផ្ដល់ចំណេះដឹងដល់កុលបុត្រកុលធីតាខ្មែរជំនាន់ក្រោយទៀត។

យើងខ្ញុំទាំងពីរនាក់ គឺជានិស្សិតថ្នាក់បរិញ្ញាបត្រនីតិសាស្ត្រឆ្នាំទី៤ ជំនាន់ទី ២០ ដែលបានសិក្សានៅសាកលវិទ្យាល័យភូមិន្ទនីតិសាស្ត្រ និងវិទ្យាសាស្ត្រសេដ្ឋកិច្ចចាប់តាំងពីឆ្នាំ ២០១៨ រហូតដល់ឆ្នាំ ២០២២។ បន្ទាប់ពីបានសិក្សាអស់រយៈពេល ៤ ឆ្នាំកន្លងមកនេះយើងខ្ញុំបានទទួលនូវចំណេះដឹងជាច្រើនពីសាស្ត្រាចារ្យទាំងឡាយ ដែលបានខិតខំប្រឹងប្រែងបង្ហាត់បង្រៀនយ៉ាងយកចិត្តទុកដាក់ដល់យើងខ្ញុំ។ ហេតុដូច្នេះហើយ ដើម្បីធ្វើការវាយតម្លៃ និងវាស់ស្ទង់ទៅលើចំណេះដឹងរបស់ពួកយើងខ្ញុំដែលបានសិក្សាកន្លងមកក្នុងរយៈពេល ៤ឆ្នាំមកនេះ យើងខ្ញុំសូមលើកយកនូវប្រធានបទមួយដែលមានចំណងជើងថា " **បទរំលោភសេពសន្ថវៈ** " មកធ្វើការសិក្សាស្រាវជ្រាវដើម្បីធ្វើជាសារណាក្នុងការបញ្ចប់ការសិក្សា។

មូលហេតុដែលយើងខ្ញុំសម្រេចចិត្ត លើកយកប្រធានបទនេះមកសរសេរសារណា គឺដើម្បី ឱ្យមិត្តនិស្សិត និងមិត្តអ្នកអានដែលមានបំណងធ្វើការស្វែងយល់អំពីបទល្មើសព្ទមួយនេះ ដែលមានការចាប់អារម្មណ៍ក្នុងមួយរយៈពេលប៉ុន្មានឆ្នាំក្រោយមកនេះ។ តាមរយៈស្នាដៃនៃសារណារបស់យើងខ្ញុំនេះ យើងខ្ញុំសង្ឃឹមយ៉ាងមុតមាំថា អត្ថបទសារណាមួយនេះនឹងចូលរួមជាពិសេស ក្នុងការផ្សព្វផ្សាយ និងជាជំនួយដល់ស្មារតីផ្នែកច្បាប់ និងសម្រាប់បុគ្គលទូទៅមិនចំពោះតែអ្នកច្បាប់ ជាពិសេសសម្រាប់ សិស្សនិស្សិតណា ចង់ដឹង និងចង់សិក្សាស្វែងយល់អំពីបទល្មើសដែលកើតឡើងក្នុងរឿងព្រហ្មទណ្ឌ។

ដោយសារតែពេលវេលាក្នុងការសិក្សាស្រាវជ្រាវ និងសរសេរសារណាបញ្ចប់ការសិក្សាមានរយៈពេលខ្លី ហើយម្យ៉ាងវិញទៀត ដោយសារតែចំណេះដឹងពួកយើងខ្ញុំនូវមានកម្រិត យើងខ្ញុំជឿជាក់ថា កំហុសដែលកើតមានឡើងដោយអចេតនាមួយចំនួន ដែលក្នុងនោះមានដូចជា កំហុសអក្ខរាវិរុទ្ធ ខ្លឹមសារអត្ថន័យ និងភាពខ្វះចន្លោះមិនគ្រប់ជ្រុងជ្រោយតាមខ្លឹមសារច្បាប់នឹងកើតមានក្នុងសារណានេះ ជាក់ជាពុំខាន។ យើងខ្ញុំរីករាយនឹងទទួលនូវមតិរិះគន់ក្នុងន័យស្ថាបនា ដើម្បីកែលំអនូវកំហុសឆ្គងពីសំណាក់ លោក លោកស្រីសាស្ត្រាចារ្យ ក៏ដូចជា មិត្តនិស្សិតទាំងឡាយ ដើម្បីបំពេញនូវរាល់កំហុសឆ្គង និងចំណុចខ្វះខាតទាំងឡាយដោយក្តីសោមនស្សរីករាយដោយមេត្រីភាពព្រមទាំង សូមអរគុណ និងអរព្រះគុណ។

មាតិកា

ទំព័រ

សេចក្តីផ្តើម ១

ជំពូកទី១

បទល្មើសរំលោភសេពសន្ថវៈ

១.១ និយមន័យៈ.. ៣

១.១.១. តាមវចនានុក្រមខ្មែរៈ.. ៣

១.១.២. តាមវាក្យសព្ទគតិយុត្តៈ ៣

១.២. ធាតុផ្សំនៃបទល្មើសរំលោភសេពសន្ថវៈ :.. ៥

១.២.១. ធាតុនីត្យានុកូល ឬ ធាតុច្បាប់ :.. ៥

១.២.២. ធាតុសត្យានុម័ត ឬ ធាតុសម្ភារៈ :.. ៦

១.២.២.១. សម្ភារៈ និងសកម្មភាពប្រព្រឹត្តបទល្មើស :.. ៦

ក.ការបញ្ចូលអង្គជាត :.. ៦

ខ.ការបញ្ចូលឧបករណ៍ :.. ៨

គ.ប្រព្រឹត្តទៅលើអ្នកដទៃ :.. ៨

១.២.២.២. អវត្តមាននៃការព្រមព្រៀង :.. ១០

ក. សញ្ញាណទូទៅនៃការព្រមព្រៀង :.. ១០

ខ. សច្ចធារណ៍នៃការព្រមព្រៀងក្នុងទំនាក់ទំនងអាពាហ៍ពិពាហ៍ :.. ១១

គ. នីតិភាពនៃការរួមភេទ :.. ១២

ឃ. ការប្រើអំពើហិង្សា :.. ១៣

ង. ការបង្ខិតបង្ខំ :.. ១៤

ច. ការគំរាមកំហែង :.. ១៤

ឆ. ការឆ្មក់ឱកាស :.. ១៥

១.២.៣. ធាតុអត្តនោម័ត ឬ ធាតុផ្លូវចិត្ត :.. ១៥

១.២.៣.១ កំហុសក្នុងបទរំលោភសេពសន្ថវៈ :.. ១៦

ក.ចេតនាទូទៅ :.. ១៦

ខ.ចេតនាទុច្ចរិតពិសេស :.. ១៧

ខ.១. ចេតនាទុច្ចរិតពិសេស ជាមូលហេតុនៃការប្រព្រឹត្តបទល្មើស :.................................. ១៧
ខ.២.ចេតនាទុច្ចរិតពិសេសសម្តៅចង់បានលទ្ធផលជាក់លាក់ណាមួយ :.......................... ១៧
១.២.៣.២. គំនិតផ្តួចផ្តើមប្រព្រឹត្តបទល្មើសរំលោភសេពសន្ថវៈ :.. ១៨
១.២.៣.៣ កម្មវត្ថុនៃបទល្មើសរំលោភសេពសន្ថវៈ :.. ១៨
ក. តាមទស្សនៈទី១ :... ១៨
ខ. តាមទស្សនៈទី២ :... ១៨
១.៣. ទោស និងស្ថានទម្ងន់ទោសនៃបទរំលោភសេពសន្ថវៈ :.. ១៩
១.៣.១. ទោស.. ១៩
១.៣.២. ស្ថានទម្ងន់ទោសៈ.. ១៩
១.៣.២.១. ស្ថានទម្ងន់ទោសនៃបទរំលោភសេពសន្ថវៈ ១៩
ក. ស្ថានទម្ងន់ទោសដោយសារមធ្យោបាយប្រើប្រាស់ ឬ ទាក់ទងនឹងជនល្មើស ១៩
១.៣.២.២. ស្ថានទម្ងន់ទោសដោយឡែកចំពោះអំពើរំលោភសម្លាប់...២២
ក. ធាតុនីត្យានុកូល..២២
ខ. ធាតុសត្យានុម័ត..២២
គ. ធាតុអត្តនោម័ត ២២
១.៤. អំពើប៉ុនប៉ងប្រព្រឹត្តបទរំលោភសេពសន្ថវៈ :...២៣

ជំពូកទី២

បទល្មើសបំពានផ្លូវភេទផ្សេងទៀត

២.១. អំពើរួមភេទជាមួយអនីតិជនអាយុក្រោម១៥ឆ្នាំ: ២៥
២.២. បទប្រទូស្តកេរខ្មាសៈ..២៧
២.២.១.និយមន័យនៃបទប្រទូសកេរខ្មាស.. ២៧
២.២.២.ធាតុផ្សំបទល្មើស ២៧
២.២.២.១. ធាតុនីត្យានុកូល ២៧
២.២.២.២. ធាតុសត្យានុម័ត ២៨
២.២.២.៣. ធាតុអត្តនោម័ត ២៨
២.៣. បទអាសប្រព្រឹត្តទៅលើអនីតិជនអាយុតិចជាង១៥ឆ្នាំៈ **២៨**
២.៤. បទបង្ហាញកេរភេទៈ ៣០

២.៤.១. ធាតុផ្សំបទល្មើស ៣១
២.៤.១.១. ធាតុនីត្យានុកូល... ៣១
២.៤.១.២. ធាតុសត្យានុម័ត... ៣១
២.៤.១.៣. ធាតុអត្តនោម័ត... ៣១
២.៥. បទរុកកួនខាងផ្លូវភេទៈ... ៣១
២.៥.១. ធាតុផ្សំបទល្មើស ៣២
២.៥.១.១. ធាតុនីត្យានុកូល... ៣២
២.៥.១.២. ធាតុសត្យានុម័ត... ៣២
២.៥.១.៣. ធាតុអត្តនោម័ត... ៣២
២.៦ បទរួមភេទជាមួយអនីតិជន ដោយបុព្វញាតិ... ៣២
២.៧ បទរួមភេទរវាងញាតិលោហិត ឬ ញាតិពន្ធ ៣៣
២.៨ អំពើរំលោភសេពសន្ថវៈលើសាកសព... ..៣៥
សេចក្តីសន្និដ្ឋាន ៣៦
អនុសាសន៍... ៣៧
ឯកសារយោង
ឧបសម្ព័ន្ធ

សេចក្តីផ្តើម

១. សំនាំបញ្ហា

អំពើរំលោភសេពសន្ថវៈគឺជាអំពើទុច្ចរិតមួយ ដែលប៉ះពាល់ដល់បូរណភាពនៃរាងកាយផ្លូវចិត្ត និងសេចក្តីថ្លៃថ្នូររបស់បុគ្គល ដែលជាជនរងគ្រោះដោយវានឹងធ្វើ ឱ្យខូចខាតយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរដល់កេរ្តិ៍ឈ្មោះ និងកិត្តិយសរបស់ជនរងគ្រោះហើយទង្វើនេះ ត្រូវបានប្រទេសភាគច្រើនដែលជាប្រទេសកាន់របបសេរីនិយមដូចប្រទេសយើងជាដើមបានចាត់ទុកអំពើនេះថាមានចរិតលក្ខណៈគួរ ឱ្យស្អប់ខ្ពើមយ៉ាងឃោរឃៅព្រៃផ្សៃ ព្រោះការរំលោភបំពានលើសិទ្ធអ្នកដទៃត្រូវបានការពារដោយរបបនេះយ៉ាងយកចិត្តទុកដាក់ចំពោះសេរីភាពក៏ ដូចជាស្វ័យភាពនៃសិទ្ធជាពលរដ្ឋ។ ដោយពិនិត្យទៅលើទិដ្ឋភាពនៃសិទ្ធិមនុស្សក្នុងមាត្រា៥ នៃសេចក្តីប្រកាសជាសាកលស្តីពីសិទ្ធិមនុស្សបានកំណត់ពីបូរណភាពបុគ្គល គឺគ្មានជនណាម្នាក់ត្រូវទទួលទារុណកម្ម **ឬ** ទណ្ឌកម្ម **ឬ** ប្រព្រឹត្តិកម្មកាចសាហាវឥតមនុស្សធម៌ **ឬ** ថោកទាបបានឡើយ។ បញ្ហានេះក៏ត្រូវបានលើកដោយរដ្ឋធម្មនុញ្ញនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាមាត្រា៣៨កថាខណ្ឌទី១ដោយសេចក្តីថា ច្បាប់រ៉ាប់រងមិនឱ្យមានការរំលោភបំពាន លើរូបរាងកាយ បុគ្គលណាមួយឡើយ។ ច្បាប់ការពារជីវិត កិត្តិយស **និង**សេចក្តីថ្លៃថ្នូររបស់ពលរដ្ឋ។ មានន័យថា បុគ្គលគ្រប់ៗរូបត្រូវបានរដ្ឋធម្មនុញ្ញកម្ពុជាធ្វើការរ៉ាប់រងនឹងការពារមិន ឱ្យកើតមាននូវការរំលោភបំពាន គ្រប់រូបភាពទៅលើរូបរាងកាយរបស់បុគ្គលណាមួយឡើយ។ លើសពីនេះទៀត ច្បាប់ក៏ការពារដល់អាយុជីវិត កិត្តិយស កេរ្តិ៍ឈ្មោះ ព្រមទាំងសេចក្តីថ្លៃថ្នូររបស់ពលរដ្ឋផងដែរ។ ការការពារនេះ ធ្វើឱ្យប្រជាពលរដ្ឋ មានលទ្ធភាពគ្រប់គ្រាន់ក្នុងការប្រើប្រាស់សិទ្ធិរបស់ខ្លួន ក្នុងការដើរហើរទៅខាងក្រៅ ដោយមានទំនុកចិត្ត សុវត្ថិភាព និងមិនមានការព្រួយបារម្ភព្រមទាំងភាពភ័យខ្លាច។

២. ចំណោទបញ្ហា

តើបទរំលោភសេពសន្ថវៈ ត្រូវបានកំណត់ និងផ្តន្ទាទោសយ៉ាងណា?

៣. គោលបំណងនៃការស្រាវជ្រាវ

ដើម្បីឆ្លើយតបនឹងចំណោទបញ្ហាខាងលើនេះ ការស្រាវជ្រាវបានចាប់ផ្តើមឡើងក្រោមគោលបំណងសិក្សាពីបទល្មើស ដែលកើតចេញពី បទរំលោភសេពសន្ថវៈ ធាតុផ្សំនៃបទល្មើស ការផ្តន្ទាទោស ក៏ដូចជាបទល្មើសប្រហាក់ប្រហែលនានា ដែលមានចែង ដើម្បីអាចយល់ពីការកំណត់របស់នីតិនិពន្ធខ្មែរជុំវិញបញ្ហានេះ។

៤. ទំហំស្រាវជ្រាវ

ដោយសារតែបញ្ហានេះមានវិសាលភាពទូលាយ យើងនឹងលើកយកតែបទល្មើសនៃ បទរំលោភសេពសន្ថវៈ ដែលត្រូវបានបញ្ញត្តិក្នុងក្រមព្រហ្មទណ្ឌនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាឆ្នាំ២០០៩ប៉ុណ្ណោះ ដើម្បីវិភាគវែក

ញែក និងសិក្សាលម្អិត។ ប៉ុន្តែ បទរំលោភសេពសន្ថវៈ ដែលបានបញ្ញត្តក្នុងច្បាប់ពិសេសផ្សេងទៀត ក៏ត្រូវបានរំលេចផងដែរក្នុងស្រាវជ្រាវនេះ ដើម្បីជាបច្ច័យទាននៃគំនិតសិក្សា។

៥. សារៈសំខាន់នៃការសិក្សាស្រាវជ្រាវ

ការស្រាវជ្រាវនេះនឹងផ្តល់នូវគុណប្រយោជន៍ដល់និស្សិត អ្នកច្បាប់ ក៏ដូចជាសាធារណជនទូទៅ បានដឹងពីបទរំលោភសេពសន្ថវៈ ធាតុផ្សំនៃបទល្មើសរំលោភសេពសន្ថវៈ និងការផ្តន្ទាទោស។ លើសពីនេះទៅទៀត ការស្រាវជ្រាវនេះ ក៏បានចូលរួមចំណែក ដល់កសាងសង្គមដើម្បីឆ្ពោះទៅរកនីតិរដ្ឋ តាមរយៈការផ្សព្វផ្សាយច្បាប់ និងលើកកម្ពស់ការយល់ដឹងអំពីច្បាប់ផងដែរ។

៦. វិធីសាស្ត្រនៃការសិក្សាស្រាវជ្រាវ

ដើម្បីសិក្សាស្រាវជ្រាវលើប្រធានបទនេះ យើងខ្ញុំបានស្វែងរកឯកសារពីប្រភពនានា រួមមានច្បាប់ និងបទដ្ឋានគតិយុត្តនានា ក៏ដូចជាសៀវភៅ និងមេរៀន ដែលមានបោះពុម្ពផ្សាយជាសាធារណៈ។ គំនិត និងពត៌មាននានា ដែលមាននៅក្នុងអត្ថបទស្រាវជ្រាវសារណានេះគឺផ្អែកតាមការប្រមូលពីប្រភពឯកសារ ដែលបានលើកឡើងខាងលើនេះ។ ដោយឆ្លងកាត់ការជ្រើរើស និងវិភាគព្រមទាំងពិភាក្សាជាមួយដៃគូសារណា ទិន្នន័យពត៌មាន និងសំយោគកម្មនៃគំនិត ដែលប្រមូលបានពីប្រភពឯកសារទាំងនេះ ត្រូវបានយកមករៀបចំ បញ្ចូលក្នុងអត្ថបទស្រាវជ្រាវ ដែលធ្វើឱ្យសារណាមួយនេះលេចចេញជារូបរាងឡើងមក។

៧. រចនាសម្ព័ន្ធនៃការស្រាវជ្រាវ

ក្នុងប្រធានបទនេះដែរ យើងនឹងបែងចែកជំពូកសិក្សាជា**២**ធំៗ គឺ**ជំពូកទី១** នឹងសិក្សាទាក់ទងជាមួយ បទល្មើសរំលោភសេពសន្ថវៈ និង**ជំពូកទី២** នឹងបកស្រាយទាក់ទងអំពី បទល្មើសបំពានផ្លូវភេទផ្សេងទៀត។

ជំពូកទី១

បទល្មើសរំលោភសេពសន្ថវៈ

១.១ និយមន័យ :

ដើម្បីស្វែងយល់ពី**បទរំលោភសេពសន្ថវៈ** យើងគួរពិនិត្យទៅលើទិដ្ឋភាពនានានៃ និយមន័យដែលត្រូវបានផ្តល់ឱ្យកន្លងមក ក៏ដូចជានិយមន័យដែលមាននៅក្នុង**ក្រមព្រហ្មទណ្ឌឆ្នាំ២០០៩ មាត្រា២៣៩**។ ក្នុងការពិចារណាយ៉ាងសព្វទស្សន៍នេះ នឹងអាចឱ្យយើងយល់បានយ៉ាងច្បាស់ពីទស្សនៈនានាចំពោះ**បទល្មើសរំលោភសេពសន្ថវៈ**នេះ។

១.១.១. តាមវចនានុក្រមខ្មែរ :

រំលោភ មានន័យថា បំពានដោយសេចក្តីលោភ បំពារបំពានទាំងអំណាច បង្រ្កបលើ ប្រព្រឹត្តល្មើសលើ។ [1]

សេព មានពហុន័យភាពច្រើន ប៉ុន្តែមានន័យមួយទាក់ទងនឹងការបំពានផ្លូវភេទ គឺសេពមានន័យថា រួមបវេណី។[2]

សន្ថវៈ សំដៅដល់ដំណើរជិតជិតនឹងគ្នា ការស្និទ្ធជិតនឹងគ្នា។ ការរួមសុខទុក្ខ ការធ្វើមេថុនសេវនកិច្ច។ [3]

ដូចនេះ **រំលោភសេពសន្ថវៈ** មានន័យថាការរួមបវេណី ឬ ធ្វើនូវមេថុនសេវនកិច្ច ដោយបំពារបំពានអ្នកដទៃ។

១.១.២. តាមវាក្យសព្ទគតិយុត្ត :

និយមន័យនៃ**បទល្មើសរំលោភសេពសន្ថវៈ**ត្រូវបានផ្តល់ឱ្យខុសៗគ្នាទៅតាមការវិវឌ្ឍនៃនីតិជាតិកម្ពុជា៖

- ក្រមព្រហ្មទណ្ឌឆ្នាំ១៩៣៤ មាត្រា ៤៤៣ កថាខណ្ឌទី១ *ឈ្មោះណាដែលប្រើនូវការ បង្ខំ ឬ បំភិតបំភ័យគំរាម ហើយក៏បញ្ចូល ឬ ប៉ងនឹងបញ្ចូលអង្គជាតិ(អង្គជាត)ខ្លួនទៅ ក្នុងយោនីស្ត្រី ដែលមិនសុខចិត្តផងនោះ ត្រូវមានទោសដាក់ហ៊ែងចាប់ចង*។ [4]
  - ត្រង់នេះយើងឃើញថា **បទរំលោភសេពសន្ថវៈ**នៅក្នុងឆ្នាំ ១៩៣៤ ត្រូវបានគេហៅថា **កំហែងចាប់ចង** ហើយមានបញ្ញត្តិសម្រាប់តែករណី ចារីជាបុរស ហើយជនរងគ្រោះជាស្ត្រីចំពោះធាតុសម្ភារៈយើងឃើញថាមានកំណត់តែការបញ្ចូលអង្គជាតតែប៉ុណ្ណោះ។

[1] វចនានុក្រមខ្មែរសម្តេចព្រះសង្ឃរាជ ជួន ណាត។

[2] វចនានុក្រមខ្មែរសម្តេចព្រះសង្ឃរាជ ជួន ណាត។

[3] វចនានុក្រមខ្មែរសម្តេចព្រះសង្ឃរាជ ជួន ណាត។

[4] នីតិព្រហ្មទណ្ឌពិសេស សាស្ត្រាចារ្យ កើត រិទ្ធ ២០១៥។

- **ក្រមព្រហ្មទណ្ឌឆ្នាំ ១៩៥៦ មាត្រា ៤៤៣ កថាខណ្ឌទី ១** *ជនណាបញ្ចូល ឬ ប៉ងនឹង បញ្ចូលទាំងបង្ខំ ឬ ទាំងគំរាម នូវអង្គជាតិរបស់ខ្លួន ទៅក្នុងអង្គជាតិ(អង្គជាត)នៃស្ត្រីដែលប្រកែក មិនព្រមស្ម័គ្រផង ជននោះត្រូវទុកជាមានពិរុទ្ធក្នុងបទកំហែងរួមបវេណី។*[5]
  - នៅក្នុងទិដ្ឋភាព**ក្រមព្រហ្មទណ្ឌឆ្នាំ ១៩៥៦** យើងឃើញថា**បទល្មើសរំលោភសេពសន្ថវៈ** ត្រូវបានគេឱ្យឈ្មោះថា **បទកំហែងរួមបវេណី** ហើយបញ្ញត្តិនេះមានអត្ថន័យមិនខុសពី**បញ្ញត្តិព្រហ្មទណ្ឌក្នុងឆ្នាំ១៩៣៤**ទេ គឺចារីជាប្រុស ជនរងគ្រោះជាស្រីហើយធាតុសម្ភារៈជាការបញ្ចូលអង្គជាត។
- **ក្រឹត្យ-ច្បាប់លេខ ០២ ក្រ.ច ចុះថ្ងៃទី ១៥ ខែឧសភា ឆ្នាំ១៩៨០ ប្រការ៧ ចំណុច គ** បានចែងថា *ជនណាប្រព្រឹត្តបទចាប់ស្ត្រីភេទសេពសន្ថវៈ ជននោះត្រូវផ្តន្ទាទោសឃុំខ្លួនពី ២ ឆ្នាំ ដល់ ៥ ឆ្នាំ ករណីចាប់បង្ខំនារីជំទង់សេពសន្ថវៈ ឬ បង្ខំរួមបវេណី រួចសម្លាប់ទាំងអ្នករងគ្រោះ គឺត្រូវផ្តន្ទាទោសឃុំខ្លួនជនមានទោសនោះ ពី ២០ឆ្នាំ ដល់អស់មួយជីវិត ឬ កាត់ទោសប្រហារជីវិត។*[6]
  - ក្រឹត្យនេះគ្រាន់តែបញ្ញត្តិពីការផ្តន្ទាទោសចំពោះ**បទល្មើសរំលោភសេពសន្ថវៈ** ចំពោះបទល្មើសណាដែលកើតឡើងក្រោយថ្ងៃ ៧ មករា ឆ្នាំ១៩៧៩ រហូតដល់ ថ្ងៃដែលក្រឹត្យ-ច្បាប់នេះប្រកាសប៉ុណ្ណោះ។
- **ក្រមព្រហ្មទណ្ឌសម័យអន្តរកាល ឆ្នាំ១៩៩២ មាត្រា៣៣ មាតិកា៤ ស្តីពីបទឧក្រិដ្ឋ** បានចែងថា ៖

១.ជនណាក៏ដោយដែលរំលោភសេពសន្ថវៈ ឬ ប៉ុនប៉ងរំលោភសេពសន្ថវៈលើជនម្នាក់ទៀត ទោះភេទដូចគ្នា ឬ មិនដូចគ្នាក៏ដោយ ត្រូវមានទោសពីបទសេពសន្ថវៈ ហើយផ្តន្ទាទោសដាក់គុកជាបទឧក្រិដ្ឋ ពី៥ឆ្នាំ ទៅ១០ឆ្នាំ។ ២.បទរំលោភសេពសន្ថវៈ គឺគ្រប់អំពើបញ្ចូលអង្គជាតិ(អង្គជាត)ដោយ ឃោរឃៅ ដោយបង្ខំ ឬ ដោយមិនដឹងខ្លួនជាមុន។ [...][7]

  - នៅក្នុងបរិបទ**ច្បាប់ព្រហ្មទណ្ឌសម័យអន្តរកាលនេះ** យើងឃើញថាមានភាពជឿនលឿនជាងបញ្ញត្តិច្បាប់មុនៗ ត្រង់មានការបើកទូលាយនៃវិសាលភាព **បទល្មើសរំលោភសេពសន្ថវៈ** ដោយពុំកម្រិតភេទទេ គឺចារីអាចជាស្រី ឬ ប្រុសហើយជនរងគ្រោះក៏អាចជាមានភេទដូចគ្នា ឬ ផ្ទុយគ្នា។ ជាងនេះទៀត ក្រៅពីមធ្យោបាយបង្ខំ គំរាមកំហែងជាដើម ក្នុងបញ្ញត្តិនេះក៏មានការបញ្ជាក់ពីការមិនដឹង ខ្លួនជាមុនរបស់ជនរងគ្រោះទៀតផង ដែលនេះជាចំណុចបន្ថែមពីការមិនព្រមព្រៀងដោយបដិសេធ។

[5] នីតិព្រហ្មទណ្ឌពិសេស សាស្ត្រាចារ្យ កើត រិទ្ធ ២០១៥។
[6] នីតិព្រហ្មទណ្ឌពិសេស សាស្ត្រាចារ្យ កើត រិទ្ធ ២០១៥។
[7] នីតិព្រហ្មទណ្ឌពិសេស សាស្ត្រាចារ្យ កើត រិទ្ធ ២០១៥។

- ចំណែក**មាត្រា៥ នៃច្បាប់ស្តីពី ស្ថានទម្ងន់ទោសនៃបទឧក្រិដ្ឋឆ្នាំ២០០២** ដែលបានកែប្រែបញ្ញត្តិ**មាត្រា ៣៣** ខាងលើចែងថា:

១.ជនណាក៏ដោយដែលរំលោភសេពសន្ថវៈ ឬ ប៉ុនប៉ងរំលោភសេពសន្ថវៈលើជនណាម្នាក់ទៀត ទោះបីភេទដូចគ្នា ឬ មិនដូចគ្នាក៏ដោយត្រូវមានទោសពីបទរំលោភសេពសន្ថវៈ ហើយត្រូវផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារពី១០ឆ្នាំ ទៅ ១៥ ឆ្នាំ។

២.បទរំលោភសេពសន្ថវៈ គឺគ្រប់អំពើបញ្ចូលអង្គជាត ឬ មធ្យោបាយផ្សេងទៀត ដោយឃោរឃៅ ដោយបង្ខំ ឬ ដោយមិនដឹងខ្លួនជាមុន។[8]

- ត្រង់នេះយើងឃើញថា បញ្ញត្តិទាក់ទងនឹង**បទល្មើសរំលោភ**កាន់តែមានភាពជឿនលឿនឡើង ព្រោះតែការបញ្ចូលនូវមធ្យោបាយផ្សេងៗ នាំឱ្យវិសាលភាពនៃការកំណត់**បទល្មើសរំលោភ**កាន់តែទូលាយ ពោលគឺមិនមែនត្រឹមតែការបញ្ចូលអង្គជាតប៉ុណ្ណោះទេ។

- ចំពោះ**ក្រមព្រហ្មទណ្ឌកម្ពុជា ឆ្នាំ២០០៩** យើងនេះវិញ ត្រង់**មាត្រា ២៣៩**បានកំណត់ និយមន័យនៃ**បទរំលោភសេពសន្ថវៈ**ថា *គ្រប់អំពើបញ្ចូលអង្គជាតតាមបែបណាក៏ដោយ ឬ ការបញ្ចូលឧបករណ៍ណាមួយទៅក្នុងអង្គជាត ដែលប្រព្រឹត្តទៅលើអ្នកដទៃ ទោះបីមានភេទដូចគ្នា ឬ មិនដូចគ្នាក៏ដោយ ដោយការប្រើហិង្សា ការបង្ខិតបង្ខំ ការគំរាមកំហែង ឬ ដោយការឆ្លៀតឱកាសគឺជាបទរំលោភសេពសន្ថវៈ។*[9]

- ចំពោះក្រមព្រហ្មទណ្ឌបច្ចុប្បន្ននេះ យើងអាចសម្គាល់បានថា ការកំណត់នូវ**បទល្មើសរំលោភ**នេះកាន់តែមានលក្ខណៈគ្រប់ជ្រុងជ្រោយ និងមានភាពច្បាស់លាស់ឡើង ព្រោះមានការប្រើប្រាស់ពាក្យពេចន៍ច្បាស់ៗ ដោយអាស្រ័យលើបទពិសោធន៍នៃនីតិមុនៗ ក៏ដូចជាករណីជាក់ស្តែងនៃសង្គម។

១.២. ធាតុផ្សំនៃបទល្មើសរំលោភសេពសន្ថវៈ :

តាមគោលការណ៍នៃនីតិព្រហ្មទណ្ឌ ដើម្បីចាត់ទុកថាអំពើណាមួយជាបទល្មើសបាន តម្រូវឱ្យមានការបំពេញនូវធាតុផ្សំទាំងបីធំៗ គឺ **ធាតុច្បាប់** ឬ **ធាតុនីត្យានុកូល** , **ធាតុសម្ភារៈ** ឬ **ធាតុសត្យានុម័ត** , និង**ធាតុផ្លូវចិត្ត** ឬ **ធាតុអត្តនោម័ត** យ៉ាងដាច់ខាត ពោលគឺក្នុងបណ្តាធាតុផ្សំទាំង ៣ នេះ បើមានបាត់វត្តមាននូវធាតុណាមួយនោះ គេពុំអាចចោទប្រកាន់នូវបទល្មើសព្រហ្មទណ្ឌនោះបានឡើយ។[10] ធាតុផ្សំទាំង៣នេះ ត្រូវបាននីតិករបញ្ចូលបន្សំទៅក្នុង ការចងក្រងនូវមាត្រាស្តីពីបទល្មើសព្រហ្មទណ្ឌទាំងពួង ដែលធ្វើឱ្យពាក្យពេចន៍ទាំងឡាយ

---

[8] នីតិព្រហ្មទណ្ឌពិសេស សាស្ត្រាចារ្យ កើត រិទ្ធ ២០១៥។

[9] ក្រមព្រហ្មទណ្ឌនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ២០០៩ បោះពុម្ពដោយក្រសួងយុត្តិធម៌ ឆ្នាំ២០១១ ទំព័រ ៧៥ ដល់ ៧៦ មាត្រា ២៣៩។

[10] http://www.pheakdeylaw.com/kh/publication/45។

នៅក្នុងមាត្រាច្បាប់ទាំងនោះអាចឱ្យយើងទាញយកមកបំបែកវាជាធាតុទាំង៣បាន។ ជាក់ស្តែងការសិក្សាលើធាតុផ្សំនៃ**បទរំលោភសេពសន្ថវៈ** គឺតម្រូវឱ្យយើងលើកយកនូវខ្លឹមសារ នៃ**មាត្រា២៣៩** នៃ**ក្រមព្រហ្មទណ្ឌឆ្នាំ២០០៩** ដែលជាអត្ថបទច្បាប់ព្រហ្មទណ្ឌ ដែលមាន នីត្យានុកូលភាពក្នុងពេលបច្ចុប្បន្ន មកធ្វើការពិចារណា។

១.២.១.ធាតុនីត្យានុកូល ឬ ធាតុច្បាប់ :

យើងឃើញថាទាក់ទងទៅនឹងបញ្ហា**បទល្មើសរំលោភសេពសន្ថវៈ** ត្រូវបានចែង កំណត់ដោយ**ក្រមព្រហ្មទណ្ឌកម្ពុជាឆ្នាំ២០០៩** នៅក្នុង**ជំពូកទី៣ ការបំពានផ្លូវភេទ មាត្រា ២៣៩** ដោយមានសេចក្តីបញ្ញត្តថា៖

គ្រប់អំពើបញ្ចូលអង្គជាត តាមបែបណាក៏ដោយ ឬ អំពើបញ្ចូលឧបករណ៍ណាមួយទៅក្នុងអង្គជាត ដែលប្រព្រឹត្តទៅលើអ្នកដទៃ ទោះបីមានភេទដូចគ្នា ឬ មិនដូចគ្នាក៏ដោយ ដោយការប្រើហិង្សា ការបង្ខិតបង្ខំ ការគំរាមកំហែង ឬ ដោយការឆ្លក់ឱកាស គឺជាបទរំលោភសេពសន្ថវៈ។

បទរំលោភសេពសន្ថវៈ ត្រូវផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារពី ៥(ប្រាំ) ទៅ ១០ (ដប់) ឆ្នាំ។

នីតិភាពនៃការរួមភេទត្រូវបានកំណត់ចាប់ពីអាយុ១៥(ដប់ប្រាំ) ឆ្នាំឡើងទៅ។[11]

១ .២.២. ធាតុសត្យានុម័ត ឬ ធាតុសម្ភារៈ :

ធាតុសត្យានុម័ត ឬ ហៅថាជា**ធាតុសម្ភារៈ**គឺជាអំពើ ឬ ដំណើរនៃការប្រព្រឹត្តបទល្មើស ដែលស្តែងចេញមកខាងក្រៅរបស់ចារី ឬ អាចកំណត់ថាជាធាតុនៃបទល្មើសដែលយើងអាចមើលឃើញខាងក្រៅបាន។ ធាតុនេះជាធាតុផ្សំមួយ ដែលបង្កើតឱ្យមានជាភស្តុតាងជាប្រយោជន៍ក្នុងការដាក់បន្ទុក។ ជាងនេះទៀត ធាតុនេះក៏ជាធាតុមួយដែលជាបច្ច័យ ដែលញុាំងឱ្យគេអាចកំណត់បាននូវធាតុខាងក្នុង ដែលយើងស្គាល់បានថាជា**ធាតុអត្តនោម័ត** នោះផងដែរ។ ដើម្បីអាចបំពេញនូវធាតុសត្យានុម័តនេះ គឺតម្រូវឱ្យបំពេញនូវធាតុសំខាន់ តូចៗ៣ទៀត គឺ១.**ហេតុ** គឺហេតុដែលនាំឱ្យមានព្យសនកម្មគឺជាបទល្មើស, ២.**ព្យសនកម្ម** គឺផលវិបាកនានាដែលកើតមានដោយសារបទល្មើស, និង៣.**ទំនាក់ទំនងហេតុ និងផល** គឺតម្រូវឱ្យបទល្មើសជាហេតុដែលនាំឱ្យមានព្យសនកម្ម ហើយព្យសនកម្មដាច់ខាតជាវិបាកដែលកើតមានដោយសារបទល្មើសនោះ។ ធាតុតូចៗទាំង៣នេះបើមានអវត្តមាននូវធាតុណាមួយ នាំឱ្យធាតុសត្យានុម័តពុំបំពេញឡើយ ហើយនាំឱ្យបទល្មើសខ្វះធាតុផ្សំពុំអាចចោទប្រកាន់ពីចំពោះបទល្មើសព្រហ្មទណ្ឌនោះបានឡើយ។[12]

បើយើងពិនិត្យទៅលើពាក្យពេចន៍នៃ**មាត្រា ២៣៩** នៃ**ក្រមព្រហ្មទណ្ឌឆ្នាំ២០០៩** យើងអាចសិក្សាដោយលម្អិតលើធាតុសត្យានុម័តនៃ**បទរំលោភសេពសន្ថវៈ**ជាចំណុចៗ ដូចតទៅ៖

[11] ក្រមព្រហ្មទណ្ឌនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ២០០៩ បោះពុម្ពដោយក្រសួងយុត្តិធម៌ ឆ្នាំ២០១១ទំព័រ ៧៥ ដល់ ៧៦ មាត្រា ២៣៩។

[12] http://www.pheakdeylaw.com/kh/publication/45។

១.២.២.១ សម្ភារៈ និងសកម្មភាពប្រព្រឹត្តបទល្មើស :

ក. ការបញ្ចូលអង្គជាត :

នៅក្នុង**ក្រមព្រហ្មទណ្ឌឆ្នាំ២០០៩** យើងឃើញថាមានការប្រើពាក្យពេចន៍ថា«**គ្រប់អំពើបញ្ចូលអង្គជាតិតាមបែបណាក៏ដោយ**» ជាពាក្យពេចន៍ដែលបើកលទ្ធភាពក្នុងការបកស្រាយឱ្យបានគ្រប់គ្រាន់ ស្របតាមវិវត្តនភាព (ដំណើរប្រែប្រួល)នៃបទល្មើសតាមសម័យ កាល។

ក្នុងឃ្លាគន្លឹះនេះ យើងឃើញពាក្យ **អង្គជាត** ជាពាក្យដ៏សំខាន់មួយដែលគប្បីឱ្យយើង យល់នូវន័យនៃពាក្យនេះផងដែរ។ ពាក្យ អង្គជាត ដែលមានការច្រឡំថា អង្គជាតិ ហើយការសរសេរ អង្គជាត ជាអង្គជាតិ នេះ យើងឃើញនៅក្នុងអត្ថបទច្បាប់ព្រហ្មទណ្ឌចាស់ៗដូចជា **ក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ឆ្នាំ១៩៣៤ ក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ឆ្នាំ ១៩៥៦** ជាដើម។ ពាក្យនេះដែលត្រឹមត្រូវគឺ អង្គជាត ដែលមានន័យថា លិង្គ ឬ យោនី ដែលពាក្យនេះត្រូវបានបញ្ជាក់យ៉ាងច្បាស់ក្នុង **វចនានុក្រមខ្មែរ**។ ដូចនេះ ក្រៅពីលិង្គ និងយោនី ពុំអាចឱ្យអ្នកបកស្រាយពង្រីកវិសាល ភាពនៃន័យចំពោះពាក្យ អង្គជាត នេះបានឡើយ។ មានវិវាទមតិមួយចំនួនលើពាក្យ អង្គជាត និងពាក្យ**កេរភេទ**។ **តើពាក្យទាំងពីរនេះមានអត្ថន័យដូចគ្នា ឬ ខុសគ្នា?** ត្រង់នេះមានការបកស្រាយខ្លះយល់ថា កេរភេទ មានលក្ខណៈទូទៅជាង អង្គជាត ដែលកំណត់តែលិង្គ និងយោនី។ ការលើកឡើងនេះសំអាងទៅលើយុត្តសាស្ត្រជាក់ស្តែង ទាក់ទងនឹង **បទល្មើសបង្ហាញកេរភេទ** ក្នុងមាត្រា ២៤៩ នៃ**ក្រមព្រហ្មទណ្ឌឆ្នាំ២០០៩** ដែលក្នុងករណី នារីម្នាក់ បង្ហាញសុដន់ និងរាងកាយរបស់ខ្លួន ដោយស្លៀកតែខោក្នុង ក៏ត្រូវបានគេចាត់ថាជាកេរភេទដែរ។[13] សុដន់ ពុំមែនជាប្រដាប់ ភេទទេ។ ត្រង់នេះ យើងអាចកំណត់នូវន័យនៃកេរភេទ ដោយសន្មតថាជាផ្នែកកេរខ្មាស នៃផ្លូវភេទ ដែលអាចបណ្តាលឱ្យមានអារម្មណ៍អៀនខ្មាសផ្នែកផ្លូវភេទ។

ឧទាហរណ៍៖ សុដន់ ជាផ្នែកដែលនារីតែងបិទបាំង ឬ ជាផ្នែកកំបាំងនៃភេទស្រី។

ការបញ្ចូលអង្គជាត គឺសម្តៅដល់ការធ្វើឱ្យចូលនូវអង្គជាតទៅភាគីម្ខាងទៀត។

ពាក្យថា**ចូល** គឺមានន័យថា ទៅពីខាងក្រៅកាន់ខាងក្នុង។[14] ត្រង់នេះបញ្ជាក់ពីជម្រៅនៃការបញ្ចូល។ ហេតុនេះនាំឱ្យយើងអាចទាញបានថា **ការបញ្ចូលអង្គជាត** គឺជាការធ្វើឱ្យអង្គជាត របស់ចារីចូលក្នុងជម្រៅ ទៅភាគីជនរងគ្រោះ។

---

[13] https://ams.com.kh/central/detail/33867។

[14] វចនានុក្រមខ្មែរសម្តេចព្រះសង្ឃរាជ ជួន ណាត។

ឧទាហរណ៍៖ ការបញ្ចូលអង្គជាតរបស់ជនល្មើស ទៅក្នុង**វច្ចមគ្គ**[15]របស់ជនរងគ្រោះ។ ការបញ្ចូលនេះ គឺបានដល់ជម្រៅក្នុងវច្ចមគ្គ។

ចំពោះសេចក្ដីថា«**តាមបែបណាក៏ដោយ**» គឺបានដល់គ្រប់កន្លែងទាំងឡាយនៅលើរាងកាយនៃភាគីរងគ្រោះ ដោយវិធីបញ្ចូលគ្រប់បែប ពោលគឺមិនមែនទាល់តែបញ្ចូលនូវ អង្គជាត ទៅក្នុងអង្គជាតនោះទេ។

ឧទាហរណ៍៖ ការបញ្ចូលអង្គជាតរបស់ចារីទៅក្នុងមាត់នៃជនរងគ្រោះក៏រាប់ថាជា**បទល្មើសរំលោភសេពសន្ថវៈ**បានដែរ។

ការបញ្ចូលអង្គជាតអាចជាប្រយោជន៍ក្នុងការបន្សល់ទុកនូវភស្តុតាងជាក់បន្ទុកបានផងដែរ ដោយការពិនិត្យទៅលើ ការកកិតនៃអវយវៈភេទ វច្ចមគ្គជាអាទិ៍ ក៏ដូចជាទឹកកាម ដែលបានបន្សល់ទុកនៅខាងក្នុងនោះ។ ជាទូទៅភស្តុតាងទាំងនេះ អាចទទួលបានដោយការពិនិត្យ និងតម្រូវឱ្យមានការព្រមព្រៀងពីជនរងគ្រោះផង ដោយគោរពលើគោលការណ៍ បូរណភាពនៃរូបរាងកាយបុគ្គល។

ខ. ការបញ្ចូលឧបករណ៍ :

ដោយផ្អែកទៅលើការបញ្ញត្តិនៅក្នុង**ក្រមព្រហ្មទណ្ឌ** យើងឃើញមានការប្រើពាក្យថា «**អំពើបញ្ចូលឧបករណ៍ណាមួយ**» ដែលត្រង់នេះគឺសំដៅដល់ឧបករណ៍ដែលប្រើប្រាស់បម្រើឱ្យតម្រេកនៃតណ្ហាក្នុងការរួមភេទ ដូចជាលិង្គសិប្បនិម្មិត យោនីសិប្បនិម្មិត ដំបង ដៃ ជាអាទិ៍។ ត្រង់ពាក្យថា ឧបករណ៍ណាមួយមិនបានកំណត់ឱ្យជាក់ទេ ដែលនេះជាការទុកលទ្ធភាពដើម្បីបកស្រាយ និងកំណត់បទល្មើសតាមជាក់ស្ដែង។ ប៉ុន្តែយើងអាចសន្មតថាជា ឧបករណ៍ដែលបម្រើឱ្យតម្រេកតណ្ហាកាម ព្រោះថាបើឧបករណ៍ទាំងនោះពុំប្រើក្នុងការសម្រេចនូវតម្រេកកាមទេវាក៏ពុំមានអ្វីទាក់ទងនឹងបទល្មើសរំលោភសេពសន្ថវៈនេះដែរ។ ជាឧទាហរណ៍ក្នុងករណីនេះមានដូចជា ជនល្មើសបញ្ចូលលិង្គសិប្បនិម្មិតទៅក្នុង អង្គជាត ឬ វច្ចមគ្គ នៃជនរងគ្រោះជាដើម។

ចំណុចនេះ យើងពុំឃើញមានកំណត់ក្នុងអត្ថបទច្បាប់ចាស់ៗនោះទេ។ ហេតុនេះ ការបញ្ចូលចំណុចនេះទៅក្នុងនិយមន័យនៃ**បទល្មើសរំលោភសេពសន្ថវៈ** គឺជាការវិវត្តទៅតាមហេតុការណ៍ជាក់ស្ដែង។

គ. ប្រព្រឹត្តនៅលើអ្នកដទៃ :

ការប្រព្រឹត្តបទល្មើសរំលោភនេះ ដាច់ខាតត្រូវប្រព្រឹត្តលើអ្នកដទៃ។ ដូច្នេះ ការសម្រេចកាមដោយខ្លួនឯងមិនមែនជាកម្មវត្ថុនៃ**បទល្មើសរំលោភ**ទេ ប៉ុន្តែការសម្រេចកាមដោយខ្លួនឯងក្នុងកន្លែងសាធារណៈ អាចជា**បទល្មើសបង្ហាញកេរភេទ**។ ពាក្យគន្លឹះ«**អ្នកដទៃ**» ជាអ្វីដែលយើងគួរកំណត់ឱ្យច្បាស់។ អ្នកដទៃ គឺសម្ដៅទៅលើ ទីទៃពីខ្លួន ឬ មិនមែនជាខ្លួន។ អ្នកដទៃ មិនមែនមានន័យថា អ្នកមិនជាប់សាច់ឈាមលោហិតបងប្អូន ទើបហៅថាជា

[15] វច្ចមគ្គ មានន័យថា រន្ធគូទ។

អ្នកដទៃនោះទេ។ ទោះបីញាតិក្តី ញាតិពន្ធក្តី ក៏សុទ្ធសឹងជាអ្នកដទៃទាំងអស់ ព្រោះន័យនៃអ្នកដទៃ ទីនេះ គឺសំដៅដល់អ្នកដែលមិនមែនជាខ្លួន។ ត្រង់នេះយើងមិនអាចទាញថា ការ**រំលោភសេពសន្ថវៈ** លើសាច់ញាតិឯងប្រពន្ធឯង កូនឯង មិនមែនជាការរំលោភលើអ្នកដទៃឡើយ។

ទន្ទឹមនឹងជនរងគ្រោះដែលជាអ្នកដទៃ ហើយពាក្យពេចន៍នៃ**មាត្រា ២៣៩ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ**ក៏មានសេចក្តីសម្តៅដល់ទង្វើនៃការប្រព្រឹត្តបទល្មើសនេះ ចាំរីត្រូវប្រព្រឹត្តទៅលើជនរងគ្រោះ ពោលគឺ ជនរងគ្រោះត្រូវតែទទួលរងនូវអំពើនៃបទល្មើសដែលធ្វើដោយជនល្មើស។ ផ្ទុយមកវិញ ក្នុងករណីដែលជនល្មើសបានបង្ខំឱ្យជនរងគ្រោះប្រព្រឹត្តមកលើខ្លួនវិញ ករណីនេះមានវិវាទ មតិពីរបានលើកឡើង។ **មតិទី១** គឺផ្អែកលើគោលការណ៍នៃការប្រព្រឹត្តបទល្មើស អាចជាការប្រព្រឹត្តដោយសកម្ម(ជនល្មើសប្រព្រឹត្តដោយផ្ទាល់លើជនរងគ្រោះ) និងការប្រព្រឹត្ត ដោយអកម្ម(ជនល្មើសបានបង្ខំឱ្យជនរងគ្រោះប្រព្រឹត្តមកលើខ្លួន)។ មតិនេះ យើងអាចសង្កេតឃើញក្នុងយុត្តសាស្ត្ររបស់តុលាការព្រហ្មទណ្ឌបារាំង ប៉ុន្តែក្រោយមកយុត្តសាស្ត្រនេះត្រូវបានគេរិះគន់ ដោយសំអាងថាខុសនឹងពាក្យពេចន៍ដែលច្បាប់កំណត់«**ប្រព្រឹត្តទៅ លើអ្នកដទៃ**»។ បន្ទាប់ពីមានការរិះគន់ សាលាវិនិច្ឆ័យបារាំង ហាក់ទទួលយកការរិះគន់នោះដែរ តែក៏នៅតែរក្សានូវនិត្យានុកូលភាពនៃសាលក្រមនោះដដែល ដែលត្រង់នេះអាចស បង្ហាញថា សាលាវិនិច្ឆ័យបារាំង នៅតែយល់ស្របក្នុងយុត្តសាស្ត្រនោះដដែល។ ដោយឡែក**មតិទី២** ដែលជាមតិរិះគន់មតិទី១នោះ បានសំអាងពីការគោរពលើពាក្យពេចន៍ច្បាប់ ជាធំនាំឱ្យការដែលប្រព្រឹត្តដោយឱ្យអ្នកដទៃធ្វើមកលើខ្លួន ពុំអាចជា**បទល្មើសរំលោភសេពសន្ថវៈ**ទេ តែជា**បទល្មើសប្រទូស្តកេរខ្មាស** ដែលកំណត់ពីករណីឱ្យអ្នកដទៃប្រព្រឹត្តមកលើ ខ្លួន តួយ៉ាងជនល្មើសបង្ខំឱ្យជនរងគ្រោះបញ្ចូលលិង្គ ទៅក្នុងមាត់ និងវច្ចមគ្គរបស់ខ្លួន។[16] បញ្ហានេះយើងអាចពិចារណាបានដែរ ដោយពិនិត្យលើស្មារតីនៃ**មាត្រា ៥ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌឆ្នាំ២០០៩ ការបកស្រាយច្បាប់ព្រហ្មទណ្ឌ** បានចែងថា៖***ក្នុងរឿងព្រហ្មទណ្ឌ ច្បាប់ត្រូវ បកស្រាយយ៉ាងតឹងរ៉ឹង។ ចៅក្រមមិនអាចពង្រីកវិសាលភាពអនុវត្ត ឬ ប្រព្រឹត្តតាមសទិសភាពបានឡើយ។*** ស្មារតីមាត្រានេះយើងអាចយល់បានថា ការបកស្រាយតាមនិយមន័យ ដែលមាននៅក្នុងបញ្ញត្តិក្រម គួរគប្បីទទួលបានអាទិភាពជាងការបកស្រាយដោយទាញជាយុត្ត សាស្ត្រ។

ប៉ុន្តែមានចំណុចមួយដែលគួរគិតគួរផងដែរនោះ គឺក្នុងករណីដែលជនល្មើស បានបង្ខំឱ្យជនរងគ្រោះបញ្ចូលអង្គជាតខ្លួន ទៅក្នុងអង្គជាតរបស់ជនល្មើស។ ត្រង់នេះ **តើវាជាការប្រទូស្តកេរខ្មាស ឬ ជាការរំលោភសេពសន្ថវៈ?** ពិតណាស់ត្រង់ករណីនេះ វាជាការ**រំលោភសេពសន្ថវៈ** ព្រោះថាទោះបីជាជនល្មើសបង្ខំឱ្យជនរងគ្រោះបញ្ចូល អង្គជាតខ្លួនទៅក្នុងអង្គជាតរបស់ជនល្មើសក៏ដោយក្តី បើយើងទាញតាមវិធានប្រាសវិញ យើងនឹងឃើញ

[16] នីតិព្រហ្មទណ្ឌពិសេស សាស្ត្រាចារ្យ កើត រិទ្ធ ២០១៥។

ថា អង្គជាតរបស់ជនល្មើស ក៏ត្រូវបានបញ្ចូលទៅក្នុងអង្គជាតជនរងគ្រោះដូចគ្នា។ វិចារដែលទាញមកនេះ យើងអាចយល់ថា ការបង្ខំឱ្យជនរងគ្រោះប្រព្រឹត្តមកលើជនល្មើស ចំពោះកន្លែងទីទៃពីអង្គជាត គឺជា**បទល្មើសប្រទូស្តកេរខ្មាស** ដោយសារអង្គជាតរបស់ជនល្មើសពុំបានបញ្ចូលទៅក្នុងជនរងគ្រោះ តែជនល្មើសបែរជាត្រូវបានបញ្ចូលអង្គជាតដោយជនរងគ្រោះវិញ។ រីឯករណីដែលជនរងគ្រោះត្រូវបានជនល្មើសបង្ខំឱ្យបញ្ចូលអង្គជាត ទៅក្នុងអង្គជាតនោះ ករណីនេះជា **បទល្មើសរំលោភសេពសន្ថវៈ** ព្រោះជនល្មើសក៏បានបញ្ចូលអង្គជាតខ្លួនទៅក្នុងអង្គជាតជនរងគ្រោះដែរ។ ចំណុចដែលគួរសម្គាល់មួយទៀតគឺ ការបញ្ចូលអង្គជាត ទៅក្នុងអង្គជាតអាចកើតមានតែរវាងភេទផ្ទុយគ្នាប៉ុណ្ណោះ ក្នុងករណីដែលភាគីមានភេទដូចគ្នាពុំអាចកើតមានឡើងឡើយ។

១.២.២.២. អវត្តមាននៃការព្រមព្រៀង :

ការរួមភេទ ដែលអវត្តមាននូវការព្រមព្រៀង គឺជា **បទល្មើសព្រហ្មទណ្ឌ រំលោភសេពសន្ថវៈ**។ ការមិនព្រមព្រៀងនាំឱ្យឈានដល់ស្ថានភាពនៃការប្រព្រឹត្តបទល្មើសដូចជា ការប្រើហិង្សា ការបង្ខិតបង្ខំ ការគំរាមកំហែង ក៏ដូចជាការឆ្មក់ឱកាស ដែលសកម្មភាពទាំងនេះ ជនល្មើសធ្វើឡើងដើម្បីញុំាងឱ្យការប្រព្រឹត្តនូវអំពើរំលោភខាងលើ (បញ្ចូលអង្គជាតតាមបែបណាក៏ដោយ ឬ អំពើបញ្ចូលឧបករណ៍ណាមួយទៅក្នុងអង្គជាតអ្នកដទៃ)អាចប្រព្រឹត្តទៅបាន។

ក . សញ្ញាណទូទៅនៃការព្រមព្រៀង :

ការព្រមព្រៀង គឺជាការសុខចិត្ត អនុលោមតាម យល់តាម មិនទទឹងទាស់ រួមចិត្ត គំនិតជាមួយ ស្រុះស្រួលជាមួយ។ [17] នៅក្នុងវិស័យ**នីតិឯកជន** ការព្រមព្រៀងកើតមានឡើងដរាបណាមានសំណើ ពោលគឺបើគ្មានអ្នកណាស្នើអ្វីមកទេ ក៏មិនអាចកើតមានការព្រម ព្រៀងដែរ។ ហើយទន្ទឹមនឹងមានសំណើស្នើមកនោះ ក៏ត្រូវមានការបង្ហាញ**ស្ទីការ**[18]ផង ទើបការព្រមព្រៀងមានអត្ថិភាពឡើង។ [19]ដោយឡែកនៅក្នុងបរិបទនៃ **នីតិសាធារណៈ** ជាពិសេស**នីតិព្រហ្មទណ្ឌ** ការព្រមព្រៀងពុំចាំបាច់ទាល់តែមានសំណើនោះទេ។ ជាក់ស្តែងមានការប្រព្រឹត្តសកម្មភាពបំពានផ្លូវភេទកើតឡើង តែជនរងគ្រោះមិនបដិសេធ ហើយបង្ហាញកិរិយាបើកទូលាយព្រមតាមអំពើនោះ ក៏ជាការព្រមព្រៀងផងដែរ។ ដូចគ្នានេះដែរ ករណីបុរសជាស្វាមី បង្ហាញពីចំណង់ផ្លូវភេទទៅរកភរិយា ហើយ

[17] វចនានុក្រមខ្មែរ សម្តេចព្រះសង្ឃរាជ ជួន ណាត។

[18] ស្ទីការ ការសម្តែងឆន្ទៈ ដែលបុគ្គលម្នាក់បានបញ្ចេញការយល់ព្រមរបស់ខ្លួនចំពោះសំណើ ដែលបុគ្គលដទៃ បានស្នើមកខ្លួន ដើម្បីបង្កើតកិច្ចសន្យា។

[19] មាត្រា ៣៣៦ និងមាត្រា ៣៣៧ ទំព័រ ១២៣ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ២០០៧ បោះពុម្ពដោយក្រសួងយុត្តិធម៌ ឆ្នាំ២០១២។

កិរិយាបង្ហាញសកម្មភាពជាការអនុញ្ញាតឱ្យស្វាមីរួមសមគ្គសំវាស ដែលនេះក៏ជាសញ្ញាណនៃការព្រមព្រៀងផង ដែរ ដោយពុំចាំបាច់មានសំណើមកភាគីម្ខាងទៀតទេ។

គេអាចបែងចែកការព្រមព្រៀងជា ២ប្រភេទ៖

- **ការព្រមព្រៀងដោយសកម្ម** : ជាការព្រមព្រៀង ដែលសម្តែងចេញដោយអំពើ តាមផ្លូវកាយ (កាយ និង វាចា)។ ការព្រមព្រៀងដោយសកម្ម ជាការព្រមព្រៀង ដែលជាក់ស្តែង និងច្បាស់លាស់ ងាយនឹងកំណត់ បាន។ ប៉ុន្តែវាក៏អាចត្រូវលើក ចោលបានដែរក្នុងស្ថានភាព បង្ខិតបង្ខំ គំរាមកំហែង រងហិង្សាជាដើម ពោលគឺក្នុង ស្ថានភាព ដែលការបង្ហាញ ឆន្ទៈពុំមានសេរីភាពពេញលេញ។
    - **ការព្រមព្រៀងតាមផ្លូវកាយ** : ជាការសម្តែងការព្រមព្រៀង តាមអំពើ ដែលបានសម្តែង ចេញមកដូចជា ការងក់ក្បាល ការបោយដៃ ការធ្វើសញ្ញាបញ្ជាក់ពីការព្រមព្រៀងផ្លូវភេទ សម្រាតកាយចាំជាស្រេច ជាដើម។
    - **ការព្រមព្រៀងតាមផ្លូវវាចា** : ជាការពោលពាក្យអនុញ្ញាត ឬ ពាក្យដែល មានសេចក្តី បញ្ជាក់ពីការអនុញ្ញាត ដែលភាគីអាចយល់ថាជាសញ្ញានៃ ការអនុញ្ញាត ឬ ព្រមព្រៀង ឬ អ្នកដទៃទៀតអាចដឹងបានយ៉ាងទូទៅថា ជាពាក្យបញ្ជាក់ពីការយល់ព្រមរួមភេទ។
- **ការព្រមព្រៀងដោយតុណ្ហី** : ជាការព្រមព្រៀងដោយស្ងាត់ ឥតតបត។ វាជាការព្រម ព្រៀង ដែលពុំអាច កំណត់ពីភាពច្បាស់លាស់នៃការព្រមព្រៀងបានឡើយ។ ការ ព្រមព្រៀងបែបនេះអាចមានការទទួល ស្គាល់ក្នុងករណីមួយចំនួននៅក្នុង**នីតិឯកជន** ដូចជា ការបន្តភតិសន្យា នៅពេលដែលពេលកំណត់ដួល បានផុត ភាគីទាំងសង ខាងពុំបង្ហាញឆន្ទៈក្នុងការបញ្ចប់ភតិសន្យា នាំឱ្យភតិសន្យាត្រូវបានបន្តក្នុងរូប ភាពជា ភតិសន្យាដែលពុំកំណត់រយៈពេល។[20] ដោយឡែកក្នុង**នីតិសាធារណៈ** ការយល់ថា តុណ្ហីភាព ជាការព្រមព្រៀងត្រូវបានរិះគន់យ៉ាងខ្លាំង ជាពិសេសក្នុងករណី**រំលោភ សេពសន្ថវៈ**នេះជាដើម។ ហេតុ នេះក៏ព្រោះតែតុណ្ហីភាព ជាទង្វើអកម្ម ពិបាកយកធ្វើ ជាប្រយោជន៍ក្នុងភស្តុតាងណាស់ ហើយពេលខ្លះ ជនរងគ្រោះស្ថិតក្នុងស្ថានភាពបង្ខំ ឬ គំរាមកំហែង។ ដូចជាករណីដែលជនរងគ្រោះឃើញចារី មាន កាំភ្លើងជាប់ដៃ ហើយ ជនរងគ្រោះស្ថិតក្នុងស្ថានភាព ដែលមិនអាចគេចខ្លួនបាន។ ដើម្បីការពារជីវិត ទោះបី ចារីពុំបានសម្តែងសកម្មភាពបង្ខិតបង្ខំដោយផ្ទាល់ក៏ដោយ ជនរងគ្រោះមានតែនៅ ស្ងៀម ក្នុង

[20] មាត្រា ៦១៤ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីទំព័រ ២២៤ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ២០០៧ បោះពុម្ពដោយក្រសួងយុត្តិធម៌ ឆ្នាំ២០១២។

លក្ខណៈតុណ្ហីភាព[21]ប៉ុណ្ណោះ។ ហេតុនេះ ការព្រមព្រៀងដោយតុណ្ហីភាព ជាទូទៅពុំត្រូវបានទទួលថា ជាការព្រមព្រៀងទាំងស្រុងទេក្នុង**នីតិព្រហ្មទណ្ឌ** ដែល តម្រូវឱ្យមាន ភស្តុតាងយកមកបន្ថែមទៀតរួម បញ្ជាក់។

ខ. សច្ចធារណ៍នៃការព្រមព្រៀងក្នុងទំនាក់ទំនងអាពាហ៍ពិពាហ៍ :

នៅក្នុងទំនាក់ទំនងអាពាហ៍ពិពាហ៍ គេអាចសន្មតដោយសច្ចធារណ៍ថា ជាការព្រមព្រៀង។ ប៉ុន្តែដូចយើង បានដឹងពី**អានុភាពនៃសច្ចធារណ៍ក្នុងនីតិព្រហ្មទណ្ឌ**រួចមកហើយថា ពុំមានលក្ខណៈដាច់ខាតទេ គឺអាចលើក ចោលបានដោយភស្តុតាងផ្ទុយ។ ក្នុងករណីរួមសំវាសរវាងប្តីប្រពន្ធ ត្រូវបានគេសន្មតដោយសច្ចធារណ៍ប៉ុណ្ណោះ ថាជាការព្រមព្រៀង ដូចយើងធ្លាប់បានឃើញនៅក្នុងនិយមន័យនៃ **អាពាហ៍ពិពាហ៍** ក្នុង**ច្បាប់ស្តីពី អាពាហ៍ពិពាហ៍** ដែលបាន**និរាករណ៍**ដោយ **ច្បាប់ស្តីពីការអនុវត្តក្រមរដ្ឋប្បវេណី**ថា ***អាពាហ៍ពិពាហ៍ គឺជាកិច្ច សន្យា ដ៏ឱឡារិកមួយធ្វើឡើងដោយបុរសម្នាក់ និងស្ត្រីម្នាក់ ដែលប្តេជ្ញាថាខ្លួននឹង រួមសមគ្គសំវាសជាមួយគ្នា តាមបញ្ញត្តិច្បាប់ ហើយដែលមិនអាចរំលាយទៅវិញបានតាម ទំនើងចិត្តរបស់ខ្លួន។*** ក្នុងនិយមន័យនេះ យើង សង្កេតឃើញពាក្យថា **សមគ្គសំវាស** ដែលពាក្យ **សមគ្គ** នេះមានន័យថា ព្រមព្រៀងនាំឱ្យសមគ្គសំវាស បាន សេចក្តីថា រួមសំវាសដោយព្រមព្រៀង។ តែទោះជាយ៉ាងណា និយមន័យនេះលែងមាននីត្យានុកូលភាពទៀត ហើ យ។ រីឯការលើកយកនិយមន័យនេះមកវែកញែក គឺគ្រាន់តែជាវិភាគទានគតិយុត្តប៉ុណ្ណោះ។ បើយើងក្រឡេកមក មើលនិយមន័យនៃ**បទល្មើសរំលោភសេពសន្ថវៈ** ដូចបានបកស្រាយនៅខាងលើត្រង់ពាក្យថា **អ្នកដទៃ** គឺសម្តៅ យកបុគ្គលដែលក្រៅពីខ្លួនឯង។ ហេតុនេះ ភរិយាក៏ជាអ្នកដទៃផងដែរ ព្រោះមានបុគ្គលភាពផ្សេងគ្នា។ ទន្ទឹមនឹង នេះដែរ **ក្រមព្រហ្មទណ្ឌ** ក៏ពុំបានបញ្ជាក់ពី**អញ្ញត្រកម្មលើកលែង**ចំពោះ**បទល្មើសរំលោភ**នេះ ក្នុងការប្រព្រឹត្តទៅ លើអ្នកនៅក្នុងគ្រួសារ ឬ ភរិយាទេ។ ដរាបណាគ្មានការកំណត់អញ្ញត្រកម្មនោះទេ ទង្វើនេះនៅតែជាបទល្មើស ព្រហ្មទណ្ឌដដែល។ ម៉្យាងវិញទៀត ដោយយោងតាមស្មារតីនៃ **ច្បាប់ស្តីពីការទប់ស្កាត់អំពើហិង្សាក្នុងគ្រួសារ និង កិច្ចការពារជនរងគ្រោះ**ដែលត្រូវបានប្រកាសឱ្យប្រើដោយ**ព្រះរាជក្រមចុះថ្ងៃទី ២៤ ខែតុលា ឆ្នាំ២០០៥ មាត្រា ៣៥** បានចែងថា ***អំពើហិង្សាក្នុងគ្រួសារទាំងឡាយណា ដែលចូលជាបទល្មើស ព្រហ្មទណ្ឌ ត្រូវផ្តន្ទាទោសដោយ យោងតាមច្បាប់ព្រហ្មទណ្ឌជាធរមាន។***រួមជាមួយនេះ **មាត្រា ៣** និង**មាត្រា ៧ នៃច្បាប់ដដែលនេះ**បញ្ញត្តិថា ***អំពើ រំលោភសេពសន្ថវៈ ពិសេសការប្រើអំពើហិង្សា សេពសន្ថវៈ គឺជាផ្នែកមួយនៃការឈ្លានពានផ្លូវភេទ ដែលត្រូវចាត់ ទុកជាអំពើហិង្សាក្នុងគ្រួសារ។*** [22] ដូចនេះ យើងអាចនិយាយជារួមបានថាការរួមសំវាសរវាងស្វាមី ភរិយា អាច

[21] តុណ្ហីភាព គឺជាភាពស្ងៀមស្ងាត់ក្នុងការបង្ហាញឆន្ទៈ ដោយយោងតាមសន្ទានុក្រមរដ្ឋប្បវេណី ២០០៧។
[22] នីតិព្រហ្មទណ្ឌពិសេស សាស្ត្រាចារ្យ កើត រិទ្ធ ២០១៥។

សន្មតថាជាការព្រមព្រៀង តែបើសិនជាមានភស្តុតាងផ្ទុយណាបញ្ជាក់ផ្សេង យើងក៏អាច អនុវត្តនូវអានុភាពនៃ **បទល្មើសព្រហ្មទណ្ឌបទរំលោភសេពសន្ថវៈ** ក្នុងករណីនេះបាន ផងដែរ។ [23]

គ . នីតិភាពនៃការរួមភេទ :

ដោយផ្អែកលើ **កថាខណ្ឌទី៣ មាត្រា២៣៩** នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌឆ្នាំ២០០៩ បានចែងថា ***នីតិភាពនៃការរួមភេទត្រូវបានកំណត់ចាប់ពីអាយុ ១៥(ដប់ប្រាំ) ឆ្នាំឡើងទៅ*** មានន័យថា ច្បាប់ទទួលស្គាល់នូវលទ្ធភាពដែលបុគ្គលអាចសម្តែងឆន្ទៈខាងផ្លូវភេទចាប់ពី អាយុ១៥ឆ្នាំឡើងទៅ។ នៅពេលដែលបុគ្គលនោះ មានអាយុ១៥ឆ្នាំហើយ គេអាចបង្ហាញឆន្ទៈថាព្រមរួមភេទជាមួយភាគីម្ខាងទៀតបាន ដែលឆន្ទៈនេះជាឆន្ទៈដែលមានសុពលានុភាពគតិយុត្ត។[24] ដោយឡែក បើបុគ្គលនោះពុំទាន់គ្រប់១៥ឆ្នាំទេ(ក្រោមអាយុ១៥ឆ្នាំ) ការយល់ព្រម ឬ សម្តែងឆន្ទៈយល់ព្រមក្នុងរឿងរួមសំវាស ពុំមានការទទួលស្គាល់ ថាជាការព្រមព្រៀង ឡើយ ពោលគឺឆន្ទៈនោះជាឆន្ទៈអសុពលានុភាពគតិយុត្ត[25] ហើយការរួមភេទបែបនេះ ជាបទល្មើសព្រហ្មទណ្ឌមួយ ដែលមានចែងក្នុង**ច្បាប់ស្តីពីការបង្ក្រាបអំពើជួញដូរមនុស្ស និងអំពើធ្វើអាជីវកម្មផ្លូវភេទ មាត្រា៤២ អំពើរួមភេទជាមួយអនីតិជនអាយុក្រោម ១៥ ឆ្នាំ** ចែងថា ***ជនណារួមភេទជាមួយជនដទៃ ដែលមានអាយុតិចជាង១៥(ដប់ប្រាំ) ឆ្នាំត្រូវផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារពី ៥(ប្រាំ)ឆ្នាំដល់១០(ដប់)ឆ្នាំ។*** [26] ក្នុងស្មារតីនៃមាត្រាច្បាប់នេះ ការរួមភេទជាមួយអនីតិជនដែលមានអាយុក្រោម១៥ឆ្នាំ ពុំបាច់មានធាតុផ្សំរំលោភសេពសន្ថវៈនោះទេ ក៏អាចផ្តន្ទាទោសបានដែរ ហើយបើទោះបីជាជនរងគ្រោះដែលជាអនីតិជន មានអាយុតិចជាង១៥ឆ្នាំនោះយល់ព្រមរួមសំវាសជាមួយចារីក៏ដោយ ក៏អំពើរបស់ចារីនៅតែជាបទល្មើសព្រហ្មទណ្ឌដដែល។ ការកំណត់ដោយ**ច្បាប់ពិសេស**បែបនេះព្រោះតែ នីតិករយល់ថា អនីតិជនដែលមានអាយុក្រោម១៥ឆ្នាំ ពុំទាន់មានការយល់ដឹងពេញលេញ ក្នុងការបង្ហាញឆន្ទៈក្នុងរឿងផ្លូវភេទនេះនៅឡើយទេ។ ដើម្បីការពារផលប្រយោជន៍របស់អនីតិជន ដែលមានអាយុក្រោម១៥ឆ្នាំពីការកេងចំណេញលើភាពខ្វះការយល់ដឹងនេះ ច្បាប់បានកំណត់ពីនីតិភាពនៃការរួមភេទគឺចាប់ពីអាយុ១៥ឆ្នាំឡើងទៅ។

បញ្ហានេះ មានមតិមួយចំនួន លើកឡើងពីការដល់នូវនីតិភាពតាមរយៈការរៀប អាពាហ៍ពិពាហ៍។ **តើអាចសង្គ្រោះបញ្ហានេះបានដែរ ឬ ទេ?** តាម**ក្រមរដ្ឋប្បវេណី មាត្រា ៩៤៨ អាយុគ្រប់លក្ខណៈរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍** គឺ

---

[23] នីតិព្រហ្មទណ្ឌពិសេស សាស្ត្រាចារ្យ រុន ពណ្ណារិទ្ធ លោកស្រីសាស្ត្រាចារ្យ ចាំង ស៊ីណាត ឆ្នាំ២០១៣-២០១៤។

[24] សុពលានុភាពគតិយុត្ត មានន័យថាសុពលភាព និងអានុភាពគតិយុត្ត។

[25] អសុពលានុភាពគតិយុត្ត មានន័យថាគ្មានសុពលភាព និងអានុភាពគតិយុត្ត។

[26] មាត្រា ៤២ ទំព័រ ១៦ នៃច្បាប់ស្តីពីការបង្ក្រាបអំពើជួញដូរមនុស្ស និងអំពើធ្វើអាជីវកម្មផ្លូវភេទ ឆ្នាំ ២០០៨។

ភាគីម្ខាងដែលជាអនីតិជន ដាច់ខាតត្រូវតែមានអាយុចាប់ពី១៦ឆ្នាំឡើងទៅ។[27] ហេតុនេះការសង្គ្រោះពុំអាចកើតមានឡើងឡើយ ព្រោះអនីតិជនដែលមានអាយុក្រោម១៥ឆ្នាំ ទោះមានការព្រមព្រៀងឱ្យរៀបការពីសំណាក់អាណាព្យាបាល ក៏ពុំអាចរាប់ថាជាការរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍ស្របតាមច្បាប់ដែរ។ ហេតុនេះ នីតិភាពក៏ពុំអាចផ្តល់ឱ្យអនីតិជន ដែលមានអាយុក្រោម១៥ឆ្នាំតាមរយៈការរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍ដែលពុំទទួលស្គាល់ដោយច្បាប់ផងដែរ។ ករណីនេះបើមានការរួមភេទជាមួយ អនីតិជនដែលមានអាយុក្រោម១៥ឆ្នាំ អំពើនេះនៅតែជាបទល្មើសព្រហ្មទណ្ឌដដែលទោះ ចារីបានរៀបការតាមប្រពៃណីជាមួយជនរងគ្រោះក៏ដោយ។

ឃ . ការប្រើអំពើហិង្សា :

ការប្រព្រឹត្តនូវទង្វើបញ្ចូលអង្គជាត ឬ ឧបករណ៍ណាមួយ ដោយការប្រើហិង្សា គឺសំដៅដល់ការប្រើហិង្សាផ្នែកផ្លូវកាយទៅលើជនរងគ្រោះ។ ពាក្យថា **ហិង្សា** មានភាពទូលំទូលាយជាងពាក្យថា វាយ តប់ ទាត់ ធាក់ ពោលគឺ ហិង្សា គឺជាការបៀតបៀនលើរូបរាង កាយរបស់អ្នកដទៃ ដោយចេតនា តាមគ្រប់មធ្យោបាយទុច្ចរិត ដែលបណ្តាលឱ្យមាន ព្យសនកម្មជាផ្លូវកាយ ឬ ចិត្ត មានរបួស ឬ គ្មានរបួស។ ភាពដាច់ខាតនៃ ហិង្សា គឺត្រូវ តែជាការប្រព្រឹត្តលើជនដែលរងគ្រោះ ដូចជាការ វាយ តប់ ទាត់ ជនរងគ្រោះជាដើម។ តែក្នុងករណីមួយចំនួនរូបរាងកាយជនរងគ្រោះពុំត្រូវបានរងហិង្សាដោយផ្ទាល់ក៏ ដោយ ក៏ទុកថាជាការប្រព្រឹត្តហិង្សាដែរ ដូចជាដេញវាយ តែជនរងគ្រោះគេច ឬ ការបាញ់បញ្ឆិតត្រចៀកជនរងគ្រោះជាដើម។ ហេតុនេះព្រោះតែបំណងរបស់ចារី គឺការប្រើហិង្សាលើជនរងគ្រោះ ហើយព្យសនកម្មក៏កើតមានចំពោះជនរងគ្រោះផងដែរគឺ ព្យសនកម្មផ្លូចិត្ត ដែលធ្វើឱ្យជនរងគ្រោះភិតភ័យតក់ស្លុតជាដើម។ គួរសម្គាល់ផងដែរ ករណីនេះ អំពើហិង្សាបានចាប់កើតមានឡើងហើយ ខុសពីការគំរាមថានឹងប្រើហិង្សា គឺហិង្សាពុំទាន់កើតមានឡើងឡើយ ហើយម្យ៉ាងសកម្មភាពដែលបញ្ជាក់ពីការប៉ុនប៉ងហិង្សាក៏ពុំទាន់បានបញ្ចេញមកនៅឡើយដែរ។ រីឯករណីដែលមានការប្រព្រឹត្តលើវត្ថុនានា មានដូចជាការច្រាន ឬ បុកទម្លុះទ្វារបន្ទប់ជនរងគ្រោះ បោកសម្ភារៈរបស់ជនរងគ្រោះ ពុំមែនជាកម្មវត្ថុនៃ ការប្រព្រឹត្តហិង្សានោះទេ[28] តែក្នុងករណីខ្លះអាចជាការគំរាមកំហែង ដូចជាករណីដែលចារីចេតនាបោកកែវ ឬ ចូដើម្បីបង្កើតស្ថានភាពមួយដើម្បីឱ្យជនរងគ្រោះភ័យខ្លាច។

ខ . ការបង្ខិតបង្ខំ :

សញ្ញាណនៃ **ការបង្ខិតបង្ខំ** គឺជាអំពើផ្នែកផ្លូវកាយមួយ ដែលបង្កើតជាស្ថានភាពដាក់សម្ពាធដល់ជនរងគ្រោះទាំងផ្លូវកាយ ផ្លូវចិត្ត ដើម្បីឱ្យខ្លួនចារីអាចប្រព្រឹត្តនូវសកម្មភាពបញ្ចូលអង្គជាត ឬ ឧបករណ៍ណាមួយទៅលើ

[27] មាត្រា ៩៤៨ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីទំព័រ ៣៤១ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ២០០៧ បោះពុម្ពដោយក្រសួងយុត្តិធម៌ ឆ្នាំ២០១២។

[28] នីតិព្រហ្មទណ្ឌពិសេស សាស្ត្រាចារ្យ រុន ពណ្ណារិទ្ធ លោកស្រីសាស្ត្រាចារ្យ ចាំង ស៊ីណាត ឆ្នាំ២០១៣-២០១៤។

ជនរងគ្រោះបាន។ ការបង្ខំអាចក្រោមរូបភាព ជាច្រើន ក្នុងនោះ ការគំរាម ការគំហក ការប្រើហិង្សា ក៏ជារូបភាពនៃការបង្ខិតបង្ខំផងដែរ។ ដូចនេះ ការបង្ខិតបង្ខំ មានវិសាលភាពនៃន័យ ដែលវាជាវាក្យសព្ទមួយ ញ៉ាំងឱ្យយើងងាយយល់ពីទុច្ចរិតភាពនៃចារីបានយ៉ាងច្បាស់ ព្រមទាំងសង្កត់ន័យយ៉ាងជាក់លាក់សម្រាប់ ការកំណត់នូវធាតុផ្សំសត្យានុម័តនៃ**បទរំលោភសេពសន្ថវៈ**។

ច . ការគំរាមកំហែង :

ការគំរាមកំហែង គឺជារូបភាពមួយនៃការបង្ខិតបង្ខំ ដែលវាគឺជាអំពើសត្យានុម័ត សម្ដែងចេញលើផ្លូវកាយ និងចិត្តរបស់ជនរងគ្រោះ ដែលចារីបង្កើតឱ្យមានស្ថានភាព មួយគំរាម ឬ កំហែង ក្នុងចេតនាធ្វើឱ្យជនរងគ្រោះភ័យខ្លាច។ ដូចមានសេចក្ដីបញ្ជាក់ក្នុង **វចនានុក្រមខ្មែរ**ថា គំរាមកំហែង គឺ កំហែងឱ្យខ្លាច។ ដូចនេះ ខ្លាច គឺជាកម្មវត្ថុនៃការគំរាមកំហែង។ ការគំរាមកំហែង អាចធ្វើឡើងក្នុងសភាពជាអំពើដូចជា៖

- ការគំរាមកំហែងនឹងប្រព្រឹត្តអំពើហិង្សាដោយចារី ឬ ដោយជនសមគំនិតណាមួយ
- ការគំរាមកំហែងថានឹងប្ដឹងទៅតុលាការចំពោះរឿងណាមួយ
- ការគំរាមកំហែងថានឹងទុកចោលកណ្ដាលព្រៃស្ងាត់តែម្នាក់ឯង
- ការគំរាមកំហែងថានឹងធ្វើបាបឪពុកម្ដាយ ឬ សមាជិកគ្រួសារជនរងគ្រោះ[29]

រាល់ការគំរាមទាំងនេះ គ្រាន់តែជាលក្ខខណ្ឌដាក់សម្ពាធដល់ជនរងគ្រោះប៉ុណ្ណោះ។ ដោយឡែកការប្រព្រឹត្តជាក់ស្ដែងពុំទាន់មានឡើយ។ តួយ៉ាង ការគំរាមថាវាយជនរងគ្រោះ បើជនរងគ្រោះមិនរួមសំវាសជាមួយខ្លួន ចារីពុំទាន់បានវាយទៅលើជនរងគ្រោះនៅឡើយទេ តែបើជនរងគ្រោះពុំរួមសំវាសជាមួយចារីទេ ការគំរាមអាចកើតមានឡើងជាសកម្មភាព ជាក់ស្ដែង។

ឆ . ការឆ្មក់ឱកាស :

ការឆ្មក់ឱកាស គឺជាករណីមួយ ដែលត្រូវបានកំណត់ក្នុង**ក្រមព្រហ្មទណ្ឌឆ្នាំ ២០០៩** ដែលយោងចេញពីវាក្យសព្ទ «**ដោយមិនដឹងខ្លួនជាមុន**» ដែលមានកំណត់ក្នុងបទដ្ឋាន គតិយុត្តព្រហ្មទណ្ឌចាស់ គឺ**ច្បាប់ព្រហ្មទណ្ឌសម័យអន្តរកាល** និង**ច្បាប់ស្ដីពីស្ថានទម្ងន់ទោសនៃបទឧក្រិដ្ឋ**។ ការបញ្ចូលអង្គជាត ឬ ឧបករណ៍ផ្សេងៗ**ដោយឆ្មក់ឱកាស**សំដៅទៅលើ អំពើធ្វើឡើងដោយមិនឱ្យជនរងគ្រោះដឹងខ្លួនថា មានគេចង់ប្រព្រឹត្តអំពើមិនគប្បីមកលើជនរងគ្រោះឡើយ។ អំពើរបៀបនេះអាចប្រព្រឹត្តនៅពេលដែលជនរងគ្រោះ៖

- កំពុងដេកលក់ ដោយស្មានថាជាប្ដីរបស់ខ្លួន
- ត្រូវថ្នាំសណ្ដំ

[29] នីតិព្រហ្មទណ្ឌពិសេស សាស្ត្រាចារ្យ រុន ពណ្ណារិទ្ធ លោកស្រីសាស្ត្រាចារ្យ ចាំង ស៊ីណាត ឆ្នាំ២០១៣-២០១៤។

- ស្រវឹងស្រា ឬ ថ្នាំញៀនហួតដល់មិនដឹងខ្លួន
- ជាជនវិកលចរិតជាដើម។

១.២.៣.ធាតុអត្តនោម័ត ឬ ធាតុផ្លូវចិត្ត :

ធាតុអត្តនោម័ត គឺជាផ្នែកខាងក្នុងនៃបទល្មើស ដែលផ្ទុយទៅនឹងធាតុសត្យានុម័ត ដែលជាផ្នែកខាងក្រៅនៃបទល្មើស។ បើវិភាគតាមដំណាក់កាលនៃបទល្មើស យើងឃើញថាធាតុអត្តនោម័ត កើតមានមុនធាតុសត្យានុម័ត។ ប៉ុន្តែដោយសារនៅក្នុងដំណើរការស៊ើបអង្កេត គេអាចស្វែងយល់ពីធាតុអត្តនោម័ត តាមរយៈធាតុសត្យានុម័ត ទើបនាំឱ្យគេរៀង លំដាប់នៃធាតុផ្សំអត្តនោម័តបន្ទាប់ពីសត្យានុម័ត។ **ធាតុអត្តនោម័ត** គឺជាកិរិយាផ្លូវចិត្តរបស់ ជនល្មើសចំពោះអំពើបង្កគ្រោះថ្នាក់ដល់សង្គមដែលគេបានប្រព្រឹត្ត និងចំពោះបច្ច័យដែលកើតឡើងពីអំពើនោះ។ ធាតុផ្សំអត្តនោម័តនៃបទល្មើស គឺ កំហុស៖

- **កំហុស** : អាចជាកំហុសដែលកើតឡើងពីចេតនា ឬ អចេតនា ដែលចារីបានប្រព្រឹត្តត្រូវទទួលខុសត្រូវព្រហ្មទណ្ឌ។[30]

មានចំណុច **២**ទៀតដែលគួរពិចារណាផងដែរក្នុងផ្នែកអត្តនោម័តនៃបទល្មើសនេះ គឺ **គំនិតផ្តួចផ្តើមក្នុងការប្រព្រឹត្តបទល្មើស** និង**កម្មវត្ថុនៃការប្រព្រឹត្តបទល្មើស**។

- **គំនិតផ្តួចផ្តើមប្រព្រឹត្តបទល្មើស**[31]: សំដៅដល់ស្ថានភាពដែលជនល្មើសមានស្មារតី គ្រប់គ្រាន់ក្នុងការប្រព្រឹត្តបទល្មើសជាសត្យានុម័ត ដែលជំរុញដោយកត្តាខាងក្នុងចិត្ត មានន័យថាកត្តាខាងក្នុងនៃចិត្តរបស់ជនល្មើស បានជំរុញឱ្យកត្តាខាងក្រៅជាសត្យានុម័តប្រព្រឹត្តបទល្មើស ដើម្បីសម្រេចបាននូវគោលដៅប្រព្រឹត្តបទល្មើសដែលខ្លួនចង់បាន។[32]
- **កម្មវត្ថុនៃបទល្មើស** : គឺជាមុខព្រួញ ឬ ទិសដៅដែលប្រធាននៃបទល្មើស គឺជនល្មើស ចង់បង្កព្យសនកម្មលើ។ កម្មវត្ថុនៃបទល្មើស មាន**២** តាមទស្សនៈដែល បានលើកឡើង គឺទី១ **កម្មវត្ថុនៃបទល្មើស គឺជាច្បាប់ព្រហ្មទណ្ឌ**(ជនល្មើសចង់ បំពានច្បាប់ព្រហ្មទណ្ឌ) និងទី២ **កម្មវត្ថុនៃបទល្មើស គឺជាអ្វីដែលច្បាប់ការពារ**(ឧទាហរណ៍ ជនល្មើសសម្លាប់មនុស្ស ដែលជីវិតមនុស្ស គឺជាកម្មវត្ថុដែលច្បាប់ការពារ ដូចបានកំណត់ថាពលរដ្ឋគ្រប់រូបមានសិទ្ធិរស់រានមានជីវិតជាដើម)។ [33]

---

[30] នីតិព្រហ្មទណ្ឌទូទៅ សាស្ត្រាចារ្យ រុន ពណ្ណារិទ្ធ លោកស្រីសាស្ត្រាចារ្យ ចាំង ស៊ីណាត ឆ្នាំ២០១២។

[31] គំនិតផ្តួចផ្តើមប្រព្រឹត្តបទល្មើស មានន័យដូចគ្នានឹង មូលហេតុនៃការប្រព្រឹត្តបទល្មើស។

[32] នីតិព្រហ្មទណ្ឌទូទៅ សាស្ត្រាចារ្យ រុន ពណ្ណារិទ្ធ លោកស្រីសាស្ត្រាចារ្យ ចាំង ស៊ីណាត ឆ្នាំ២០១២។

[33] មេរៀននីតិព្រហ្មទណ្ឌទូទៅ ឯកឧត្តម ហ៊ី សោភា។

១.២.៣.១. កំហុសក្នុងបទរំលោភសេពសន្ថវៈ :

នៅក្នុង**បទល្មើសរំលោភសេពសន្ថវៈ** ទោះបីជាបញ្ញត្តិនៅក្នុង**មាត្រា ២៣៩** នៃ **ក្រមព្រហ្មទណ្ឌ** ពុំបានបញ្ជាក់នូវវាក្យសព្ទ «**ចេតនា**» ផងទេ តែយើងអាចកំណត់បានថា បទល្មើសនេះ **មិនអាចជាបទល្មើសដែលជាកំហុសអចេតនានោះទេ** ព្រោះសកម្មភាពនៃសត្យានុម័តបទល្មើស កើតឡើងពីឆន្ទៈដោយត្រង់នៃជនល្មើសក្នុងចេតនភាព(ភាពចេតនា)ដើម្បី ប្រព្រឹត្តអំពើទុច្ចរិត។

ជនល្មើសពុំអាចលើកឡើងដោយដោះសាថា ខ្លួនដេកមមើ ឬ ស្ថិតក្នុងស្ថានភាពស្រវឹង បាត់បង់សតិម្ចាស់ការ ហើយជ្រុលជ្រួសទៅរំលោភសេពសន្ថវៈលើជនរងគ្រោះដើម្បីជាហេតុមិនទទួលខុសត្រូវព្រហ្មទណ្ឌឡើយ។

ក. ចេតនាទូទៅ :

ចេតនាទុច្ចរិតទូទៅនៃការប្រព្រឹត្តបទល្មើស**រំលោភសេពសន្ថវៈ** ក៏មិនខុសពីចេតនា ទូទៅនៃការប្រព្រឹត្តបទល្មើសព្រហ្មទណ្ឌនានាដែរ គឺចារីមានចេតនាប្រព្រឹត្តអំពើដែលខ្លួន បានដឹងថាច្បាប់ព្រហ្មទណ្ឌបានហាមឃាត់។ ចារីមិនអាចលើកឡើងថាខ្លួនមិនបាន ដឹងថាអំពើរំលោភសេពសន្ថវៈត្រូវបានហាមឃាត់ដោយច្បាប់នោះទេ ព្រោះតាមគោលការណ៍ គ្មាន នរណាដែលមិនស្គាល់ ឬ មិនយល់ដឹងពីច្បាប់ឡើយ។[34]

ខ. ចេតនាទុច្ចរិតពិសេស :

បន្ថែមពីលើចេតនាទុច្ចរិតទូទៅ អ្នកនីតិប្បញ្ញត្តអាចបន្ថែមនូវចេតនាទុច្ចរិតពិសេស សម្រាប់បទល្មើសណាមួយ។ អ្នកនីតិប្បញ្ញត្តពុំបានប្រើពាក្យចេតនាទុច្ចរិតពិសេសនៅក្នុង បញ្ញត្តិច្បាប់ឡើយ ក៏ប៉ុន្តែផ្តើមចេញពីអត្ថបទច្បាប់ដែលកំណត់បទល្មើសនីមួយៗអាចឱ្យគេយល់ពីបំណងរបស់អ្នកនីតិប្បញ្ញត្តិ ដែលទាមទារឱ្យរកភស្តុតាងអំពីចេតនាទុច្ចរិត ពិសេសមួយរបស់ចារី ដើម្បីឱ្យមានធាតុផ្សំនៃបទល្មើសគ្រប់គ្រាន់។[35]

ចេតនាទុច្ចរិតពិសេសមានទស្សនៈ **២** តាមទស្សនវិស័យនៃអ្នកច្បាប់ ដែលមានការ បកស្រាយដូចខាងក្រោម។

ខ.១. ចេតនាទុច្ចរិតពិសេស ជាមូលហេតុនៃការប្រព្រឹត្តបទល្មើស :

ចេតនាទុច្ចរិតពិសេសក្នុងការប្រព្រឹត្តនូវបទល្មើស **រំលោភសេពសន្ថវៈ** គឺសំដៅ ទៅលើឆន្ទៈរបស់ជនល្មើសក្នុងការបញ្ចូលអង្គជាត ឬ ឧបករណ៍ផ្សេងៗ ប្រព្រឹត្តទៅលើជនរងគ្រោះ ដោយដឹងយ៉ាងប្រាកដក្នុងចិត្តថា

[34] នីតិព្រហ្មទណ្ឌទូទៅ សាស្ត្រាចារ្យ រុន ពណ្ណារិទ្ធ លោកស្រីសាស្ត្រាចារ្យ ចាំង ស៊ីណាត ឆ្នាំ២០១២។

[35] នីតិព្រហ្មទណ្ឌទូទៅ សាស្ត្រាចារ្យ រុន ពណ្ណារិទ្ធ លោកស្រីសាស្ត្រាចារ្យ ចាំង ស៊ីណាត ឆ្នាំ២០១២។

ជនរងគ្រោះពុំព្រមព្រៀងស្ម័គ្រចិត្ត ក្នុងការរួមសេវនកិច្ចជាមួយខ្លួន ហើយនេះក៏ជាមូលហេតុ ដែលធ្វើឱ្យជនល្មើស ចង់ប្រព្រឹត្ត បទល្មើសផងដែរ។

ចេតនានៃការប្រព្រឹត្តរបស់ជនល្មើសស្តែងតាមការប្រើអំពើឃោរឃៅ បំពារបំពាន បៀតបៀន ដូចជាការ គំរាមកំហែងដើម្បីឱ្យជនរងគ្រោះរួម**មេថុនកិច្ច**[36]ជាមួយខ្លួនជាដើម។

ខ.២. ចេតនាទុច្ចរិតពិសេសសម្តៅចង់បានលទ្ធផលជាក់លាក់ណាមួយ :

សម្រាប់ទស្សនៈនេះ ចេតនាទុច្ចរិតពិសេសរបស់ជនល្មើសគឺប្រាថ្នាឱ្យបានដល់នូវការសម្រេចនៃ សកម្មភាពរំលោភសេពសន្ថវៈ ជាមួយនឹងជនរងគ្រោះដោយខ្លួននឹង បញ្ចូលអង្គជាត ឬ ឧបករណ៍ផ្សេងៗ ប្រព្រឹត្ត ទៅលើជនរងគ្រោះ ទោះបីជាជនរងគ្រោះមិនស្ម័គ្រក្តី ក៏គេប្រើគ្រប់វិធីដើម្បីធ្វើឱ្យសកម្មភាពរំលោភនោះបាន សម្រេចដែរ។

១ .២.៣.២. គំនិតផ្តួចផ្តើមប្រព្រឹត្តបទល្មើសរំលោភសេពសន្ថវៈ :

នៅក្នុងការប្រព្រឹត្ត**បទល្មើសរំលោភសេពសន្ថវៈ** កត្តាដែលជម្រុញឱ្យមាននូវចិត្តចង់ប្រព្រឹត្តនូវបទល្មើស នេះ គឺគ្មានអ្វីក្រៅពី**តម្រេកចំណង់ផ្នែកផ្លូវកាម**របស់ជនល្មើសនោះទេ ពោលគឺជនល្មើស មានចិត្តត្រេកត្រអាល ចង់រួមសង្វាសជាមួយជនរងគ្រោះ។ នៅក្នុងដំណាក់កាលនៃឆន្ទៈទុច្ចរិតយើងអាចបែងចែកជា២យ៉ាង៖

- **ឆន្ទៈប្រព្រឹត្តបទល្មើសកើតមានតាំងពីដំបូង** : គឺមានន័យថា ជនល្មើស មានចេតនាចង់ប្រព្រឹត្តបទល្មើស រំលោភសេពសន្ថវៈតាំងពីដំបូងមកម្ល៉េះរួចហើយខ្លួនក៏ចាប់ផ្តើមប្រព្រឹត្តបទល្មើសតែម្តង។

ឧទាហរណ៍៖ ចារីក្រោយពីបានឃើញជនរងគ្រោះដើរ តែឯងនៅក្បែរព្រៃត្រែងចារីបានកើតចិត្តចង់រំលោភសេពស ន្ថវៈលើជនរងគ្រោះ ហើយក៏បានប្រព្រឹត្តតែម្តង។

- **ឆន្ទៈប្រព្រឹត្តបទល្មើសកើតឡើងបន្ទាប់ពីការបដិសេធរបស់ជនរងគ្រោះ:** ជនល្មើសបានស្វែងរកការ យល់ព្រមពីជនរងគ្រោះក្នុងការសេពសេវនកិច្ចជាមួយខ្លួនតែដោយជនរងគ្រោះបដិសេធធ្វើឱ្យជនល្មើសកើតមាន ឆន្ទៈប្រព្រឹត្តបទល្មើស ហើយ ញ៉ាំងឱ្យកើតជាសកម្មភាពសត្យានុម័តនៃការប្រព្រឹត្តបទល្មើស។

ឧទាហរណ៍៖ ចារីបានស្នើសុំភរិយាឱ្យរួមសមគ្គសំវាសជាមួយខ្លួន តែភរិយាពុំព្រមនាំឱ្យចារីកើតកំហឹងហើយ បង្ខិតបង្ខំគំរាមកំហែងជនរងគ្រោះឱ្យរួមភេទជាមួយខ្លួន។

[36] រួមមេថុនកិច្ច មានន័យថារួមសំវាស។

១.២.៣.៣ កម្មវត្ថុនៃបទល្មើសរំលោភសេពសន្ថវៈ :

ក . តាមទស្សនៈទី១ :

កម្មវត្ថុនៃបទល្មើស**រំលោភសេពសន្ថវៈ** គឺជនល្មើសមានចេតនាបំពាននូវច្បាប់ ព្រហ្មទណ្ឌដែលបានកំណត់ទុកថាទង្វើនេះជាបទល្មើស ហើយជនណាដែលប្រព្រឹត្តបំពាន នឹងមានទោសទណ្ឌ។ ទោះបីជាបានដឹងថា ទង្វើបែបនេះត្រូវបានហាមប្រាមដោយច្បាប់ក៏ដោយ ក៏ជនល្មើសមានចេតនាក្នុងការប្រព្រឹត្តផ្ទុយ ដើម្បីឱ្យខូចខាតដល់សណ្តាប់ធ្នាប់ ដែលបានចងក្រងក្នុងច្បាប់នោះទៀត។[37]

ខ . តាមទស្សនៈទី២ :

ដូចបានបរិយាយក្នុងសេចក្តីផ្តើមពីបទដ្ឋានគតិយុត្តនានា ដែលបានបញ្ញត្តមកដើម្បី ការពារដល់បូរណភាពរាងកាយនៃមនុស្ស ជនល្មើសនៃបទល្មើសរំលោភសេពសន្ថវៈ មានចេតនាយ៉ាងអត្តនោម័ត ក្នុងការបំពានប៉ះពាល់ដល់បូរណភាពនៃរាងកាយ ជាពិសេសផ្នែកផ្លូវភេទនៃជនរងគ្រោះ ពោលគឺកម្មវត្ថុនៃការប្រព្រឹត្តបទល្មើសរំលោភសេពសន្ថវៈ គឺផ្លូវភេទនៃជនរងគ្រោះ ឬ បូរណភាពរាងកាយនៃជនរងគ្រោះនោះឯង ដែលជនល្មើស ចង់បំផ្លិចបំផ្លាញ ឬ បង្កឱ្យមាននូវព្យសនកម្ម។

១.៣ ទោស និងស្ថានទម្ងន់ទោសនៃបទរំលោភសេពសន្ថវៈ :

១.៣.១ ទោស :

ដូចមានកំណត់នៅក្នុង**កថាខណ្ឌទី២ មាត្រា២៣៩** នៃ**ក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ឆ្នាំ២០០៩** ថា៖

បទរំលោភសេពសន្ថវៈ ត្រូវផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារពី ៥(ប្រាំ) ឆ្នាំ ទៅ ១០(ដប់) ឆ្នាំ។

ដូចនេះ កាលណាបើអំពើល្មើសមួយបំពេញគ្រប់ធាតុផ្សំនៃ**បទល្មើសរំលោភសេពសន្ថវៈ**ហើយនោះ អំពើល្មើសនោះ គឺត្រូវបានចោទប្រកាន់ក្នុង**បទរំលោភសេពសន្ថវៈ** ដែលត្រូវទទួលទណ្ឌកម្មព្រហ្មទណ្ឌជាការដាក់ពន្ធនាគារតាមស្ថានភាពនៃបទល្មើស ក្នុងដែនកំណត់នៃអតិបរមា និងអប្បបរមានៃទោសពន្ធនាគារដែលបានកំណត់នៅខាងលើ។

១.៣.២ស្ថានទម្ងន់ទោស :

១.៣.២.១ស្ថានទម្ងន់ទោសនៃបទរំលោភសេពសន្ថវៈ

ស្ថានទម្ងន់ទោសនៃ**បទរំលោភសេពសន្ថវៈ** គឺជាបទល្មើសដែលត្រូវបានច្បាប់កំណត់នូវទណ្ឌកម្មព្រហ្មទណ្ឌ ដែលមានលក្ខណៈធ្ងន់ធ្ងរជាង**បទរំលោភសេពសន្ថវៈ** ក្នុង**មាត្រា ២៣៩** នៃ**ក្រមព្រហ្មទណ្ឌឆ្នាំ២០០៩** ដោយសារតែវាជាប្រភេទបទល្មើស ដែលមានចេតនាទុច្ចរិតធ្ងន់ធ្ងរ[38] និងមានលក្ខណៈហានិភ័យដល់

[37] មេរៀននីតិព្រហ្មទណ្ឌទូទៅ ឯកឧត្តម ហ៊ី សោភា។

[38] នីតិព្រហ្មទណ្ឌទូទៅ សាស្រ្តាចារ្យ រុន ពណ្ណារិទ្ធ លោកស្រីសាស្រ្តាចារ្យ ចាំង ស៊ីណាត ឆ្នាំ២០១២។

សណ្តាប់ធ្នាប់សង្គម សាធារណៈខ្ពស់។ ស្ថានទម្ងន់ទោសនៃ**បទល្មើសរំលោភសេពសន្ថវៈ** នេះមានចែងក្នុង**ក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ឆ្នាំ២០០៩** ចាប់ពី **មាត្រា២៤០** ដល់ **មាត្រា២៤៤**។

ក . ស្ថានទម្ងន់ទោសដោយសារមធ្យោបាយប្រើប្រាស់ ឬ ទាក់ទងនឹងជនល្មើស

- **យោងតាម មាត្រា ២៤០:***ទោសដាក់ពន្ធនាគារចាប់ពី ៧ឆ្នាំ ទៅ១៥ឆ្នាំ៖*

- *បទល្មើសប្រព្រឹត្តដោយការប្រើអាវុធ ឬ គំរាមកំហែងនឹងអាវុធ។*
- *បទល្មើសប្រព្រឹត្តដោយការប្រើគ្រឿងញៀន ឬ គ្រប់វិធី ដែលនាំឱ្យជន រងគ្រោះបាត់បង់ស្មារតី ឬ ខ្សោយលទ្ធភាពទប់ទល់។*
- *បុគ្គលដែលរំលោភអំណាចដែលមុខងាររបស់ខ្លួនបានប្រគល់ឱ្យ។*[39]

ឧទាហរណ៍៖ វេជ្ជបណ្ឌិត គ្រូបង្រៀន ចៅហ្វាយនាយ ដែលរំលោភសេពសន្ថវៈអ្នកជំងឺរបស់ខ្លួន សិស្សរបស់ខ្លួន ឬ អ្នកធ្វើការនៅក្រោមឱវាទ របស់ខ្លួន។

- *បុគ្គលច្រើនរូបដែលប្រព្រឹត្តឡើងក្នុងឋានៈជាចារី សហចារី អ្នកផ្តើមគំនិត ឬអ្នកសមគំនិត។*
- *ដោយបុគ្គលដែលមានអំណាចលើជនរងគ្រោះ៖*

ឧទាហរណ៍៖ ឪពុកមា ឪពុកធម៌ ម្តាយចុង ឪពុកចុង...។

  - បុគ្គលដែលមានអំណាចទៅលើជនរងគ្រោះតាមច្បាប់៖ គឺជាជនដែលជាបុព្វញាតិរបស់ជនរងគ្រោះ។
  - បុគ្គលដែលមានអំណាចតាមស្ថានការណ៍ជាក់ស្តែង មានដូចជា ឪពុកមា ម្តាយមីង របស់ជនរងគ្រោះជាដើម។

- **មាត្រា ២៤១:***ទោសដាក់ពន្ធនាគារពី ៧ឆ្នាំ ទៅ ១៥ឆ្នាំ(ទាក់ទងនឹងជនរងគ្រោះ)៖*

- *ជនរងគ្រោះ គឺជាបុគ្គលដែលទន់ខ្សោយពិសេសដោយមូលហេតុនៃអាយុ។ បុគ្គលទាំងនេះ គឺសំដៅទៅលើក្មេងអនីតិជន និងជនចាស់ ជរា។*[40]

ឧទាហរណ៍៖ ក្មេងអាយុក្រោម១០ឆ្នាំ ចាស់អាយុ៧០ឆ្នាំ។

- *ជនរងគ្រោះ គឺជានារីមានគភ៌ កាលបើគភ៌ត្រូវបានគេឃើញជាក់ស្តែង ឬ កាលបើជនល្មើសបានដឹង។*

[39] ក្រមព្រហ្មទណ្ឌនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ២០០៩ បោះពុម្ពដោយក្រសួងយុត្តិធម៌ ឆ្នាំ២០១១ ទំព័រ ៧៦ មាត្រា ២៤០។

[40] ក្រមព្រហ្មទណ្ឌនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ២០០៩ បោះពុម្ពដោយក្រសួងយុត្តិធម៌ ឆ្នាំ២០១១ ទំព័រ ៧៦ មាត្រា ២៤១។

នេះមានន័យថា លុះត្រាតែស្ថានភាពផ្ទៃពោះរបស់ស្ត្រីរងគ្រោះលេចឡើងធំដែលអាចសន្មតយ៉ាងពិតប្រាកដថាជានារីមានផ្ទៃពោះ ហើយជនល្មើសនៅតែមានចេតនាក្នុងការរំលោភសេពសន្ថវៈទៅលើជនរងគ្រោះ។ មួយវិញទៀត ក្នុងករណីដែលជនល្មើសបានដឹងថាស្ត្រីរងគ្រោះមានគភ៌ហើយ ប៉ុន្តែស្ថានភាពផ្ទៃពោះរបស់ស្ត្រីរងគ្រោះពុំទាន់លេចធំឡើងជាក់ស្តែង ក៏ជាស្ថានទម្ងន់ទោសដែរ។

ឧទាហរណ៍៖ ជនល្មើសជាអ្នកជិតខាងដែលបានដឹងថានារីរងគ្រោះចាប់ផ្តើមមានផ្ទៃពោះ ឬ ជនល្មើសគឺជាសង្សាររបស់ជនរងគ្រោះដែលបានដឹងថាសង្សាររបស់ខ្លួនមានផ្ទៃពោះហើយនៅតែមានចេតនារំលោភសេពសន្ថវៈនាងទៀត ជាដើម។

- ***បុគ្គលដែលទន់ខ្សោយពិសេស ដោយមូលហេតុនៃជំងឺ ឬ ពិការភាព បើស្ថានភាពបុគ្គលនេះត្រូវបានគេឃើញជាក់ស្តែង ឬ កាលបើជន ល្មើសបានដឹង។***

ភាពទន់ខ្សោយពិសេសដោយមូលហេតុនៃជំងឺគឺសម្តៅទៅលើស្ថាន ភាពនៃជំងឺរបស់ជនរងគ្រោះដែលបណ្តាលឱ្យបាត់បង់ ឬ ថយចុះនូវសមត្ថភាពក្នុងការការពារខ្លួនដូចជាជំងឺស្ពឹកមួយចំហៀងខ្លួនជាដើម។

ផ្ទុយមកវិញ ការបង្ហាញអំពីអំណះអំណាងរបស់ជនរងគ្រោះថាខ្លួន មានជំងឺផ្តាសាយ ឈឺត្រចៀក ឈឺមាត់ នៅពេលដែលជនល្មើស បានរំលោភសេពសន្ថវៈ មិនអាចជាហេតុនៃស្ថានទម្ងន់ទោសរំលោភ សេពសន្ថវៈបានទេ ព្រោះជំងឺទាំងនេះមិនបានធ្វើឱ្យបាត់បង់ ឬ ចុះថមថយនូវសមត្ថភាពក្នុងការការពារខ្លួនឡើយ។

ដូចគ្នានេះដែរ តាមស្មារតីនៃ**ក្រមព្រហ្មទណ្ឌឆ្នាំ២០០៩**បានកំណត់ថា ពិការភាពដែលជាស្ថានទម្ងន់ទោសនេះ ត្រូវតែជាពិការភាពដែលធ្វើឱ្យជនរងគ្រោះបាត់បង់ ឬ ថមថយនូវសមត្ថភាពក្នុងការការពារខ្លួន។ ដូចក្នុងករណី ជនរងគ្រោះពិការដៃម្ខាង ឬ ពិការជើងម្ខាង ជាដើម។

ផ្ទុយមកវិញ ស្ថានភាពដូចជាដាច់ម្រាមដៃមួយ ដាច់ម្រាមជើងមួយ មិនមែនជាស្ថានភាពពិការភាព ដែលនាំឱ្យការរំលោភសេពសន្ថវៈទៅលើជនរងគ្រោះ មានស្ថានទម្ងន់ទោសនោះទេ ពីព្រោះថាពិការភាព របស់ជនរងគ្រោះមិនបាននាំឱ្យបាត់បង់ ឬ ចុះថមថយនូវសមត្ថភាព ក្នុងការការពារខ្លួនឡើយ។

មាត្រា ២៤២: ***ស្ថានទម្ងន់ទោសដោយសារការកាត់អវយវៈ ឬ ពិការភាព***

បទរំលោភសេពសន្ថវៈ ត្រូវផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារពី ១០ (ដប់) ឆ្នាំ ទៅ ២០ (ម្ភៃ)ឆ្នាំ កាលបើបទល្មើសនេះនាំឱ្យមានការកាត់អវយវៈ ឬ ពិការភាពជាអចិន្ត្រៃយ៍ដល់ជនរងគ្រោះ។[41]

ឧទាហរណ៍៖ ជនល្មើសបានចាប់រំលោភសេពសន្ថវៈនារីរងគ្រោះ ដោយចាប់សង្កត់ ជើងរបស់នាងទាំងពីរយ៉ាងខ្លាំង បណ្តាលឱ្យបាក់ជើងរបស់នាង។

[41] ក្រមព្រហ្មទណ្ឌនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ២០០៩ បោះពុម្ពដោយក្រសួងយុត្តិធម៌ ឆ្នាំ២០១១ ទំព័រ ៧៦ មាត្រា ២៤២។

សេចក្តីព្រាងក្រមព្រហ្មទណ្ឌ កម្រិតទណ្ឌកម្មដោយយោងទៅលើព្យសនកម្មដែលជនរងគ្រោះទទួលហើយ ធ្វើការទម្ងន់ទោស ដោយគិតគូរអំពីលក្ខណៈអចន្ត្រៃយ៍នៃពិការភាព ឬ ការកាត់អវៈយវ ដែលបណ្តាលមកពីអំពើល្មើស។[42]

- មាត្រា ២៤៣៖ *ស្ថានទម្ងន់ទោសដោយសារការធ្វើទារុណកម្ម ឬ អំពើឃោរឃៅ បទរំលោភសេពសន្ថវៈ ត្រូវផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារ ពី ១០ (ដប់) ឆ្នាំទៅ ៣០ (សាមសិប) ឆ្នាំ កាលបើបទល្មើសនេះប្រព្រឹត្តឡើងមុនពេល ក្នុងពេល ឬ ក្រោយពេលប្រព្រឹត្តអំពើទារុណកម្ម ឬ អំពើឃោរឃៅ។*[43]

ឧទាហរណ៍៖ ជនល្មើសបានប្រព្រឹត្តបទល្មើសរំលោភសេពសន្ថវៈទៅលើជនរងគ្រោះហើយថែមទាំងបានធ្វើទារុណកម្មទៅលើជនរងគ្រោះដែលនាំ ឱ្យជនរងគ្រោះទទួលរងនូវព្យសនកម្មដូចជាមានលក្ខណៈអចិន្ត្រៃយ៍នៃពិការភាព ឬ ការកាត់អវយវៈដែលបណ្តាលមកពីអំពើល្មើស។

- មាត្រា ២៤៤: *បទរំលោភសេពសន្ថវៈត្រូវផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារពី ១៥ឆ្នាំ ទៅ៣០ ឆ្នាំ កាលបើបទល្មើសនេះបណ្តាលឱ្យជនរងគ្រោះស្លាប់ដោយគ្មានចេតនាសម្លាប់។*[44]

ឧទាហរណ៍៖ ក្រោយពីទទួលការរំលោភសេពសន្ថវៈដោយសហចារីជាច្រើនដង ធ្វើឱ្យជនរងគ្រោះអស់កម្លាំងយ៉ាងខ្លាំង។ រួមផ្សំនឹងសុខភាពខ្សោយផង ធ្វើឱ្យជនរងគ្រោះបាត់បង់ជីវិតទៅ។[45]

១.៣.២.១. ស្ថានទម្ងន់ទោសដោយឡែកចំពោះអំពើរំលោភសម្លាប់

ពាក់ព័ន្ធទៅនឹងការរំលោភសម្លាប់វិញ គេឃើញមាន

- **មាត្រា ២០៥ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ដដែលបានកំណត់ឱ្យជាប់ពន្ធនាគារមួយជីវិត។**

ជាក់ស្តែង មាត្រានេះបានចែងថា ឃាតកម្មដែលកើតក្នុងពេល ឬ ក្រោយពេលប្រព្រឹត្តអំពើទារុណកម្ម អំពើឃោរឃៅ ឬ អំពើរំលោភសេពសន្ថវៈត្រូវផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារអស់មួយជីវិត។[46]

យ៉ាងណា គេអាចចាត់ទុកថាអំពើណាមួយជាបទល្មើសបានលុះត្រាតែអំពើនោះមានគ្រប់ធាតុផ្សំ៣សំខាន់ៗ ដែលច្បាប់បានកំណត់។

---

[42] សេចក្តីព្រាងក្រមព្រហ្មទណ្ឌថ្មីវិភាគទានចំពោះការសិក្សានីតិព្រហ្មទណ្ឌខ្មែរ ឆ្នាំ ២០០៥ ទំព័រ ១៨៩ មាត្រា កម ២២២១-៥។

[43] ក្រមព្រហ្មទណ្ឌនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ២០០៩ បោះពុម្ពដោយក្រសួងយុត្តិធម៌ ឆ្នាំ២០១១ ទំព័រ ៧៦ ដល់ ៧៧ មាត្រា ២៤៣។

[44] ក្រមព្រហ្មទណ្ឌនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ២០០៩ បោះពុម្ពដោយក្រសួងយុត្តិធម៌ ឆ្នាំ២០១១ ទំព័រ ៧៧ មាត្រា ២៤៤។

[45] នីតិព្រហ្មទណ្ឌពិសេស សាស្ត្រាចារ្យ រុន ពណ្ណារិទ្ធ លោកស្រីសាស្ត្រាចារ្យ ចាំង ស៊ីណាត ឆ្នាំ២០១៣-២០១៤។

[46] ក្រមព្រហ្មទណ្ឌនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ២០០៩ បោះពុម្ពដោយក្រសួងយុត្តិធម៌ ឆ្នាំ២០១១ ទំព័រ ៦១ មាត្រា ២០៥។

ក. ធាតុផ្សំនីត្យានុកូល

អំពើរំលោភសម្លាប់ត្រូវបានផ្ដន្ទាទោសដោយយោង ទៅតាមក្រមព្រហ្មទណ្ឌឆ្នាំ ២០០៩ ត្រង់មាត្រា ២០៥ ដែលចែងថា ឃាតកម្មដែលកើតក្នុងពេល ឬ ក្រោយពេលប្រព្រឹត្តអំពើទារុណកម្ម អំពើឃោឃៅ ឬ អំពើរំលោភសេពសន្ថវៈ ត្រូវផ្ដន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារអស់មួយជីវិត។ លើសពីនេះទៅទៀត មាត្រា ២០៥ គឺជាស្ថានទម្ងន់ទោសនៃបទល្មើសឃាតកម្ម វាមិនមែនជាស្ថានទម្ងន់ទោសនៃបទល្មើសរំលោភសេពសន្ថៈទេ។

ខ.ធាតុផ្សំសត្យានុម័ត

- អំពើឃាតកម្មៈ តាមនិយមន័យអំពើឃាតកម្មដោយយោងតាមមាត្រា ១៩៩ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ មានន័យថាគ្រប់អំពើសម្លាប់មនុស្សដោយចេតនា ដោយប្រើអាវុធ ឬ មិនប្រើអាវុធ។
- វត្តមាននៃអំពើឃាតកម្មក្នុងពេល ឬ ក្រោយរំលោភសម្លាប់ៈ អំពើឃាតកម្មគឺជាអំពើចម្បង ជនល្មើសមានចេតនាក្នុងការសម្លាប់ជនរងគ្រោះនៅក្នុងពេល ឬ ក្រោយពេលប្រព្រឹត្តអំពើរំលោភសេពសន្ថវៈទៅលើជនរងគ្រោះ។

គ.ធាតុផ្សំអត្តនោម័ត

ចេតនាទុច្ចរិតរបស់ជនល្មើស គឺមានចេតនាសម្លាប់ជនរងគ្រោះ ចំណែកឯការរំលោភសេពសន្ថៈវិញ គ្រាន់តែជាមធ្យោបាយ ឬ ជាស្ថានភាពពិសេសដែលបង្កើតឱ្យមានស្ថានទម្ងន់ទោសនៃបទឃាតកម្ម។

អំពើរំលោភ និងសម្លាប់ត្រូវបានធ្វើឡើង ដោយជនល្មើសដែលមានចេតនាទោះបីជាមានមូលហេតុបែបណាក៏ដោយ ហើយជនល្មើសបានដឹងទៀតថា ជនរងគ្រោះពុំមានការព្រមព្រៀងទេ។ គេនឹងមិនអាចជឿបានទេថា ប្រសិនបើជនល្មើសឆ្លើយថា ខ្លួនគ្មានចេតនារំលោភ។ ជាងនេះ ជនល្មើសគឺសម្លាប់ក្នុងពេល ឬ ក្រោយពេលរំលោភ។

១.៤ អំពើប៉ុនប៉ងប្រព្រឹត្តបទរំលោភសេពសន្ថវៈ :

ការប៉ុនប៉ង បើយោងតាម**ក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ឆ្នាំ២០០៩ មាត្រា ២៧** បានចែងថា *ការប៉ុន ប៉ងក្នុងបទឧក្រិដ្ឋ ឬ ក្នុងករណីដែលច្បាប់បានចែងទុកក្នុងបទមជ្ឈិម អាចត្រូវផ្ដន្ទាទោស បាន កាលណាលក្ខខណ្ឌខាងក្រោមនេះត្រូវបានបំពេញៈ*

- *ចារីបានចាប់ផ្ដើមអនុវត្តបទល្មើស មានន័យថា ចារីបានប្រព្រឹត្តអំពើដែលមានគោលបំណងដោយផ្ទាល់ដើម្បីប្រព្រឹត្តបទល្មើស និង*
- *ចារីមិនបានបញ្ឈប់អំពើរបស់ខ្លួនទៅវិញដោយស្ម័គ្រចិត្ត តែត្រូវបានរាំងស្ទះ ឬ អាក់ ខាន ដោយឥទ្ធិពលនៃកាលៈទេសៈក្រៅឆន្ទៈរបស់ខ្លួន។*

អំពើត្រៀមបម្រុងដែលពុំមានគោលបំណងដោយផ្ទាល់ ដើម្បីប្រព្រឹត្តបទល្មើស មិនមែនជាការចាប់ផ្តើមអនុវត្តទេ។ ការប៉ុនប៉ងក្នុងបទលហុ ពុំទទួលការផ្តន្ទាទោសទេ។[47]

ដូចបានឃើញក្នុងនិយមន័យនៃ ការប៉ុនប៉ងមកយើងអាចយល់បានថា ការប៉ុនប៉ង គឺជាការចាប់ផ្តើមប្រព្រឹត្តបទល្មើស ឬ ជាការចាប់លេចឡើងនូវធាតុសត្យានុម័តនៃបទល្មើសតាមរយៈសកម្មភាពរបស់ចារី ហើយចារីទៀតសោត ក៏ពុំបានបញ្ឈប់នូវទង្វើទុច្ចរិត ខ្លួនដោយឆន្ទៈភ្ញាក់រលឹកខ្លួនឯងទេ តែត្រូវបានបញ្ឈប់ដោយឥទ្ធិពលក្រៅឆន្ទៈដូចជា ករណីជនល្មើសទើបចាប់ផ្តើមប្រព្រឹត្តបទល្មើស ហើយត្រូវបានសមត្ថកិច្ចបង្ក្រាបតាំងពីពេលដំបូងនោះ។ ផ្ទុយមកវិញ ការរៀបចំបម្រុងទុក តែពុំទាន់បានចាប់ផ្តើមសកម្មភាពទាំងឡាយណាដែលមានគោលបំណងដោយផ្ទាល់ក្នុងការប្រព្រឹត្តបទល្មើសទេនោះ គេមិនរាប់ថាជាការចាប់ផ្តើមអនុវត្តទេ ដូចករណីដែលជនល្មើសត្រៀមឧបករណ៍គាស់ទ្វារ បម្រុងថានឹងទៅគាស់ទ្វារផ្ទះគេ តែជនល្មើសពុំទាន់មានសកម្មភាពអ្វីទេ ពោលគឺគ្រាន់តែរៀបចំតែការលួច ចូលទៅគាស់ផ្ទះនោះពុំទាន់បានធ្វើនៅឡើយទេ ហើយឧបករណ៍ទាំងនោះនៅក្នុងផ្ទះជន ល្មើសនៅឡើយ។ ចំពោះបទលហុការប៉ុនប៉ងប្រព្រឹត្តបទនេះ ពុំមានទោសនោះទេ។

ដោយឡែកចំពោះការប៉ុនប៉ងប្រព្រឹត្ត**បទរំលោភសេពសន្ថវៈ** យើងអាចសម្គាល់បានដោយនៅពេល ដែលមានការរារាំងពីឥទ្ធិពលខាងក្រៅបញ្ឈប់នូវសកម្មភាពទុច្ចរិតនៃជនល្មើសនោះ គេអាចក្តាប់បាននូវភស្តុតាងដូចជា ឃើញជនល្មើសចាប់ផ្តើមប្រព្រឹត្តនូវសកម្មភាពនានា ដែលបង្កនូវលទ្ធភាពក្នុងការបញ្ចូលអង្គជាត ឬ ឧបករណ៍ផ្សេងៗ ទៅលើជនរងគ្រោះ ដូចយ៉ាង ជនល្មើសកំពុងតែនឹងពាក់នូវស្រោមអនាម័យ ជនល្មើសបានយកឧបករណ៍ដូចជាលិង្គសិប្បនិម្មិត ដំបង បម្រុងនឹងបញ្ចូលទៅលើជនរងគ្រោះ[48] ឬ ការណ៍ដែលជនល្មើសបម្រុងបញ្ចូលអង្គជាត ឬ ឧបករណ៍ផ្សេងៗ តែពុំទាន់ដល់នូវទីជម្រៅនៅឡើយ ដូចជាការយកអង្គជាតទៅញ្ញល់នៅលើអង្គជាតនៃជនរងគ្រោះជាដើម។ ក្នុងករណីប៉ុនប៉ងនេះ បទល្មើសទោះបីជាពុំទាន់បានសម្រេច តែព្យសនកម្មបានកើតមានឡើងហើយ ដូចជាព្យសនកម្មផ្លូវចិត្តជាដើម។

បញ្ហាដែលចោទឡើងនៅពេលដែលកំណត់ថាសកម្មភាពរបស់ជនល្មើសជាការប៉ុនប៉ងរំលោភសេពសន្ថវៈនោះគឺជាការពុំដាច់ស្រេចរវាង**បទល្មើសប្រទូស្តកេរខ្មាស** និងសកម្មភាព**ប៉ុនប៉ងរំលោភសេពសន្ថវៈ** ព្រោះយើងពិបាកដឹងថា **តើជនល្មើសមានចេតនា រំលោភសេពសន្ថវៈ ឬ គ្រាន់តែប្រទូស្តកេរខ្មាស?**ហើយម្យ៉ាងទៀត ករណីទាំងពីរ គឺពុំទាន់បានដល់នូវទីជម្រៅដូចគ្នា។ ដំណោះស្រាយបញ្ហានេះ គឺមានតែពឹងផ្អែកលើភស្តុតាងដែលប្រមូលបានក្នុងករណីជាក់ស្តែង ដើម្បីរួមបញ្ជាក់ពីករណីនេះឱ្យបានច្បាស់លាស់។

[47] ក្រមព្រហ្មទណ្ឌនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ២០០៩ បោះពុម្ពដោយក្រសួងយុត្តិធម៌ ឆ្នាំ២០១១ ទំព័រ ១១ ដល់ ១២ មាត្រា ៤២។
[48] នីតិព្រហ្មទណ្ឌពិសេស សាស្ត្រាចារ្យ កើត រិទ្ធ ២០១៥។

ជំពូកទី២
បទល្មើសបំពានផ្លូវភេទផ្សេងទៀត

២.១ អំពើរួមភេទជាមួយអនីតិជនអាយុក្រោម១៥ឆ្នាំ:

ជនណារួមភេទជាមួយជនដទៃ ដែលមានអាយុតិចជាង១៥(ដប់ប្រាំ)ឆ្នាំ ត្រូវផ្តន្ទា ទោសដាក់ពន្ធនាគារពី ៥(ប្រាំ) ដល់ ១០(ដប់) ឆ្នាំ។[49]

ចំពោះបទល្មើសនេះ គឺសំដៅដល់ការរួមសេវនកិច្ច[50]ជាមួយបុគ្គលដែលពុំទាន់ដល់នូវនីតិភាពនៃការរួមភេទដូចមានកំណត់ក្នុង **ច្បាប់ព្រហ្មទណ្ឌឆ្នាំ២០០៩ កថាខណ្ឌទី៣ មាត្រា២៣៩** ដែលថានីតិភាពនៃការរួមភេទគឺ១៥ឆ្នាំ។ ដូចនេះ ការរួមភេទជាមួយអនីតិជនដែលមានអាយុក្រោម១៥ឆ្នាំ ទោះបីគ្មានធាតុផ្សំនៃបទល្មើសរំលោភសេពសន្ថវៈ និងទោះបីអនីតិជននោះព្រមព្រៀងក្តី ក៏ជាបទល្មើសមួយដែរ ព្រោះឆន្ទៈនៃអនីតិជននោះជាឆន្ទៈអសុពលានុភាពគតិយុត្ត។

មាត្រានេះ ក៏ត្រូវអនុវត្តសូម្បីតែក្នុងករណីដែលអនីតិជនដែលមានអាយុក្រោម ១៥ ឆ្នាំ បានយល់ព្រមយ៉ាងពេញលេញ ក្នុងការរួមភេទបែបនេះ ឬ មិនបានតទល់ក្នុងវិធីណាមួយក៏ដោយ។ ដោយសារតែ ច្បាប់ស្តីពីការបង្រ្កាបអំពើជួញដូរមនុស្ស និងអំពើធ្វើអាជីវកម្មផ្លូវភេទ មិនបានផ្តល់ឱ្យអនីតិជនដែលមានអាយុក្រោម ១៥ ឆ្នាំ នូវសមត្ថភាពក្នុងការយល់ព្រមរួមភេទ ក្នុងន័យច្បាប់ ការព្រមព្រៀងបែបណាមួយក៏ដោយមិនមែនជា " ការយល់ព្រម " ទេ។

ប្រសិនបើ ជនល្មើសបានរួមភេទជាមួយអនីតិជនអាយុក្រោម ១៥ ឆ្នាំ តាមមធ្យោបាយប្រើកម្លាំង អំពើហិង្សា ការបង្ខិតបង្ខំ ការគំរាមកំហែង ឬ បំភ័យជននោះគួរត្រូវចោទប្រកាន់ និងផ្តន្ទាទោសពីបទរំលោភសេពសន្ថវៈដោយមានស្ថានទម្ងន់ យោងតាមមាត្រា ២៤១ (ស្ថានទម្ងន់ទោសទាក់ទងទៅនឹងជនរងគ្រោះ) នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌជាជាងត្រូវចោទប្រកាន់ និងផ្តន្ទាទោស យោងតាមមាត្រានេះ។ (សូមមើលក្រមព្រហ្មទណ្ឌ គន្ថីទី ២ មាតិកាទី ២ ជំពូកទី ៣ ផ្នែកទី ១ " រំលោភសេពសន្ថវៈ ")[51]។

ប្រសិនបើជនល្មើសមានទំនាក់ទំនងផ្លូវភេទជាមួយអនីតិជនដែលមានអាយុក្រោម ១៥ ឆ្នាំតាមរយៈផ្តល់ ឬ សន្យាផ្តល់វត្ថុមានតម្លៃអ្វីមួយ ទៅដល់អនីតិជន ឬ តតិយជន ជននោះគួរតែត្រូវចោទប្រកាន់ និងផ្តន្ទា

[49] មាត្រា ៤២ នៃច្បាប់ស្តីពី ការបង្រ្កាបអំពើជួញដូរមនុស្ស និងអំពើធ្វើអាជីវកម្មផ្លូវភេទ២០០៨។
[50] រួមសេវនកិច្ច មានន័យថា រួមសំវាស។
[51] យោងតាមមាត្រា ២៣៩ និងមាត្រា ២៤៩ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ "បទរំលោភសេពសន្ថវៈ"។

ទោស ពីបទល្មើសទិញពេស្យាចារកុមារ យោងតាមមាត្រា ៣៤ បន្ថែមទៅនឹងការចោទប្រកាន់ នឹងផ្តន្ទាទោស ដែលអាចមានយោងតាមមាត្រានេះ។

ដូចមានចែងក្នុងមាត្រា ៧ (និយមន័យនៃអនីតិជន) នៃច្បាប់ស្តីពីការបង្ក្រាបអំពើជួញដូរមនុស្ស និងអំពើធ្វើអាជីវកម្មផ្លូវភេទ ជនណាដែលរក្សាទុកអនីតិជននៅក្រោមការគ្រប់គ្រង ឬ ត្រួតពិនិត្យរបស់ខ្លួន នឹងត្រូវចាត់ទុកថាបានដឹងពីអាយុរបស់អនីតិជននោះ លើកលែងតែជននោះបង្ហាញឱ្យឃើញថា ខ្លួនមានការជឿជាក់ដោយសមហេតុផលថា អនីតិជននោះមានអាយុ ១៨ ឆ្នាំ ឬ ច្រើនជាង ១៨ ឆ្នាំ។ ការសន្មត់ថាបានដឹង នេះក៏អនុវត្តចំពោះសំនួរដែលទាក់ទងនឹងអាយុនៃការយល់ព្រមរួមភេទ។

ឧទាហរណ៍ ៖ ក្នុងករណីដែលជនណាម្នាក់ មានការគ្រប់គ្រង ឬ ត្រួតពិនិត្យទៅលើអនីតិជនមានទំនាក់ទំនងផ្លូវភេទជាមួយអនីតិជននោះ មាត្រា ៧ ចាត់ទុកថាជននោះបានដឹងពីអាយុរបស់អនីតិជន និងដូច្នេះហើយជននោះមិនអាចងាយស្រួល ទាមទារការការពារដែលថាគាត់មិនបានដឹងពីអាយុរបស់អនីតិជន ថាមានអាយុក្រោម ១៥ ឆ្នាំទេ។

ឧទាហរណ៍៖ កុមារម្នាក់អាយុ ១៦ ឆ្នាំ និងកុមារម្នាក់អាយុ ១៤ ឆ្នាំមានទំនាក់ទំនងស្នេហាជាមួយគ្នា ហើយបានព្រមព្រៀងរួមភេទជាមួយគ្នាដោយការប្រើកម្លាំងបង្ខិតបង្ខំ ឬ បង្ករបួសស្នាម ឬ បំពានដោយអាងអំណាច។

នៅក្នុងករណីឧទាហរណ៍ខាងលើ ដោយពិចារណាទៅលើកាលៈទេសៈនៃបទល្មើស និងបុគ្គលិកលក្ខណៈរបស់អនីតិជនដូចដែលមានចែងនៅក្នុងមាត្រា ៣៩ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ព្រះរាជអាជ្ញា ឬ តុលាការអាចធ្វើការចោទប្រកាន់ ឬ មិនចោទប្រកាន់ ឬ អនុវត្តន៍វិធានការផ្សេងៗទៅលើអនីតិជន។ ក្នុងករណីមានការសម្រេចធ្វើការចោទប្រកាន់ទៅលើកុមារ តុលាការគប្បីពិចារណាអនុវត្តន៍វិធានការផ្សេងៗដើម្បីជៀសវាងការឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្ន និងការផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារ ឬ យ៉ាងហោចណាស់ត្រូវពិចារណាអំពីស្ថានសម្រាលទោស ដូចមានចែងនៅ ក្នុងមាត្រា ៩៦នៃ ក្រមព្រហ្មទណ្ឌ។

"ការរួមភេទ"

ពាក្យថា "ការរួមភេទ" មានន័យថាជាការដាក់បញ្ចូលកេរភេទ ទៅក្នុងកេរភេទ មាត់ ឬ រន្ធគូទ របស់ជនម្នាក់ទៀត ឬ ការដាក់បញ្ចូលសម្ភារៈ ឬ ឧបករណ៍ ទៅក្នុងកេរភេទ របស់ជនម្នាក់ទៀត។ ការរួមភេទអាចកើតឡើងរវាងមនុស្សពីរនាក់ ឬ ច្រើនជាងពីរនាក់ដែលមានភេទដូចគ្នា ឬ ខុសគ្នា។ និយមន័យនេះ ស្របទៅនឹងសេចក្តីណែនាំរបស់ក្រសួងយុត្តិធម៌ លេខ ០១ កយ.សណន/០៩ ចុះថ្ងៃទី ២៣ ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០០៩។

ពាក្យថា " ឧបករណ៍ " ត្រូវគេយល់ថា រាប់បញ្ចូលទាំងម្រាមដៃ ឬ ផ្នែកដទៃទៀត នៃរាងកាយមនុស្ស។

ជាទូទៅពាក្យថា " កេរភេទ " ត្រូវបានកំណត់ថាជាលិង្គ ឬ រន្ធយោនី។ ប៉ុន្តែដើម្បីពង្រឹងការការពារដល់ជនរងគ្រោះ នៅក្នុងច្បាប់នេះ ពាក្យថាកេរភេទ ត្រូវបានគេយល់ថាជាលិង្គ ឬ រន្ធគូទ។

ពាក្យថា " អំពើរួមភេទ " មានរាប់បញ្ចូលការរួមភេទតាមរន្ធយោនី ការរួមភេទតាមរន្ធគូទ និងការរួមភេទតាមមាត់[52]។

ជនល្មើសអាចត្រូវផ្តន្ទាទោសយោងតាមមាត្រាដោយមិនគិតថា តើជនល្មើសគឺជាជនដែលស៊កបញ្ចូលមកលើជនរងគ្រោះ ឬ ជនដែលត្រូវជនរងគ្រោះស៊កបញ្ចូល។

២ .២.បទប្រទូស្តកេរខ្មាស:

គ្រប់អំពើប៉ះពាល់ ស្ទាប អង្អែលកេរភេទ ឬ ផ្នែកផ្សេងទៀត របស់បុគ្គលដទៃ តែបុគ្គលនេះមិនស្ម័គ្រផងទេ ឬ បង្ខំបុគ្គលដទៃឱ្យប្រព្រឹត្តអំពើនេះមកលើខ្លួន ឬ ទៅលើតតិយបុគ្គល ក្នុងគោលបំណងធ្វើឱ្យរំជួល ឬ រីករាយដល់ចំណង់ផ្លូវភេទរបស់ជនល្មើសគឺជាអំពើប្រទូស្តកេរខ្មាស។

អំពើប្រទូស្តកេរខ្មាសត្រូវផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារពី១(មួយ) ឆ្នាំទៅ ៣(បី) ឆ្នាំ និងពិន័យជាប្រាក់ពី ២.០០០.០០០(ពីរលាន) រៀល ទៅ៦.០០០.០០០ (ប្រាំមួយលាន) រៀល។[53]

ក្នុងបទល្មើសនេះ ភាពខុសគ្នាជាមួយនឹង**បទរំលោភសេពសន្ថវៈ** គឺពុំបានដល់ទីជម្រៅដូចការរំលោភសេពសន្ថវៈដែលជាការបញ្ចូលនោះទេ ពោលគឺក្នុង**បទប្រទូស្តកេរខ្មាស**នេះ ចារីគ្រាន់តែប៉ះពាល់ ស្ទាប អង្អែល តែផ្នែកខាងក្រៅនៃកេរភេទ(រាប់ទាំងអង្គជាត និងផ្នែកខ្មាសអៀននៃភេទផ្សេងៗទៀតដូចជាសុដន់ជាដើម) នៃជនរងគ្រោះ ឬ ឱ្យជនរងគ្រោះធ្វើមកលើខ្លួន ឬ តតិយបុគ្គលដើម្បីធ្វើឱ្យរំជួល ឬរីករាយនូវចំណង់ផ្លូវភេទនៃជន ល្មើស ឬ តតិយបុគ្គល។ នៅក្នុងបទល្មើសនេះ ក៏អវត្តមាននូវការព្រមព្រៀងរបស់ជនរងគ្រោះដូចទៅនឹងករណីនៃ**បទរំលោភសេពសន្ថវៈ**ផងដែរ គឺជនរងគ្រោះពុំស្ម័គ្រផងទេ។

២.១.២. និយមន័យនៃបទប្រទូសកេរខ្មាស

អំពើប្រទូសកេរខ្មាស គឺគ្រប់អំពើប៉ះពាល់ ស្ទាប អង្អែលកេរភេទ ឬ ផ្នែកភេទផ្សេងទៀតរបស់បុគ្គលដទៃ តែបុគ្គលនោះមិនស្ម័គ្រផងទេ ឬ បង្ខំបុគ្គល ក្នុងគោលបំណងធ្វើឱ្យរំជួល ឬ រីករាយដល់ចំណងផ្លូវភេទរបស់ជនល្មើស។

---

[52] ការរួមភេទតាមមាត់ ត្រូវចាត់ទុកថាជា " ការរួមភេទ " ដែរ សូម្បីតែនៅពេលដែលធ្វើឡើងទៅលើស្ត្រី និងមិនមានការស៊កបញ្ចូល ទៅក្នុងរន្ធយោនី ឬ រន្ធគូទក៏ដោយ។

[53] មាត្រា ២៤៦ នៃ ក្រមព្រហ្មទណ្ឌនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ២០០៩ បោះពុម្ពដោយក្រសួងយុត្តិធម៌ ឆ្នាំ២០១១ ទំព័រ ៧៨។

២.២.២.ធាតុផ្សំបទល្មើស

២.២.២.១.ធាតុនីត្យានុកូល

មាត្រា ២៤៦. បទប្រទូស្តកេរខ្មាស

អំពើប្រទូស្តកេរខ្មាស ត្រូវផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារពី ១ (មួយ) ឆ្នាំទៅ ៣ (បី) ឆ្នាំ និងពិន័យជាប្រាក់ពី ២.០០០.០០០ (ពីរលាន) រៀលទៅ ៦.០០០.០០០ (ប្រាំមួយលាន) រៀល។

២.២.២.២. ធាតុសត្យានុម័ត

- រាល់អំពើប្រព្រឹត្តដោយចេតនាដើម្បី ប៉ះពាល់ ស្ទាប អង្អែលកេរភេទ ឬ ផ្នែកភេទរបស់បុគ្គលដទៃផ្ទុយពីឆន្ទៈជនរងគ្រោះ ឬ បង្ខំជនរងគ្រោះឱ្យប្រព្រឹត្តអំពើនេះមកលើខ្លួន ឬ ទៅលើតតិយបុគ្គល។
- ខ្វះអវត្តមានឆន្ទៈក្នុងការព្រមព្រៀងរបស់ជនរងគ្រោះ។
- ក្នុងគោលបំណងធ្វើឱ្យរំជួល ឬ រីករាយដល់ចំណង់ផ្លូវភេទរបស់ជនល្មើស។

២.២.២.៣. ធាតុអត្តនោម័ត

ជនល្មើសយល់ដឹងថា អំពើនោះជាអំពើអសីលធម៌ ប៉ះពាល់ដល់កិត្តិយស និងសេចក្តីថ្លៃថ្នូររបស់ជនរងគ្រោះ ប៉ុន្តែជនល្មើសនៅតែមានចេតនាប្រព្រឹត្តដើម្បីធ្វើឱ្យរំជួល ឬ រីករាយដល់ចំណង់ផ្លូវភេទរបស់ខ្លួន។

២.៣ បទអាសប្រព្រឹត្តទៅលើអនីតិជនអាយុតិចជាង១៥ឆ្នាំ:

អំពើអាស គឺជាអំពើនៃការប៉ះពាល់ ឬ ការបង្ហាញកេរភេទ ឬ ផ្នែកភេទផ្សេងទៀតរបស់ជនដទៃ ឬ ការឱ្យជនដទៃប៉ះពាល់កេរភេទ ឬ ផ្នែកភេទផ្សេងទៀតរបស់ជនល្មើសខ្លួនឯង ឬ របស់តតិយជន ក្នុងគោលបំណងធ្វើឱ្យរំជួល ឬ រីករាយដល់ចំណង់ផ្លូវភេទរបស់ជន ល្មើស។

ជនណាដែលប្រព្រឹត្តអំពើអាសទៅលើអនីតិជនអាយុតិចជាង១៥(ដប់ប្រាំ) ឆ្នាំ ត្រូវផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារពី ១(មួយ) ឆ្នាំទៅ ៣(បី) ឆ្នាំ និងពិន័យជាប្រាក់ពី ២.០០០.០០០ (ពីរលាន) រៀលទៅ ៦.០០០.០០០ (ប្រាំមួយលាន) រៀល។[54]

អំពើអាស មានធាតុសត្យានុម័តពុំខុសពី**អំពើប្រទូស្តកេរខ្មាស**ទេ តែលក្ខខណ្ឌនៃការ ព្រមព្រៀងពុំដូចគ្នាទេ ពោលគឺអំពើអាស មិនកំណត់នូវអវត្តមាននៃការព្រមព្រៀងទេ គឺវិសាលភាពនេះ អាចឱ្យគេទាញបានទាំងព្រមព្រៀង និងមិនព្រមព្រៀង នាំឱ្យគេសន្មត ថាអំពើអាសមានលក្ខខណ្ឌទូលាយជាងអំពើប្រទូស្តកេខ្មាស ដែលកំណត់ពីអវត្តមាននៃ ការព្រមព្រៀង គឺជនរងគ្រោះពុំស្ម័គ្រព្រមជាមួយសកម្មភាពរបស់ជនល្មើសឡើយ។

[54] មាត្រា ៣៤១ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ២០០៩ និងមាត្រា ៤៣ នៃច្បាប់ស្តីពីការបង្ក្រាបអំពើជួញដូរមនុស្ស និងអំពើ ធ្វើអាជីវកម្មផ្លូវភេទ ២០០៨។

ដោយយកគោលការណ៍ **នីត្យានុកូលភាពនៃការរួមភេទ** ដែលតម្រូវឱ្យមានអាយុចាប់ ពី១៥ឆ្នាំឡើងទៅ គឺអំពើអាសនេះ ទោះជនរងគ្រោះដែលមានអាយុក្រោម១៥ឆ្នាំ ព្រមព្រៀងនឹងជនល្មើសក៏ដោយ ក៏នៅតែជាបទល្មើសព្រហ្មទណ្ឌដដែល។ បញ្ញត្តិនេះ គឺមិន ខុសពីបញ្ញត្តិក្នុង**ច្បាប់ស្តីពីការបង្ក្រាបអំពើជួញដូរមនុស្ស និងអំពើធ្វើអាជីវកម្មផ្លូវភេទ មាត្រា ៤២** នោះទេ គឺមានគោលបំណងការពារនូវជនរងគ្រោះដែលមានអាយុក្រោម១៥ ឆ្នាំ ដែលមិនសូវមានការយល់ដឹងពីផ្លូវភេទនោះ ពីការសម្ដែងឆន្ទៈដោយខ្វះការពិចារណា និងយល់ដឹង។

ដោយយោងតាមមាត្រា៤២ នៃច្បាប់ស្តីពីការបង្ក្រាបអំពើជួញដូរមនុស្ស និងអំពើធ្វើអាជីវកម្មផ្លូវភេទ បានកំណត់និយមន័យ អំពើអាស (ការប៉ះពាល់កេរភេទ ដែលមិនឈានដល់កំរិត ការរួមភេទ ដូចមានការកំណត់និយមន័យ ក្នុងមាត្រា ៤២) និងផ្តន្ទាទោស ជនណា (បុរស ឬ ស្ត្រី) ដែលចូលរួមប្រព្រឹត្តអំពើអាសទៅលើ អនីតិជនដែលមានអាយុក្រោម ១៥ ឆ្នាំ។

កត់សំគាល់ថាមាត្រា ៤៣ កថាខណ្ឌទី ១ និងកថាខណ្ឌទី ២ នៃច្បាប់ស្តីពី ការបង្ក្រាបអំពើជួញដូរមនុស្ស និងអំពើធ្វើអាជីវកម្មផ្លូវភេទនេះ ដូចគ្នានឹងបទប្បញ្ញត្តិនៃមាត្រា ៣៤១ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ។

មាត្រា ៣៤១ "បទអាសប្រព្រឹត្តទៅលើអនីតិជនអាយុតិចជាង ១៥ ឆ្នាំ" នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ដែលចែងពីផ្តន្ទាទោស ដាល់ពន្ធនាគារដូចគ្នាពី ១ (មួយ) ឆ្នាំ ទៅ ៣ (បី) ឆ្នាំ និងពិន័យ ជាប្រាក់ពី ២.០០០.០០០ (ពីរលាន) រៀល ទៅ ៦.០០០.០០០ (ប្រាំមួយលាន) រៀល។

ទោសនេះនឹងត្រូវកើនពី ២ (ពីរ) ឆ្នាំទៅ ៥ (ប្រាំ) ឆ្នាំ និងពិន័យជាប្រាក់ពី ៤.០០០.០០០ (បួនលាន) រៀលទៅ ១០.០០០.០០០ (ដប់លាន)រៀល ក្នុងករណីមានស្ថានទម្ងន់ទោសដូចមាន រៀបរាប់នៅក្នុងមាត្រា ៣៤២ (ស្ថានទម្ងន់ទោស) នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ។

មាត្រានេះ ត្រូវអនុវត្តសូម្បីតែក្នុងករណី ដែលអនីតិជនដែលមានអាយុក្រោម ១៥ ឆ្នាំ បានយល់ព្រមយ៉ាងពេញលេញចំពោះការប៉ះពាល់បែបនេះ ឬ មិនបានទប់ទល់ក្នុងវិធីណាមួយក៏ដោយ។ ដោយសារតែច្បាប់ស្តីពីការបង្ក្រាបអំពើជួញដូរមនុស្ស និងអំពើធ្វើអាជីវកម្មផ្លូវភេទ មិនបានផ្តល់ឱ្យអនីតិជន ដែលមានអាយុក្រោម ១៥ ឆ្នាំនូវសមត្ថភាពក្នុងការយល់ព្រមរួមភេទ ក្នុងន័យច្បាប់ ការព្រមព្រៀងបែបណាមួយក៏ដោយ មិនមែនជា " ការយល់ព្រម " ទេ។

" អំពើអាសនៅក្នុងច្បាប់ស្តីពីការបង្ក្រាបអំពើជួញដូរមនុស្ស និងអំពើធ្វើអាជីវកម្មផ្លូវភេទមានន័យថា "

មាត្រានេះ កំណត់និយមន័យអំពើអាសក្នុងវិធីជាច្រើន ដែលមានការពិភាក្សាដូចខាងក្រោម។ ទោះជាយ៉ាងណាក៏ដោយ ជាការសំខាន់គួរចងចាំថា ដើម្បីក្លាយជាអំពើអាស សកម្មភាពនោះត្រូវតែអនុវត្តដោយមានចេតនាធ្វើឱ្យរំជួល ឬ រំភើបដល់ចំណង់ខាងផ្លូវភេទ របស់អ្នកប្រព្រឹត្ត។

" អំពើប៉ះពាល់ "

ពាក្យថា " អំពើអាស " មានរាប់បញ្ចូល ការប៉ះពាល់ណាមួយ រវាងផ្នែកនៃរូបកាយណាមួយ របស់ជនណាម្នាក់ ទៅនឹងកេរភេទ ឬ ផ្នែកភេទផ្សេងទៀតរបស់ជនដទៃ នៅពេលដែលធ្វើឡើងមានចេតនា ធ្វើឱ្យរំជួល ឬ រំភើបដល់ចំណង់ខាងផ្លូវភេទ របស់អ្នកប្រព្រឹត្ត។

" **ការប៉ះ** " រួមមាន ទម្រង់ណាមួយនៃការប៉ះពាល់រូបកាយ ដែលរួមមានជាអាទិ៍ ការត្រដុស ការបរបោស អង្អែល ការថើប ឬ ប្រភេទនៃការប៉ះពាល់ផ្សេងទៀត។

ការប៉ះពាល់ មានរាប់បញ្ចូលការប៉ះដោយផ្ទាល់ (ស្បែកទល់នឹងស្បែក) ជាមួយ កេរភេទ ឬ ផ្នែកភេទផ្សេងទៀត ព្រមទាំងការប៉ះកេរភេទ ឬ ផ្នែកភេទ ឬ ផ្នែកភេទផ្សេងទៀតលើ ឬ តាមរយៈសំលៀកបំពាក់ផងដែរ។

" អំពើនៃ...បង្ហាញឱ្យឃើញ... "

ពាក្យថា " អំពើអាស " ក៏រាប់បញ្ចូល អំពើណាមួយដែលប្រព្រឹត្តដោយជនណាម្នាក់ បង្ហាញកេរភេទ ឬ ផ្នែកភេទផ្សេងទៀតរបស់ជនដទៃ នៅពេលដែលធ្វើឡើងមានចេតនាធ្វើឱ្យរំជួល ឬ រំភើបដល់ចំណង់ខាងផ្លូវភេទ របស់អ្នកប្រព្រឹត្ត។

" ការបង្ហាញឱ្យឃើញ " មានន័យថា ជាការដោះសំលៀកបំពាក់ ឬ វត្ថុបិទបាំងផ្សេងទៀតចេញ ដើម្បីឱ្យជនណាម្នាក់ (អ្នកប្រព្រឹត្ត ឬ ជនដទៃ) អាចមើលឃើញ កេរភេទ ឬ ផ្នែកភេទផ្សេងទៀត។

ការបង្ហាញឱ្យឃើញ ក៏រាប់បញ្ចូលស្ថានការណ៍ដែលអ្នកប្រព្រឹត្តដោះសំលៀកបំពាក់ ឬ វត្ថុបិទបាំងរបស់ជនដទៃ ឬ ក្នុងករណីដែលអ្នកប្រព្រឹត្តបញ្ជា ឬ អូសទាញជនដទៃ ឱ្យដោះសំលៀកបំពាក់របស់ខ្លួន ឬ របស់តតិយសជន។

"....ក្នុងចេតនាធ្វើឱ្យរំជួល ឬ រីករាយដល់ចំណង់ផ្លូវភេទ របស់ជនល្មើស "

ដើម្បីឱ្យទទួលការផ្តន្ទាទោស តាមមាត្រានេះ ជនល្មើសត្រូវតែបានប្រព្រឹត្តអំពើប៉ះពាល់ ឬ បង្ហាញឱ្យឃើញ ឬ ឱ្យជនម្នាក់ផ្សេងទៀត ប៉ះពាល់ ឬ បង្ហាញឱ្យឃើញ ក្នុងគោលដៅធ្វើឱ្យរំជួល ឬ រីករាយដល់ចំណង់ផ្លូវភេទ របស់ខ្លួន។ មិនសំខាន់ទេ ទោះបីជាវិធីមួយណាក៏ដោយ ដែលជនល្មើសព្យាយាមប្រើដើម្បីធ្វើឱ្យរំជួល ឬ រីករាយដល់ចំណង់ផ្លូវភេទរបស់ខ្លួន។ វិធីទាំងនេះ អាចមានដូចជា ប្រើសកម្មភាពផ្ទាល់ខ្លួនទៅលើជនរងគ្រោះ ឱ្យជនរងគ្រោះ ឱ្យជនរងគ្រោះធ្វើអំពើមកលើខ្លួន ឬ ទៅលើតតិយជន ឬ ឱ្យតតិយជនធ្វើអំពើមកលើជនរងគ្រោះ។

២.៤. បទបង្ហាញកេរភេទ:

អំពើបង្ហាញកេរភេទ ដែលនាំអ្នកដទៃមើលឃើញ នៅក្នុងទីកន្លែងមួយដែល សាធារណជនអាចមើលឃើញត្រូវផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារពី ៦(ប្រាំមួយ) ថ្ងៃទៅ ៣(បី) ខែ និងពិន័យជាប្រាក់ពី ១០០.០០០(មួយសែន) រៀល ទៅ ៥០០.០០០(ប្រាំសែន) រៀល។[55]

ការបង្ហាញកេរភេទ គឺបញ្ចូលទាំងការបង្ហាញអង្គជាត និងកន្លែងអាម៉ាស់នៃភេទ ដូចជាសុដន់ជាដើម ឱ្យសាធារណជនមើលឃើញ នៅ**កន្លែងសាធារណៈ**។ ពាក្យថា **កន្លែងសាធារណៈ** នេះមានវិសាលភាពនៃន័យទូលាយណាស់ តែយើងអាចយល់បានថា ជាកន្លែងដែលអ្នកផងចេញចូលដោយសេរី ផ្ទុយពីទី**កន្លែងឯកជន**។ ដូចនេះ ការបង្ហាញនូវកេរភេទ ដែលជាកម្មវត្ថុនៃបទល្មើសព្រហ្មទណ្ឌ ដាច់ខាតត្រូវតែជាការបង្ហាញនៅទីកន្លែងសាធារណៈ ដូចជាផ្សារសួនច្បារសាធារណៈ ផ្លូវសាធារណៈជាដើម។ ដោយឡែកចំពោះករណីនៅក្នុងកន្លែងឯកជន ហើយកន្លែងនោះមានប្រហោង ឬ ចន្លោះដែលអាចឱ្យអ្នកដទៃមើលពីក្រៅមកឃើញកេរភេទបាននោះ ពុំមែនជា**បទល្មើសបង្ហាញកេរភេទ** នោះទេ។ ឧទាហរណ៍ តួយ៉ាងបុរស **ក** បានស្រាតសម្លៀកបំពាក់បម្រុងនឹងចូលងូតទឹក តែចៃដន្យបង្អួចបន្ទប់របស់គាត់ត្រូវខ្យល់បក់ឱ្យរបើក ដែលនាំឱ្យនារី **ខ** រស់នៅផ្ទះក្បែរនោះមើលឃើញ។ ក្នុងករណីនេះ បុរស **ក** គាត់ពុំត្រូវបានគេចាត់ទុកថាប្រព្រឹត្តបទល្មើស ព្រហ្មទណ្ឌ **បទបង្ហាញកេរភេទ** ទេ។

២.៤.១. ធាតុផ្សំបទល្មើស

២.៤.១.១. ធាតុនីត្យានុកូល

មាត្រា ២៤៩.បទបង្ហាញកេរភេទ

អំពើបង្ហាញកេរភេទដែលនាំឱ្យអ្នកដទៃមើលឃើញ នៅក្នុងទីកន្លែងមួយដែល សាធារណជនអាចមើលឃើញ ត្រូវផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារពី ៦ (ប្រាំមួយ)ថ្ងៃទៅ ៣ (បី)ខែ និងពិន័យជាប្រាក់ពី ១០០.០០០(មួយសែន)រៀលទៅ ៥០០.០០០(ប្រាំសែន)រៀល។

២.៤.១.២. ធាតុសត្យានុម័ត

- អំពើបង្ហាញកេរភេទខ្លួនឯង
- នៅទីសាធារណៈ
- មានចេតនាឱ្យសាធារណៈជនមើល។

២.៤.១.៣. ធាតុអត្តនោម័ត

មានឆន្ទៈចង់ឱ្យអ្នកដទៃមើលឃើញកេរភេទរបស់ខ្លួន។

[55] មាត្រា ២៤៩ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ២០០៩ បោះពុម្ពដោយក្រសួងយុត្តិធម៌ ឆ្នាំ២០១១ ទំព័រ ៧៩។

២.៥ បទរុករកួនខាងផ្លូវភេទ:

អំពើរុកកួនខាងផ្លូវភេទ គឺជាអំពើដែលបុគ្គលម្នាក់រំលោភអំណាចដែលមុខងាររបស់ខ្លួនប្រគល់ឱ្យធ្វើការគាបសង្កត់ម្តងហើយម្តងទៀតទៅលើអ្នកដទៃ ក្នុងគោលបំណងទទួលការអនុគ្រោះខាងផ្លូវភេទ។

អំពើរុកកួនខាងផ្លូវភេទ ត្រូវផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារពី ៦ (ប្រាំមួយ) ថ្ងៃទៅ ៣ (បី) ខែ និងពិន័យជាប្រាក់ពី ១០០.០០០ (មួយសែន) រៀល ទៅ ៥០០.០០០ (ប្រាំសែន) រៀល។[56]

អំពើរុកកួនខាងផ្លូវភេទ ជាការរងការរំខានផ្នែកផ្លូវចិត្តរបស់ជនរងគ្រោះ ពីការគាបសង្កត់ជាដដែលៗរបស់ចារីដែលជាអ្នកមានអំណាចមុខងារដូចជាគ្រូពេទ្យ ចៅហ្វាយនាយ គ្រូបង្រៀន ជាដើម ដើម្បីស្នើសុំនូវមេថុនគ្រោះ[57] ឬ ការអនុគ្រោះខាងផ្លូវភេទ ដូចជាការស្នើសុំឱ្យរួមសេវនកិច្ចជាមួយចារី ឬ ស្ទាបអង្អែលកេរភេទចារីជាដើម។ គួរកត់សម្គាល់ផងដែរ អំពើរុកកួននេះ គ្រាន់តែជាសំណើដែលគាបសង្កត់រំខានផ្លូវចិត្តជនរងគ្រោះប៉ុណ្ណោះ ពុំមែន ជាការប្រព្រឹត្តនូវសកម្មភាពផ្លូវភេទដូច**ការរំលោភសេពសន្ថវៈ** ឬ **ប្រទូស្តកេរខ្មាស** នោះទេ។ ជាងនេះទៅទៀត សំណើស្នើនូវការអនុគ្រោះផ្លូវភេទនេះ ត្រូវប្រព្រឹត្តឡើងជាដដែលៗ ពោលគឺច្រើនជាងមួយដង និងជារឿយៗ។ ឧទាហរណ៍ គ្រូបង្រៀនម្នាក់បានដាក់កំហិតថាឱ្យ សិស្សស្រី **ក** រួមភេទជាមួយខ្លួន បើពុំដូច្នោះទេ ខ្លួននឹងទម្លាក់សិស្សស្រីនោះ មិនឱ្យឡើងថ្នាក់បានឡើយ។ ការដាក់កំហិតនេះ គ្រូនោះតែងតែនិយាយដាក់សិស្សស្រីនោះរាល់ ពេលម៉ោងចេញទៅផ្ទះជារឿយៗ។ សកម្មភាពដាក់សម្ពាធបែបនេះ ជាកម្មវត្ថុនៃ **បទរុកកួនខាងផ្លូវភេទ**។ ទោះបីគ្រូនោះពុំទាន់បានប្រព្រឹត្តនូវសកម្មភាពរួមភេទជាមួយ សិស្សស្រីនោះក៏ដោយ ក៏នៅតែជាបទល្មើសព្រហ្មទណ្ឌដែរ។

២.៥.១ ធាតុផ្សំបទល្មើស

២.៥.១.១ ធាតុនីត្យានុកូល

មាត្រា ២៥០បទរុកកួនខាងផ្លូវភេទ .

អំពើរុកកួនខាងផ្លូវភេទគឺជាអំពើដែលបុគ្គលម្នាក់រំលោភអំណាចដែលមុខងាររបស់ខ្លួនប្រគល់ឱ្យ ធ្វើការគាបសង្កត់ម្តងហើយ ម្តងទៀតទៅលើអ្នកដទៃ ក្នុងគោលបំណងទទួល ការអនុគ្រោះខាងផ្លូវភេទ ។

អំពើរុកកួនខាងផ្លូវភេទ ត្រូវផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធធានាគារពី ៦ (ប្រាំមួយ) ថ្ងៃ ទៅ ៣ (បី) ខែ និង ពិន័យជាប្រាក់ពី ១០០,០០០ (មួយសែន) រៀល ទៅ ៥០០,០០០ (ប្រាំសែន) រៀល។

[56] មាត្រា ២៥០ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ២០០៩ បោះពុម្ពដោយក្រសួងយុត្តិធម៌ ឆ្នាំ២០១១ ទំព័រ ៧៩។
[57] មេថុនគ្រោះ មានន័យថា ការអនុគ្រោះផ្លូវភេទ។

២.៥.១.២ ធាតុសត្យានុម័ត

- អំពើៈ របស់បុគ្គលដែលមានអំណាចដែលមុខងាររបស់ខ្លួនប្រគល់ឱ្យ
- សកម្មភាពបុគ្គលនោះរំលោភអំណាចរបស់ខ្លួន :
- មធ្យោបាយៈ រុកកួនម្តងហើយម្តងទៀតតាមរយៈ ការគា(ទាមទារ)បសង្កត់នៃមុខងារទៅលើជនក្រោមអំណាចខ្លួន
- គោលបំណងទទួលបានការអនុគ្រោះខាងផ្លូវភេទ :។

២.៥.១.៣ ធាតុអត្ថនោម័ត

មានចេតនា ក្នុងការរុកកួន ដើម្បីជំរិតទារយកឱ្យបានការអនុគ្រោះខាងផ្លូវភេទ។

២.៦ បទរួមភេទជាមួយអនីតិជន ដោយបុព្វញាតិ

អំពើរួមភេទជាមួយអនីតិជនអាយុក្រោម ១៨ (ដប់ប្រាំបី) ឆ្នាំត្រូវផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារពី ៥ (ប្រាំ) ឆ្នាំ ទៅ ១០ (ដប់) ឆ្នាំ កាលបើចារីជាបុព្វញាតិរបស់អនីតិជននោះ។ [58]

ចំពោះបទល្មើសនេះគឺសំដៅដល់ការរួមសេវនកិច្ចរវាង**បុព្វញាតិ** ជាមួយបុគ្គលដែលជា**អនីតិជនអាយុក្រោម ១៨(ដប់ប្រាំបី)ឆ្នាំ**ដូចមានកំណត់ក្នុង**ច្បាប់ព្រហ្មទណ្ឌឆ្នាំ២០០៩ មាត្រា ៣៥១ កាលបើចារីជាបុព្វញាតិរបស់អនីតិជននោះ**។ ដូចនេះការរួមភេទជាមួយអនីតិជនដែលមានអាយុក្រោម១៨ឆ្នាំទោះបីគ្មានធាតុផ្សំនៃបទល្មើសរំលោភសេពសន្ថវៈ និងទោះបីអនីតិជននោះព្រមព្រៀងក្តី ឬ មិនព្រមព្រៀងក្តី កាលណាបើកើតមានការរួមភេទរវាងអនីតិជន និងបុព្វញាតិរបស់អនីតិជននោះ វាគឺជាបទល្មើស។

ពាក្យពិបាកៈ

- បុព្វញាតិៈ ជនដែលស្ថិតក្នុងលំដាប់ថ្នាក់ញាតិខ្ពស់ជាងខ្លួន។[59]
- បច្ឆាញាតិៈ ញាតិក្រោយ ឬ ជនដែលកើតពីជនមួយពួកទៀត។[60]

ក្នុងជីវភាពសង្គមខ្មែរផ្តន្ទាទោសបទល្មើសនេះដោយទោសឧក្រិដ្ឋ មាត្រានេះពុំកំណត់ថាជាបទល្មើសទេក្នុងករណីបច្ឆាញាតិជានីតិជន។

២.៧. បទរួមភេទរវាងញាតិលោហិត ឬ ញាតិពន្ធ

អំពើរួមភេទរវាងញាតិលោហិត ញាតិពន្ធក្នុង ៣ (បី) ថ្នាក់ ត្រូវផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារពី (មួយ) ខែ ទៅ ១ (មួយ) ឆ្នាំ និងពិន័យជាប្រាក់ពី ១០០,០០០ (មួយសែន)រៀល ទៅ ២,០០០,០០០ (ពីរលាន) រៀល។[61]

[58] ក្រមព្រហ្មទណ្ឌនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ២០០៩ បោះពុម្ពដោយក្រសួងយុត្តិធម៌ ឆ្នាំ២០១១ ទំព័រ ១១៥ មាត្រា ៣៥១។

[59] សេចក្តីពន្យល់អំពីក្រមរដ្ឋប្បវេណី ឆ្នាំ២០១៧ ភាគ៣ ទំព័រ ២។

[60] សេចក្តីពន្យល់អំពីក្រមរដ្ឋប្បវេណី ឆ្នាំ២០១៧ ភាគ៣ ទំព័រ ២។

[61] ក្រមព្រហ្មទណ្ឌនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ២០០៩ បោះពុម្ពដោយក្រសួងយុត្តិធម៌ ឆ្នាំ២០១១ ទំព័រ ១១៥ មាត្រា ៣៥២។

មិនត្រូវចាត់ទុកជាបទល្មើសតាមកថាខណ្ឌទី ១ ខាងលើទេ ប្រសិនបើសហព័ទ្ធណាម្នាក់ស្លាប់ ហើយសហព័ទ្ធដែលនៅរស់រួមភេទជាមួយសាខាញាតិពន្ធ ថ្នាក់ទី ២ ឬ ថ្នាក់ទី ៣។

ចំពោះបទល្មើសនេះគឺសំដៅដល់ការរួមសេវនកិច្ចរវាង **ញាតិលោហិត** ជាមួយបុគ្គលដែលជា **ញាតិពន្ធក្នុង៣(បី)ថ្នាក់**ដូចមានកំណត់ក្នុង**ក្រមព្រហ្មទណ្ឌឆ្នាំ២០០៩ មាត្រា ៣៥២។** ដូចនេះការរួមភេទរវាងញាតិលោហិត ជាមួយញាតិពន្ធក្នុង ៣ (បី) ថ្នាក់ ទោះបីគ្មានធាតុផ្សំនៃបទល្មើសរំលោភសេពសន្ថវៈ និងទោះបីញាតិពន្ធក្នុង ៣ (បី) ថ្នាក់ នោះព្រមព្រៀងក្តី ឬ មិនព្រមព្រៀងក្តី កាលបើមានការរួមភេទរវាងញាតិលោហិត និង ញាតិពន្ធក្នុង ៣ (បី) ថ្នាក់នោះវាគឺជាបទល្មើស។

- ពាក្យពិបាកៈ
  - ញាតិលោហិតៈ ជនដែលជាប់ខ្សែរលោហិតពីកំណើត។

    ឧទាហរណ៍៖ ឪពុកម្តាយ និងកូន; ជីដូនជីតា និងចៅ; បងប្អូនប្រុសស្រី។ ញាតិលោហិតចែកជាបីធំៗ មានដូចជា៖

    - ញាតិលោហិតធម្មតា ៖ គឺជាទំនាក់ទំនងញាតិលោហិតផ្ទាល់ និងទំនាក់ទំនងសាខាញាតិលោហិត។

      ឧទាហរណ៍ ៖ រវាងឪពុកម្តាយ និងកូនបង្កើតរវាងបងប្អូនបង្កើត ។

      -ញាតិលោហិតផ្ទាល់ គឺជាញាតិដែលកើតពីមួយទៅមួយលំដាប់។

      ឧទាហរណ៍ ៖ ម្តាយ=>កូន=>ចៅ=>ចៅទួត។

      -សាខាញាតិ គឺជាញាតិ ដែលបែកចេញជាមែកធាងពីបុព្វញាតិតែមួយ។

      ឧទាហរណ៍ ៖ បងប្អូនបង្កើត, អ៊ុំ ពូមីង។
    - ញាតិលោហិតដែលច្បាប់កំណត់៖ ញាតិលោហិតដែលកំណត់ដោយច្បាប់ ឱ្យមានទំនាក់ទំនងដូច ញាតិលោហិតដែរ។

      ឧទាហរណ៍ ៖ ទំនាក់ទំនងកូនស្មុំ និងឪពុកម្តាយចិញ្ចឹម, ទំនាក់ទំនងរវាងកូនស្មុំ និងកូនរបស់ឪពុកម្តាយចិញ្ចឹម។
  - ញាតិពន្ធៈ សម្តៅទៅលើទំនាក់ទំនង ឬ

    ចំណងគតិយុត្តជាមួយខ្លួននឹងញាតិលោហិតរបស់សហព័ទ្ធរបស់ខ្លួន ឬ ទំនាក់ទំនងរវាងញាតិលោហិតរបស់ខ្លួនជាមួយនឹងសហព័ទ្ធរបស់ខ្លួន។

ឧទាហរណ៍ ៖ ញាតិខាងប្រពន្ធ គឺជា ញាតិពន្ធរបស់ប្ដី ដូចជា ឪពុកក្មេក ម្ដាយក្មេកជាដើម។ [62]

- ញាតិពន្ធក្នុង ៣(បី) ថ្នាក់មានដូចជា៖ ឪពុក, ម្ដាយរបស់សហព័ទ្ធ(ថ្នាក់ទី១), បងប្អូនបង្កើតរបស់សហព័ទ្ធ(ថ្នាក់ទី២), អ៊ុំ ពូមីង ដែលជាបុព្វញាតិរបស់សហព័ទ្ធ(ថ្នាក់ទី៣), និងក្មួយ ដែលជាបច្ឆាញាតិរបស់សហព័ទ្ធ(ថ្នាក់ទី៣)។

- ដោយមាត្រានេះគិតគូរអំពីតម្លៃនៃសង្គមខ្មែរ ក្រមព្រហ្មទណ្ឌផ្ដន្ទាទោស អំពើរួមភេទរវាងញាតិលោហិត ដោយពុំគិតអំពីលក្ខខណ្ឌអាយុ ឬ ភាពទន់ខ្សោយអ្វីឡើយ។

២.៨ អំពើរំលោភសេពសន្ថវៈលើសាកសព

អំពើប៉ះពាល់ដល់បូរណភាពនៃសាកសព ត្រូវផ្ដន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារពី ១ (មួយ) ខែ ទៅ ១ (មួយ) ឆ្នាំ និងពិន័យជាប្រាក់ពី ១០០.០០០ (មួយសែន) រៀល ទៅ ២.០០០.០០០ (ពីរលាន) រៀល។

អំពើប៉ះពាល់ដល់បូរណភាពសាកសព គឺជាអំពើដែលបំពាន ដោយការប៉ះពាល់ផ្ទាល់ទៅលើរូបរាងកាយ នៃសាកសព គ្រប់វិធីនៃការបំពានទៅលើសាកសពមានដូចជា ការប្រើអំពើហិង្សា អំពើរំលោភ និងរូបភាពផ្សេងៗនៃការប៉ះពាល់ ដល់បូរណភាពនៃសាកសពដែលត្រូវផ្ដន្ទាទោសតាមមាត្រា ២៦១។ បន្ថែមពីលើនេះជនល្មើសគឺ មានចេតនាបំពានទៅលើសាកសព ដោយកម្មវត្ថុនៃបទល្មើសគឺ សាកសព។

[62] ការគណនាថ្នាក់ញាតិ រៀបរៀងដោយ លោក ង៉ី ភីរម្យ។

សេចក្តីសន្និដ្ឋាន

បទរំលោភសេពសន្ថវៈ ជាបទល្មើសព្រហ្មទណ្ឌមួយដែលគេតែងឮ និងស្គាល់ជាទូទៅគ្រប់មជ្ឈដ្ឋានយល់ដឹង។ ប៉ុន្តែអ្វីដែលគេយល់ដឹងទាំងនោះគឺត្រឹមថាវាជាបទល្មើសមួយដែលជនល្មើសបង្ខំឱ្យជនរងគ្រោះរួមភេទជាមួយខ្លួនប៉ុណ្ណោះ។ ការយល់ត្រឹមនេះ ជាការយល់ពុំពេញលេញតាមនិយមន័យនៃគតិយុត្ត ព្រោះថាបើតាមនិយមន័យ នៃបទល្មើសនេះ ការរំលោភសេពសន្ថវៈ គឺសំដៅដល់ ***គ្រប់អំពើបញ្ចូលអង្គជាត តាមបែបណាក៏ដោយ ឬ អំពើបញ្ចូលឧបករណ៍ណាមួយទៅក្នុងអង្គជាត ដែលប្រព្រឹត្តទៅលើអ្នកដទៃ ទោះបីមានភេទដូចគ្នា ឬ មិនដូចគ្នាក៏ដោយ ដោយការប្រើហិង្សា ការបង្ខិតបង្ខំ ការគំរាមកំហែង ឬ ដោយការឆ្មក់ឱកាស***។

ពិតប្រាកដណាស់ ការស្វែងយល់ពីបទល្មើសនេះឱ្យបានស៊ីជម្រៅ វាមិនត្រឹមតែមាន ប្រយោជន៍ដល់ការកំណត់បទល្មើសប៉ុណ្ណោះទេ តែវាក៏ជាប្រយោជន៍ដល់ការណែនាំឱ្យ ប្រជាពលរដ្ឋទូទៅស្គាល់ច្បាស់ថាអំពើណាជាកម្មវត្ថុនៃ **បទរំលោភសេពសន្ថវៈ** ហើយការស្គាល់នេះ បានធ្វើឱ្យពលរដ្ឋយើងអាចរួមចំណែកជាមួយអាជ្ញាធរពាក់ព័ន្ធក្នុងការបង្ក្រាប តាមរយៈការរាយការណ៍ដល់សមត្ថកិច្ច ក៏ដូចជាចូលរួមបង្ការនូវបទល្មើសនេះកើតឡើងផងដែរ ពោលគឺកាលណាមានគេដឹងឮកាន់តែច្រើន ភ្នែកប្រមុះនៃនិយ័តករគតិយុត្តក៏កាន់ តែច្រើនឡើងអាចក្ដាប់ព័ត៌មានបានកាន់តែប្រសើរ រីឯជនល្មើសឯនោះវិញ ក៏ចេះតែក្រែង រអែងច្បាប់ឡើង ព្រមទាំងពុំហ៊ានប្រព្រឹត្តពាសវាលពាសកាលទេ។

ទន្ទឹមនឹងមានការសិក្សាស្វែងយល់លម្អិតពី**បទរំលោភសេពសន្ថវៈ** បទល្មើសទាក់ទងនឹងការបំពានផ្លូវភេទក៏ត្រូវបានសិក្សាក្នុងអត្ថបទស្រាវជ្រាវនេះផងដែរ ដើម្បីឱ្យការបែងចែក ក៏ដូចជាញែកនូវបទល្មើសនេះពីគ្នា នាំឱ្យកាន់តែងាយស្រួលស្វែងយល់។ ក្រៅពីការសិក្សានេះទៅ បទល្មើសព្រហ្មទណ្ឌនានា ទាំងបទល្មើសដែលមានចែងក្នុងក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ក៏ដូចជាច្បាប់ពិសេសដែលមានលក្ខណៈព្រហ្មទណ្ឌនានា ក៏គួរមានការសិក្សាលម្អិតដូចគ្នា ផងដែរ ដើម្បីជាប្រយោជន៍ក្នុងការកសាងនីតិរដ្ឋដ៏រុងរឿងមួយ។

អនុសាសន៍

ក្រោយពីបានសិក្សាយ៉ាងលម្អិតអំពើរំលោភសេពសន្ថវៈរួចមក យើងបានឃើញថាចំពោះបញ្ញត្តិច្បាប់ដែលបានកំណត់អំពីអំពើរំលោភសេពសន្ថវៈ មានទាំងចំណុចខ្លាំង និងចំណុចមួយចំនួនដែលជាបញ្ហាដែលតម្រូវឱ្យមានការពិនិត្យ និងបំពេញបន្ថែម។

- **ចំណុចខ្លាំង**

បញ្ញត្តិច្បាប់នេះ ជាបញ្ញត្តិដែលមានលក្ខណៈទាន់សម័យជឿនលឿន ដែលអាចរាប់ថាជាសមិទ្ធផល ឬជាលទ្ធផលនៃនីតិទំនើប រួមទាំងពាក្យពេចន៍នៃការតាក់តែង ទាំងរចនាសម្ព័ន្ធនៃការចងក្រងក៏មានលក្ខណៈតាមលំដាប់លំដោយ និងមានទំនាក់ទំនងគ្នាយ៉ាងល្អ។ លើសពីនេះទៅទៀត ខ្លឹមសារដែលបានបញ្ញត្តិមកនេះ គឺសុទ្ធសឹងតែស្របទៅតាមបរិបទនៃសង្គមខ្មែរយើងនាពេលបច្ចុប្បន្ន ហើយបើយើងក្រឡេកទៅមើលពីសម័យ ដែលទើបតែតាក់តែងក្រមនេះមករហូតដល់តឡូវ យើងអាចឃើញអំពីចក្ខុវិស័យដ៏វែងឆ្ងាយនៃតស្សរជនខ្មែរដែលបានចូលរួមក្នុងការតាក់តែងច្បាប់នេះ។

- **បញ្ហាមួយចំនួន**

ទោះបីជាបញ្ញត្តិច្បាប់នេះ ជាបញ្ញត្តិដែលមានលក្ខណៈទាន់សម័យជឿនលឿនក៏ដោយក្តី ក៏នូវមានបញ្ហាមួយចំនួនដែលកើតមានឡើងនៅក្នុងការអនុវត្តបញ្ញត្តិនេះផងដែរ។

តួយ៉ាងទាក់ទងនឹងបទល្មើសរំលោភសេពសន្ថវៈនេះ គឺជាបទល្មើសដែលភាគច្រើនកើតឡើងនៅទីកំបាំងភ្នែករបស់មនុស្ស ដែលសាធារណជនទូទៅមិនអាចមើលឃើញ ដូចនេះបទល្មើសនេះភាគច្រើន គឺពឹងពាក់អាស្រ័យទៅលើការដាក់ពាក្យបណ្ដឹងរបស់ជន ឬ បុគ្គលដែលបានដឹង អាចជាជនរងគ្រោះ និងសាច់ញាតិរបស់ជនរងគ្រោះ។ ដោយទាក់ទងទៅនឹងសេចក្តីថ្លៃថ្នូរ កិត្តិយស កេរ្តិ៍ឈ្មោះ នៅក្នុងសង្គម ដែលប្រជាពលរដ្ឋខ្មែរភាគច្រើនឱ្យតម្លៃ គឺនាំឱ្យជនរងគ្រោះច្រើនមានការខ្មាសអៀនមិនចង់ឱ្យខូចកិត្តិយស កេរ្តិ៍ឈ្មោះខ្លួនរួមទាំងក្រុមគ្រួសារ និងមិនចង់ឱ្យអ្នកដទៃតិះដៀល និងមិនចង់ឱ្យបែកធ្លាយរឿងអាម៉ាស់របស់ខ្លួនឱ្យអ្នកក្រៅដឹងទើបបណ្ដាលឱ្យជនរងគ្រោះភាគច្រើនលាក់បាំងរឿងរបស់ខ្លួន ហើយមិនប្ដឹងទៅកាន់នគរបាលមានសមត្ថកិច្ច។

បើយើងក្រឡេកទៅមើលភស្តុតាងក្នុងបទរំលោភសេពសន្ថវៈវិញ យើងឃើញថាភស្តុតាងក្នុងបទល្មើសនេះ គឺឆាប់ ឬ ងាយនឹងបាត់បង់ និងពិបាកស្វែងរក។ ជាទូទៅក្នុងបទល្មើសនេះ យើងឃើញមានភស្តុតាងដូចជាភស្តុតាងដែលបានបន្សល់ទុកនៅកន្លែងកើតហេតុ និងភស្តុតាងដែលជាប់នៅលើជនរងគ្រោះ ឬ ជាប់លើជនល្មើស។ ភស្តុតាងដែលបន្សល់ទុកនៅកន្លែងកើតហេតុ គឺងាយនឹងបាត់បង់ដោយសារតែរយៈពេលដែលកន្លងផុតទៅ។ ចំណែកឯភស្តុតាងដែលជាប់នៅលើជនរងគ្រោះ ជាទូទៅភស្តុតាងដែលជាប់នៅលើរូបរាងកាយនឹង

បាត់បង់ទៅតាមរយៈការជាសះស្បើយ ហើយចំពោះភស្តុតាងដែលបន្សល់ទុកនៅក្នុងប្រដាប់ភេទរបស់ជនរងគ្រោះវិញក៏មានកាលកំណត់របស់វាដែរ ប្រសិនបើផុតកាលកំណត់ហើយ វានឹងបាត់បង់ទៅតាមការវិវត្តន៍នៃសរីរាង្គកាយរបស់មនុស្ស។ ចំពោះភស្តុតាងដែលជាប់នៅលើជនល្មើស ជាទូទៅជនល្មើសតែងតែបំបាត់ភស្តុតាង ហើយវាកម្រមានភស្តុតាងដែលបន្សល់ទុកនៅលើជនល្មើសណាស់។ ម្យ៉ាងបុគ្គលម្នាក់ៗ មានសិទ្ធិលើបូរណភាពរូបរាងកាយ ក្នុងករណីបើសិនជាជននោះមិនយល់ព្រមឱ្យពិនិត្យលើរូបរាងកាយរបស់ខ្លួនទេ សមត្ថកិច្ចពុំមានសិទ្ធិក្នុងការចាប់បង្ខំទេ។

- **ដំណោះស្រាយ**

  ដើម្បីដោះស្រាយនូវបញ្ហាខាងលើតម្រូវឱ្យ៖

  - បង្កើនការផ្សព្វផ្សាយឱ្យប្រជាជនពលរដ្ឋយល់ដឹងអំពីបទល្មើសរំលោភសេពសន្ថវៈ
  - លើកកម្ពស់ការផ្សព្វផ្សាយអំពីបញ្ហាសុខភាពផ្លូវភេទ
  - ត្រូវពន្យល់ជនរងគ្រោះឱ្យយល់ថា បើជនរងគ្រោះមិនប្តឹង ឬ មិនធ្វើការបរិហារទៅលើករណីដែលកើតមានអំពើបំពានផ្លូវភេទទេ នោះជនល្មើសអាចនឹងប្រព្រឹត្តបទល្មើសនេះទៅលើអ្នកផ្សេងទៀត និងអាចបង្កើនចំនួនជនដែលរងគ្រោះដោយអំពើនេះថែមទៀត។
  - លើកទឹកចិត្តឱ្យជនរងគ្រោះចូលរួមជាមួយអាជ្ញាធរមានសមត្ថកិច្ចដើម្បីធ្វើការចាប់ជនល្មើសមកផ្តន្ទាទោសតាមផ្លូវច្បាប់។
  - លើកកម្ពស់ការអនុវត្តន៍ច្បាប់។
  - ត្រូវធ្វើការអភិវឌ្ឍ ទៅលើបច្ចេកទេសក្នុងការស្វែងរកភស្តុតាង។

ឯកសារយោង

ក. រដ្ឋធម្មនុញ្ញ ក្រម និងច្បាប់

- រដ្ឋធម្មនុញ្ញនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ១៩៩៣ បោះពុម្ពឆ្នាំ ២០១៧ ដោយអគ្គលេខាធិការដ្ឋានរដ្ឋសភា
- ក្រមព្រហ្មទណ្ឌនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ២០០៩ បោះពុម្ពផ្សាយដោយ ក្រសួងយុត្តិធម៌ ឆ្នាំ២០១១
- ក្រមរដ្ឋប្បវេណីនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ២០០៧ បោះពុម្ពផ្សាយដោយ ក្រសួងយុត្តិធម៌ ឆ្នាំ២០១២
- ច្បាប់ស្តីពីការបង្ក្រាបអំពើជួញដូរមនុស្ស និងអំពើធ្វើអាជីវកម្មផ្លូវភេទ ២០០៨
- សេចក្តីប្រកាសជាសកលស្តីពីសិទ្ធិមនុស្ស ១៩៤៨
- កតិកាសញ្ញាអន្តរជាតិស្តីពីសិទ្ធិពលរដ្ឋ និងសិទ្ធិនយោបាយ ១៩៧៦

ខ. សៀវភៅបោះពុម្ព

- វចនានុក្រមខ្មែរ បោះពុម្ពផ្សាយដោយពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យ គ.ស. ១៩៦៧
- សេចក្តីប្រកាសជាសកលស្តីពីសិទ្ធិមនុស្ស ១៩៤៨
- នីតិព្រហ្មទណ្ឌពិសេស សាស្ត្រាចារ្យ **កើត រិទ្ធ** ២០១៥
- កំណត់ពន្យល់មាត្រានីមួយៗនៃច្បាប់ស្តីពីការបង្ក្រាបអំពើជួញដូរមនុស្ស និងអំពើធ្វើអាជីវកម្មផ្លូវភេទ ២០១៣
- នីតិព្រហ្មទណ្ឌពិសេស សាស្ត្រាចារ្យ **វុន ពណ្ណារិទ្ធ** និងសាស្ត្រាចារ្យ **ចាំង ស៊ីណាត** ២០១៣-២០១៤
- នីតិព្រហ្មទណ្ឌទូទៅ សាស្ត្រាចារ្យ **វុន ពណ្ណារិទ្ធ** និងសាស្ត្រាចារ្យ **ចាំង ស៊ីណាត** ២០១២
- សេចក្តីព្រាងក្រមព្រហ្មទណ្ឌថ្មីវិភាគទានចំពោះការសិក្សានីតិព្រហ្មទណ្ឌខ្មែរ ឆ្នាំ ២០០៥
- មេរៀននីតិព្រហ្មទណ្ឌទូទៅ ឯកឧត្តម **ហ៊ី សោភា**

គ. គេហទំព័រ និងតំណភ្ជាប់

- http://www.pheakdeylaw.com/kh/publication/45
- https://ams.com.kh/central/detail/33867
- https://wmc.org.kh/article/79741/%E1%9E%93%E1%9E%B6%E1%9E%91%E1%9E%B8%E1%9E%85%E1%9F%92%E1%9E%94%E1%9E%B6%E1%9E%94%E1%9F%8B%E1%9F%96-%E1%9E%94%E1%9E%91%E1%9E%83%E1%9E%B6%E1%9E%8F%E1%9E%80%E1%9E%98%E1%9F%92%E1%9E%98%E1%9E%8A%E1%9F%84/amp/

ឧបសម្ព័ន្ធ

មាតិកាឧបសម្ព័ន្ធ

ឧបសម្ព័ន្ធទី១៖ រដ្ឋធម្មនុញ្ញ និងក្រម

ឧបសម្ព័ន្ធទី២៖ ច្បាប់ផ្សេងៗ

ឧបសម្ព័ន្ធទី១៖
រដ្ឋធម្មនុញ្ញ និងក្រម

រដ្ឋធម្មនុញ្ញ

នៃ

ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា

រដ្ឋសភា

អារម្ភកថា

ក្រុមប្រឹក្សាធម្មនុញ្ញគឺជាស្ថាប័នកំពូលមួយ ដែលមានចែងក្នុងរដ្ឋធម្មនុញ្ញ ឆ្នាំ១៩៩៣ មានសមត្ថកិច្ចធានាការពារការគោរពរដ្ឋធម្មនុញ្ញ បកស្រាយរដ្ឋធម្មនុញ្ញ និង ច្បាប់ ដែលរដ្ឋសភាបានអនុម័ត និង ព្រឹទ្ធសភាបានពិនិត្យចប់សព្វគ្រប់ហើយ ព្រមទាំងមានសិទ្ធិពិនិត្យ និងសម្រេច អំពីករណីវិវាទកម្ម ទាក់ទងនឹងការបោះឆ្នោតជ្រើសតាំងតំណាងរាស្ត្រ និង ការបោះឆ្នោតជ្រើសតាំងសមាជិកព្រឹទ្ធសភា ។

ក្រុមប្រឹក្សាធម្មនុញ្ញថ្វាយមតិព្រះមហាក្សត្រ ចំពោះសេចក្ដីស្នើសុំវិសោធនកម្មលើរដ្ឋធម្មនុញ្ញ ។

ដោយយល់ឃើញថា រដ្ឋធម្មនុញ្ញជាច្បាប់កំពូល និង ជាមូលដ្ឋានគតិយុត្តសំខាន់បំផុតសម្រាប់ជាតិ និង ប្រជាពលរដ្ឋខ្មែរ អគ្គលេខាធិការដ្ឋានក្រុមប្រឹក្សាធម្មនុញ្ញបានធ្វើការផ្ទៀងផ្ទាត់ និង ចងក្រងរដ្ឋធម្មនុញ្ញនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជានេះឡើង ដើម្បីបម្រើសេចក្ដីត្រូវការរបស់មន្ត្រីរាជការស៊ីវិល និង យោធិន ជាអ្នកគ្រប់គ្រងរដ្ឋបាលថ្នាក់ជាតិ និង ថ្នាក់ក្រោមជាតិ យកទៅគោរពប្រតិបត្តិ ពេលបំពេញការងារតាមវិស័យ ឬ ជំនាញនីមួយៗ ដោយធានាឱ្យស្របតាមរដ្ឋធម្មនុញ្ញ ។

ការរៀបចំចងក្រងរដ្ឋធម្មនុញ្ញនេះ អគ្គលេខាធិការដ្ឋានក្រុមប្រឹក្សាធម្មនុញ្ញបានធ្វើការស្រាវជ្រាវរកសំណៅដើមពីមន្ទីររដ្ឋសភា ក្រោយពេលដែលសភាធម្មនុញ្ញបានអនុម័តរួចពីថ្ងៃ អង្គារ ៦ កើត ខែ ភទ្របទ ឆ្នាំរកា បញ្ចស័ក ព.ស ២៥៣៧ ត្រូវនឹងថ្ងៃទី ២១ ខែ កញ្ញា

គ.ស ១៩៩៣ ហើយត្រូវបានប្រកាសឱ្យប្រើដោយព្រះរាជក្រមពីថ្ងៃ សុក្រ ៩ កើត ខែ ភទ្របទ ឆ្នាំរកា ព.ស ២៥៣៧ ត្រូវនឹងថ្ងៃទី ២៤ ខែ កញ្ញា គ.ស ១៩៩៣ ព្រមទាំងរកសំណៅដើមនៃព្រះរាជក្រមទាំងឡាយប្រកាសឱ្យប្រើច្បាប់ធម្មនុញ្ញ ចំនួន ៧ ក្រោយៗមកទៀត ។

អគ្គលេខាធិការដ្ឋានក្រុមប្រឹក្សាធម្មនុញ្ញសង្ឃឹមថា ការផ្សព្វផ្សាយរដ្ឋធម្មនុញ្ញនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជានេះ ចាត់ទុកជាការរួមចំណែកក្នុងការអនុវត្តនូវយុទ្ធសាស្ត្រចតុកោណដំណាក់កាលទី៣ របស់រាជរដ្ឋាភិបាលអាណត្តិទី៥ នៃរដ្ឋសភា ឱ្យបានជោគជ័យ ។

រាជធានីភ្នំពេញ ថ្ងៃទី ០៣ ខែ កក្កដា ឆ្នាំ ២០១៥

អគ្គលេខាធិការ

ចាន់ រ៉ាស៊ី

មាត្រា ៣៨.-

ច្បាប់ហាមឃាត់ មិនឱ្យមានការរំលោភបំពានលើរូបរាងកាយបុគ្គលណាមួយឡើយ ។

ច្បាប់ការពារជីវិត កិត្តិយស និងសេចក្តីថ្លៃថ្នូររបស់ប្រជាពលរដ្ឋ ។

ការចោទប្រកាន់ ការចាប់ខ្លួន ការឃាត់ខ្លួន ឬការឃុំខ្លួនជនណាមួយ នឹងអាចធ្វើទៅកើត លុះត្រាតែអនុវត្តត្រឹមត្រូវតាមបញ្ញត្តិច្បាប់ ។

ការបង្ខិតបង្ខំ ការធ្វើបាបលើរូបរាងកាយ ឬប្រព្រឹត្តិកម្មណាមួយដែលបន្ថែមទម្ងន់ទណ្ឌកម្ម អនុវត្តចំពោះជនជាប់ឃុំឃាំង ឬជាប់ពន្ធនាគារត្រូវហាមឃាត់មិនធ្វើឡើយ ។ អ្នកដែលដល់ អ្នករួមប្រព្រឹត្ត និងអ្នកសមគំនិតត្រូវទទួលទោសតាមច្បាប់ ។

ការទទួលសារភាពដែលកើតឡើងពីការបង្ខិតបង្ខំ តាមផ្លូវកាយក្តី តាមផ្លូវចិត្តក្តី មិនត្រូវទុកជាភស្តុតាងនៃពិរុទ្ធ-ភាពទេ ។

វិមតិសង្ស័យ ត្រូវបានជាប្រយោជន៍ដល់ជនជាប់ចោទ ។

ជនជាប់ចោទណាក៏ដោយ ត្រូវទុកជាមនុស្សគ្មានទោស ដរាបណាតុលាការមិនទាន់កាត់ទោសជាស្ថាពរ ។

ជនគ្រប់រូបមានសិទ្ធិការពារខ្លួនតាមផ្លូវតុលាការ ។

ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា

ជាតិ សាសនា ព្រះមហាក្សត្រ

ក្រមព្រហ្មទណ្ឌ

នៃ

ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា

២០១០

ក្រសួងយុត្តិធម៌

Ministère de la Justice

ព្រះរាជក្រម

នស/រកម/១១០៩/០២២

យើង

ព្រះករុណាព្រះបាទសម្តេចព្រះបរមនាថ នរោត្តម សីហមុនី
សមានភូមិជាតិសាសនា រក្ខតខត្តិយា ខេមរារដ្ឋរាស្ត្រ ពុទ្ធិន្ទ្រាធរាមហាក្សត្រ
ខេមរាជនា សមូហោភាស កម្ពុជឯករាជរដ្ឋបូរណសន្តិ សុភមង្គលា សិរីវិបុលា
ខេមរាស្រីពិរាស្ត្រ ព្រះចៅក្រុងកម្ពុជាធិបតី

-បានទ្រង់យល់ រដ្ឋធម្មនុញ្ញនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា

-បានទ្រង់យល់ ព្រះរាជក្រឹត្យលេខ នស/រកត/០៩០៨/១០៥៥ ចុះថ្ងៃទី ២៥ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ ២០០៨ ស្តីពីការតែងតាំងរាជរដ្ឋាភិបាលនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា

-បានទ្រង់យល់ ព្រះរាជក្រមលេខ ០២/នស/៩៤ ចុះថ្ងៃទី ២០ ខែកក្កដា ឆ្នាំ ១៩៩៤ ដែលប្រកាសឱ្យ ប្រើច្បាប់ស្តីពីការរៀបចំ និងការប្រព្រឹត្តទៅនៃគណៈរដ្ឋមន្ត្រី

-បានទ្រង់យល់ ព្រះរាជក្រមលេខ នស/រកម/១៩៦/០៤ ចុះថ្ងៃទី ២៤ ខែមករា ឆ្នាំ ១៩៩៦ ដែលប្រកាសឱ្យប្រើច្បាប់ស្តីពីការបង្កើតក្រសួងយុត្តិធម៌

-បានទ្រង់យល់ សេចក្តីក្រាបបង្គំទូលថ្វាយ របស់សម្តេចអគ្គមហាសេនាបតីតេជោ ហ៊ុន សែន នាយករដ្ឋមន្ត្រីនៃរាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា និងរដ្ឋមន្ត្រី ក្រសួងយុត្តិធម៌

ប្រកាសឱ្យប្រើ

ក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ដែលរដ្ឋសភាបានអនុម័តកាលពីថ្ងៃទី ១២ ខែតុលា ឆ្នាំ ២០០៩ នាសម័យប្រជុំរដ្ឋសភាលើកទី ៣ នីតិកាលទី ៤ និងដែលព្រឹទ្ធសភាបានយល់ស្របតាម ទម្រង់ និងគតិនៃច្បាប់នេះ ទាំងស្រុង ដោយគ្មានការកែប្រែអ្វីឡើយ កាលពីថ្ងៃទី ១៧ ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០០៩ នាសម័យប្រជុំពេញអង្គព្រឹទ្ធសភាលើកទី ៦ នីតិកាលទី ២ ហើយ ដែលមានសេចក្តីទាំងស្រុង ដូចតទៅនេះ :

មាត្រា ២៥.- និយមន័យនៃចារី

ត្រូវចាត់ទុកជាចារី ចំពោះបុគ្គលណាដែលប្រព្រឹត្តបទល្មើសដែលត្រូវចោទប្រកាន់។

ត្រូវចាត់ទុកជាចារីផងដែរ ចំពោះបុគ្គលណាដែលប៉ុនប៉ងប្រព្រឹត្តបទឧក្រិដ្ឋ ឬក្នុងករណីដែលច្បាប់បានចែងទុក ចំពោះបទមជ្ឈិម ។

មាត្រា ២៦.- និយមន័យនៃសហចារី

ត្រូវចាត់ទុកជាសហចារី កាលណាមានបុគ្គលច្រើននាក់ បានព្រមព្រៀងប្រព្រឹត្តបទល្មើសរួមគ្នាដោយផ្ទាល់ ។

ត្រូវចាត់ទុកជាសហចារីផងដែរ កាលណាមានបុគ្គលច្រើននាក់បានព្រមព្រៀងប៉ុនប៉ងប្រព្រឹត្តបទឧក្រិដ្ឋ ឬបទមជ្ឈិមដោយផ្ទាល់ក្នុងករណីដែលច្បាប់បានចែងទុក ។

មាត្រា ២៧.- និយមន័យនៃការប៉ុនប៉ង

ការប៉ុនប៉ងក្នុងបទឧក្រិដ្ឋ ឬក្នុងករណីដែលច្បាប់បានចែងទុកក្នុងបទមជ្ឈិមអាចត្រូវផ្តន្ទាទោសបាន កាលណាលក្ខខណ្ឌខាងក្រោមនេះត្រូវបានបំពេញ :

-ចារីបានចាប់ផ្តើមអនុវត្តបទល្មើស មានន័យថា ចារីបានប្រព្រឹត្តអំពើដែលមានគោលបំណងដោយផ្ទាល់ដើម្បីប្រព្រឹត្តបទល្មើស និង

-ចារីមិនបានបញ្ឈប់អំពើរបស់ខ្លួនទៅវិញដោយស្ម័គ្រចិត្ត តែត្រូវបានរាំងស្ទះឬរាក់ខាន ដោយឥទ្ធិពលនៃកាលៈទេសៈក្រៅឆន្ទៈរបស់ខ្លួន ។

អំពើត្រៀមបម្រុងដែលពុំមានគោលបំណងដោយផ្ទាល់ ដើម្បីប្រព្រឹត្តបទល្មើសមិនមែនជាការចាប់ផ្តើមអនុវត្តទេ ។

ការប៉ុនប៉ងក្នុងបទលហុ ពុំទទួលការផ្តន្ទាទោសទេ ។

មាត្រា ២៨.- និយមន័យនៃអ្នកផ្តើមគំនិត

ត្រូវចាត់ទុកជាអ្នកផ្តើមគំនិតក្នុងបទឧក្រិដ្ឋ ឬបទមជ្ឈិម ចំពោះបុគ្គលណាដែល :

១-ជំរុញឱ្យប្រព្រឹត្តបទឧក្រិដ្ឋ ឬបទមជ្ឈិមនោះ តាមការណែនាំ ឬការបញ្ជា។

៣-ជនរងគ្រោះ ឬដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី ពីព្រោះជននេះបានបរិហារពីបទល្មើស ឬសុំឱ្យផ្តួសផុលល្បុសនកម្ម ។

៤-សាក្សី ដោយមូលហេតុសាក្សីនេះបានផ្តល់ភស្តុតាងនៅពេលស៊ើបអង្កេត ស៊ើបសួរ សវនាការ ឬនៅក្នុងនីតិវិធីនៃបណ្តឹងផ្សេងទៀត ។

មាត្រា ២០៤.- បទឃាតកម្មប្រព្រឹត្តដោយអ្នករាជការសាធារណៈ

ឃាតកម្មត្រូវផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារពី ១៥ (ដប់ប្រាំ) ឆ្នាំ ទៅ ៣០ (សាមសិប) ឆ្នាំ កាលបើអំពើនេះត្រូវបានប្រព្រឹត្តដោយអ្នករាជការសាធារណៈនៅក្នុងក្របខ័ណ្ឌនៃមុខងារ ឬនៅក្នុងឱកាសនៃការបំពេញមុខងាររបស់ខ្លួន ។

មាត្រា ២០៥.- បទឃាតកម្មដោយមានទារុណកម្ម អំពើឃោរឃៅ ឬអំពើរំលោភសេពសន្ថវៈ

ឃាតកម្មដែលកើតក្នុងពេល ឬក្រោយពេលប្រព្រឹត្តអំពើទារុណកម្ម អំពើឃោរឃៅ ឬអំពើរំលោភសេពសន្ថវៈ ត្រូវផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារអស់មួយជីវិត ។

មាត្រា ២០៦.- ទោសបន្ថែម : ប្រភេទ និងរយៈពេល

ចំពោះបទឧក្រិដ្ឋដែលមានចែងក្នុងផ្នែកនេះ ទោសបន្ថែមដូចតទៅនេះអាចត្រូវបានប្រកាស :

១-ការដកសិទ្ធិខ្លះជាពលរដ្ឋ ជាស្ថាពរ ឬសម្រាប់រយៈពេល ៥ (ប្រាំ) ឆ្នាំ យ៉ាងច្រើន ។

២-ការហាមឃាត់ចំពោះការប្រកបវិជ្ជាជីវៈ កាលបើបទឧក្រិដ្ឋត្រូវបានប្រព្រឹត្តនៅក្នុងការប្រកបវិជ្ជាជីវៈ ឬនៅក្នុងឱកាសនៃការប្រកបវិជ្ជាជីវៈនេះ ជាស្ថាពរ ឬសម្រាប់រយៈពេល ៥ (ប្រាំ) ឆ្នាំ យ៉ាងច្រើន ។

៣-ការហាមឃាត់ចំពោះការស្នាក់នៅ សម្រាប់រយៈពេល ១០ (ដប់) ឆ្នាំ យ៉ាងច្រើន ។

៤-ការហាមឃាត់ដល់ទណ្ឌិតបរទេសចំពោះការចូល ឬការស្នាក់នៅក្នុងដែនដីនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ជាស្ថាពរ ឬសម្រាប់រយៈពេល ៥ (ប្រាំ) ឆ្នាំ យ៉ាងច្រើន ។

ជំពូកទី ៣
ការបំពានខាងផ្លូវភេទ
ផ្នែកទី ១
ការរំលោភសេពសន្ថវៈ

មាត្រា ២៣៩.- បទរំលោភសេពសន្ថវៈ

គ្រប់អំពើបញ្ចូលអង្គជាត តាមបែបណាក៏ដោយ ឬអំពើបញ្ចូលឧបករណ៍ណាមួយទៅក្នុងអង្គជាត ដែលប្រព្រឹត្តទៅលើអ្នកដទៃ ទោះបីមានភេទដូចគ្នា ឬមិនដូចគ្នាក៏ដោយ ដោយការប្រើហិង្សា ការបង្ខិតបង្ខំ ការគំរាមកំហែង ឬដោយការឆ្មក់ឱកាស គឺជាបទរំលោភសេពសន្ថវៈ ។

បទរំលោភសេពសន្ថវៈ ត្រូវផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារពី ៥ (ប្រាំ) ឆ្នាំ ទៅ ១០ (ដប់) ឆ្នាំ ។

នីតិភាពនៃការរួមភេទត្រូវបានកំណត់ចាប់ពីអាយុ ១៥ (ដប់ប្រាំ) ឆ្នាំ ឡើងទៅ ។

មាត្រា ២៤០.- ស្ថានទម្ងន់ទោសដោយសារមធ្យោបាយប្រើប្រាស់ ឬទាក់ទងនឹងជនល្មើស

បទរំលោភសេពសន្ថវៈ ត្រូវផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារពី ៧ (ប្រាំពីរ) ឆ្នាំ ទៅ ១៥ (ដប់ប្រាំ) ឆ្នាំ កាលបើបទល្មើសនេះប្រព្រឹត្តឡើង :

១-ដោយការប្រើអាវុធ ឬគំរាមកំហែងនឹងអាវុធ ។

២-ដោយការប្រើគ្រឿងញៀន ឬគ្រប់វិធីដែលនាំឱ្យជនរងគ្រោះបាត់បង់ ឬចុះខ្សោយលទ្ធភាពទប់ទល់ ។

៣-ដោយបុគ្គលដែលមានអំណាចទៅលើជនរងគ្រោះ ។

៤-ដោយបុគ្គលដែលរំលោភអំណាចដែលមុខងាររបស់ខ្លួនបានប្រគល់ឱ្យ ។

៥-ដោយបុគ្គលច្រើនរូប ដែលប្រព្រឹត្តឡើងក្នុងឋានៈជាចារី សហចារី អ្នកផ្តើមគំនិត ឬជាអ្នកសមគំនិត ។

មាត្រា ២៤១.- ស្ថានទម្ងន់ទោសទាក់ទងទៅនឹងជនរងគ្រោះ

បទរំលោភសេពសន្ថវៈ ត្រូវផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារពី ៧ (ប្រាំពីរ) ឆ្នាំ ទៅ

១៥ (ដប់ប្រាំ) ឆ្នាំ កាលបើអំពើនេះប្រព្រឹត្តទៅលើ ៖

១-បុគ្គលដែលទន់ខ្សោយពិសេស ដោយមូលហេតុអាយុនៃបុគ្គលនោះ ។

២-នារីមានគភ៌ កាលបើគភ៌ត្រូវបានគេឃើញជាក់ស្តែង ឬកាលបើជនល្មើសបានដឹង ។

៣-បុគ្គលដែលទន់ខ្សោយពិសេស ដោយមូលហេតុនៃជំងឺ ឬពិការភាព កាលបើស្ថានភាពបុគ្គលនេះត្រូវបានគេឃើញជាក់ស្តែង ឬកាលបើជនល្មើសបានដឹង។

មាត្រា ២៤២.- ស្ថានទម្ងន់ទោសដោយសារការកាត់អវយវៈ ឬពិការភាព

បទរំលោភសេពសន្ថវៈ ត្រូវផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារពី ១០ (ដប់) ឆ្នាំ ទៅ ២០ (ម្ភៃ) ឆ្នាំ កាលបើបទល្មើសនេះនាំឱ្យមានការកាត់អវយវៈ ឬពិការភាពជាអចិន្ត្រៃយ៍ ដល់ជនរងគ្រោះ ។

មាត្រា ២៤៣.- ស្ថានទម្ងន់ទោសដោយសារការធ្វើទារុណកម្ម ឬអំពើឃោរឃៅ

បទរំលោភសេពសន្ថវៈ ត្រូវផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារពី ១០ (ដប់) ឆ្នាំ ទៅ ៣០ (សាមសិប) ឆ្នាំ កាលបើបទល្មើសនេះប្រព្រឹត្តឡើងមុនពេល ក្នុងពេល ឬក្រោយពេលប្រព្រឹត្តអំពើទារុណកម្ម ឬអំពើឃោរឃៅ ។

មាត្រា ២៤៤.- ស្ថានទម្ងន់ទោសដោយសារមរណភាពនៃជនរងគ្រោះ

បទរំលោភសេពសន្ថវៈ ត្រូវផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារពី ១៥ (ដប់ប្រាំ) ឆ្នាំ ទៅ ៣០ (សាមសិប) ឆ្នាំ កាលបើបទល្មើសនេះបណ្តាលឱ្យជនរងគ្រោះស្លាប់ ដោយគ្មានចេតនាសម្លាប់។

មាត្រា ២៤៥.- ទោសបន្ថែម ៖ ប្រភេទ និងរយៈពេល

ចំពោះបទឧក្រិដ្ឋដែលមានចែងក្នុងផ្នែកនេះ ទោសបន្ថែមដូចតទៅនេះ អាចត្រូវបានប្រកាស ៖

១-ការដកសិទ្ធិខ្លះជាពលរដ្ឋ ជាស្ថាពរ ឬសម្រាប់រយៈពេល ៥ (ប្រាំ) ឆ្នាំយ៉ាងច្រើន ។

២-ការហាមឃាត់ចំពោះការប្រកបវិជ្ជាជីវៈ កាលបើបទល្មើសនេះបានប្រព្រឹត្ត នៅក្នុងការប្រកបវិជ្ជាជីវៈ ឬនៅក្នុងឱកាសនៃការប្រកបវិជ្ជាជីវៈនេះ ជាស្ថាពរ ឬ សម្រាប់រយៈពេល ៥ (ប្រាំ) ឆ្នាំ យ៉ាងច្រើន ។

៣-ការហាមឃាត់ចំពោះការស្នាក់នៅ សម្រាប់រយៈពេល ១០ (ដប់) ឆ្នាំ យ៉ាងច្រើន ។

៤-ការហាមឃាត់ដល់ទណ្ឌិតបរទេសចំពោះការចូល ឬការស្នាក់នៅក្នុងដែនដី នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ជាស្ថាពរ ឬសម្រាប់រយៈពេល ៥ (ប្រាំ) ឆ្នាំ យ៉ាងច្រើន ។

៥-ការហាមឃាត់ចំពោះការកាន់កាប់ ឬការយកតាមខ្លួននូវអាវុធ គ្រឿងផ្ទុះ និងគ្រាប់រំសេវគ្រប់ប្រភេទ ជាស្ថាពរ ឬសម្រាប់រយៈពេល ៥ (ប្រាំ) ឆ្នាំ យ៉ាងច្រើន។

៦-ការបិទផ្សាយសេចក្តីសម្រេចផ្តន្ទាទោស សម្រាប់រយៈពេល ២ (ពីរ) ខែ យ៉ាងច្រើន ។

៧-ការផ្សាយសេចក្តីសម្រេចផ្តន្ទាទោសនៅក្នុងសារព័ត៌មាន ។

៨-ការផ្សាយសេចក្តីសម្រេចផ្តន្ទាទោស តាមគ្រប់មធ្យោបាយទូរគមនាគមន៍ សោតទស្សន៍ សម្រាប់រយៈពេល ៨ (ប្រាំបី) ថ្ងៃ យ៉ាងច្រើន ។

ផ្នែកទី ២
ការបំពានខាងផ្លូវភេទដទៃទៀត

មាត្រា ២៤៦.- បទប្រទូស្តកេរខ្មាស

គ្រប់អំពើប៉ះពាល់ ស្ទាប អង្អែលកេរភេទ ឬផ្នែកភេទផ្សេងទៀតរបស់ បុគ្គលដទៃ តែបុគ្គលនេះមិនស្ម័គ្រផងទេ ឬបង្ខំបុគ្គលដទៃឱ្យប្រព្រឹត្តអំពើនេះមកលើ ខ្លួន ឬទៅលើតតិយបុគ្គល ក្នុងគោលបំណងធ្វើឱ្យរំជួល ឬរីករាយដល់ចំណង់ ផ្លូវភេទរបស់ជនល្មើស គឺជាអំពើប្រទូស្តកេរខ្មាស។

អំពើប្រទូស្តកេរខ្មាសត្រូវផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារពី ១ (មួយ) ឆ្នាំ ទៅ ៣ (បី) ឆ្នាំ និងពិន័យជាប្រាក់ពី ២ ០០០ ០០០ (ពីរលាន) រៀល ទៅ ៦ ០០០ ០០០ (ប្រាំមួយលាន) រៀល ។

មាត្រា ២៤៩.- បទបង្ហាញកេរភេទ

អំពើបង្ហាញកេរភេទដែលនាំឱ្យអ្នកដទៃមើលឃើញ នៅក្នុងទីកន្លែងមួយដែលសាធារណជនអាចមើលឃើញ ត្រូវផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារពី ៦ (ប្រាំមួយ) ថ្ងៃ ទៅ ៣ (បី) ខែ និងពិន័យជាប្រាក់ពី ១០០ ០០០ (មួយសែន) រៀល ទៅ ៥០០ ០០០ (ប្រាំសែន) រៀល ។

មាត្រា ២៥០.- បទរុកកួនខាងផ្លូវភេទ

អំពើរុកកួនខាងផ្លូវភេទ គឺជាអំពើដែលបុគ្គលម្នាក់រំលោភអំណាចដែលមុខងាររបស់ខ្លួនប្រគល់ឱ្យ ធ្វើការគាបសង្កត់ម្តងហើយម្តងទៀតទៅលើអ្នកដទៃ ក្នុងគោលបំណងទទួលការអនុគ្រោះខាងផ្លូវភេទ ។

អំពើរុកកួនខាងផ្លូវភេទ ត្រូវផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារពី ៦ (ប្រាំមួយ) ថ្ងៃ ទៅ ៣ (បី) ខែ និងពិន័យជាប្រាក់ពី ១០០ ០០០ (មួយសែន) រៀល ទៅ ៥០០ ០០០ (ប្រាំសែន) រៀល ។

មាត្រា ៣៤១.- បទអាសប្រព្រឹត្តទៅលើអនីតិជនអាយុតិចជាង ១៥ ឆ្នាំ

អំពើអាស គឺជាអំពើនៃការប៉ះពាល់ ឬការបង្ហាញកេរភេទ ឬផ្នែកភេទផ្សេងទៀតរបស់ជនដទៃ ឬការឱ្យជនដទៃប៉ះពាល់កេរភេទ ឬផ្នែកភេទផ្សេងទៀតរបស់ជនល្មើសខ្លួនឯង ឬរបស់តតិយជន ក្នុងគោលបំណងធ្វើឱ្យរំជួល ឬរីករាយដល់ចំណង់ផ្លូវភេទរបស់ជនល្មើស ។

ជនណាដែលប្រព្រឹត្តអំពើអាសទៅលើអនីតិជនអាយុតិចជាង ១៥ (ដប់ប្រាំ) ឆ្នាំ ត្រូវផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារពី ១ (មួយ) ឆ្នាំ ទៅ ៣ (បី) ឆ្នាំ និងពិន័យជាប្រាក់ពី ២ ០០០ ០០០ (ពីរលាន) រៀល ទៅ ៦ ០០០ ០០០ (ប្រាំមួយលាន) រៀល ។

មាត្រា ៣៥១.- បទរួមភេទជាមួយអនីតិជន ដោយបុព្វញាតិ

អំពើរួមភេទជាមួយអនីតិជនអាយុក្រោម ១៨ (ដប់ប្រាំបី) ឆ្នាំ ត្រូវផ្ដន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារពី ៥ (ប្រាំ) ឆ្នាំ ទៅ ១០ (ដប់) ឆ្នាំ កាលបើចារីជាបុព្វញាតិរបស់អនីតិជននោះ ។

មាត្រា ៣៥២.- បទរួមភេទរវាងញាតិលោហិត ឬញាតិពន្ធ

អំពើរួមភេទរវាងញាតិលោហិត ឬញាតិពន្ធក្នុង ៣ (បី) ថ្នាក់ ត្រូវផ្ដន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារពី ១ (មួយ) ខែ ទៅ ១ (មួយ) ឆ្នាំ និងពិន័យ ជាប្រាក់ពី ១០០ ០០០ (មួយសែន) រៀល ទៅ ២ ០០០ ០០០ (ពីរលាន) រៀល ។

មិនត្រូវចាត់ទុកជាបទល្មើសតាមកថាខណ្ឌទី ១ ខាងលើទេ ប្រសិនបើសហព័ទ្ធណាម្នាក់ស្លាប់ ហើយសហព័ទ្ធដែលនៅរស់រួមភេទជាមួយសាខាញាតិពន្ធថ្នាក់ទី ២ ឬថ្នាក់ទី ៣។

ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា
ជាតិ សាសនា ព្រះមហាក្សត្រ

ក្រមរដ្ឋប្បវេណី
នៃ
ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា

កាលបរិច្ឆេទប្រកាសឲ្យប្រើ
០៨ ធ្នូ ២០០៧

ព្រះរាជក្រម

នស/រកម/១២០៧/០៣០

យើង

ព្រះករុណាព្រះបាទសម្តេចព្រះបរមនាថ នរោត្តម សីហមុនី
សមានភូមិជាតិសាសនា រក្ខតខត្តិយា ខេមរដ្ឋរាស្ត្រ ពុទ្ធិន្ទ្រាធរាមហាក្សត្រ
ខេមរាជនា សមូហោភាស កម្ពុជឯករាជរដ្ឋបូរណសន្តិ សុភមង្គលា សិរីវិបុលា
ខេមរាស្រីពិរាស្ត្រ ព្រះចៅក្រុងកម្ពុជាធិបតី

- បានទ្រង់យល់ រដ្ឋធម្មនុញ្ញនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា
- បានទ្រង់យល់ ព្រះរាជក្រឹត្យលេខ នស/រកត/០៧០៤/១២៤ ចុះថ្ងៃទី១៥ ខែកក្កដា ឆ្នាំ ២០០៤ ស្តីពីការតែងតាំងរាជរដ្ឋាភិបាលនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា
- បានទ្រង់យល់ ព្រះរាជក្រមលេខ ០២/នស/៩៤ ចុះថ្ងៃទី២០ ខែកក្កដា ឆ្នាំ១៩៩៤ ដែលប្រកាសឱ្យប្រើច្បាប់ស្តីពីការរៀបចំនិងការប្រព្រឹត្តទៅនៃគណៈរដ្ឋមន្ត្រី
- បានទ្រង់យល់ ព្រះរាជក្រមលេខ នស/រកម/០១៩៦/០៤ ចុះថ្ងៃទី២៤ ខែមករា ឆ្នាំ១៩៩៦ ដែលប្រកាសឱ្យប្រើច្បាប់ស្តីពីការបង្កើតក្រសួងយុត្តិធម៌
- បានទ្រង់យល់ សេចក្តីក្រាបបង្គំទូលថ្វាយ របស់សម្តេចអគ្គមហាសេនាបតីតេជោ ហ៊ុន សែន នាយករដ្ឋមន្ត្រី នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា និងរដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងយុត្តិធម៌

ប្រកាសឱ្យប្រើ

ក្រមរដ្ឋប្បវេណី ដែលរដ្ឋសភាបានអនុម័តកាលពីថ្ងៃទី០៥ ខែតុលា ឆ្នាំ២០០៧ នាសម័យប្រជុំរដ្ឋសភាលើកទី៧ នីតិកាលទី៣ និងដែលព្រឹទ្ធសភាបានយល់ស្របតាមទម្រង់ និងគតិនៃក្រមនេះទាំងស្រុង ដោយគ្មានការកែប្រែអ្វីឡើយ កាលពីថ្ងៃទី២១ ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០០៧ នាសម័យប្រជុំពេញអង្គព្រឹទ្ធសភាលើកទី ៤ នីតិកាលទី២ ហើយដែលមានសេចក្តីទាំងស្រុងដូចតទៅនេះ :

ROYAUME DU CAMBODGE
LE MINISTRE DU PALAIS ROYAL

ជំពូកទី ២
ការបង្ហាញឆន្ទៈ និង កិច្ចសន្យា

ផ្នែកទី ១
ការបង្កើតកិច្ចសន្យា

មាត្រា ៣៣៦.- ការបង្កើតកិច្ចសន្យាដោយសំណើ និង ស្ទីការ

១-កិច្ចសន្យាមានអានុភាពដោយសារសំណើ និង ស្ទីការត្រូវគ្នា ។

២-ទោះបីមានបញ្ញត្តិនៃកថាខណ្ឌទី ១ ខាងលើនេះក៏ដោយ ក៏កិច្ចសន្យាដែលភាគីម្ខាងទទួលករណីយកិច្ចធ្វើអនុប្បទាននូវកម្មសិទ្ធិលើអចលនវត្ថុ ឬ ករណីយកិច្ចធ្វើលទ្ធកម្មនូវកម្មសិទ្ធិលើអចលនវត្ថុ នឹងមានអានុភាព លុះត្រាតែបានធ្វើលិខិតយថាភូត ។

មាត្រា ៣៣៧.- និយមន័យនៃសំណើ និង ស្ទីការ

១-សំណើគឺជាការសុំបង្កើតកិច្ចសន្យាដែលធ្វើឡើងដោយមានឆន្ទៈភ្ជាប់ខ្លួនជាមួយនឹងចំណងគតិយុត្តក្នុងករណីដែលមានស្ទីការរបស់ភាគីម្ខាងទៀតចំពោះសំណើនេះ ។

២-សំណើត្រូវមានអានុភាពនៅពេលដែលសំណើនោះបានដល់ភាគីម្ខាងទៀត ។ ប៉ុន្តែ ប្រសិនបើដំណឹងអំពីការដកសំណើវិញ ដល់ភាគីម្ខាងទៀត នៅពេលព្រមគ្នានឹងពេលសំណើដល់ ឬ មុនពេលសំណើដល់ នោះអានុភាពសំណើមិនត្រូវកើតឡើយ ។

៣-ស្ទីការគឺជាការបង្ហាញឆន្ទៈដែលអ្នកទទួលសំណើយល់ព្រមចំពោះសំណើនោះ ។

៤-ស្ទីការត្រូវមានអានុភាពនៅពេលដែលស្ទីការនោះបានដល់អ្នកស្នើ ។ ប៉ុន្តែ ប្រសិនបើដំណឹងអំពីការដកស្ទីការវិញ ដល់អ្នកស្នើ នៅពេលព្រមគ្នានឹងពេលស្ទីការដល់ ឬ មុនពេលស្ទីការដល់ នោះអានុភាពនៃស្ទីការ មិនត្រូវកើតឡើយ ។

មាត្រា ៣៣៨.- សំណើដែលមានកំណត់អំឡុងពេលសម្រាប់ស្ទីការ និង ការដកសំណើនោះ

១-សំណើអាចធ្វើឡើងបានដោយកំណត់អំឡុងពេលសម្រាប់ស្ទីការ ។ អំឡុងពេល

ផ្នែកទី ៣
ការបញ្ចប់ភតិសន្យា

មាត្រា ៦១២.- ការផុតអំឡុងពេលកំណត់

ភតិសន្យាដែលមានកំណត់អំឡុងពេល ត្រូវបញ្ចប់ដោយការផុតអំឡុងពេលដែលបានកំណត់នោះ ។

មាត្រា ៦១៣.- ការបដិសេធការបន្តជាថ្មី នូវភតិសន្យាអចលនវត្ថុ

ចំពោះភតិសន្យាអចលនវត្ថុ បើភាគីម្ខាងពុំបានបង្ហាញឆន្ទៈបដិសេធការបន្តជាថ្មី នៅមុនរយៈពេល ៣ (បី) ខែ មុនផុតកំណត់អំឡុងពេល ចំពោះផ្ទះ ឬ អាគារ ឬ នៅមុនរយៈពេល ១ (មួយ) ឆ្នាំ មុនផុតកំណត់អំឡុងពេល ចំពោះដីធ្លី ទៅភាគីម្ខាងទៀតទេ ត្រូវចាត់ទុកថាបានយល់ព្រមក្នុងការបន្តជាថ្មី ។ ប៉ុន្តែ ក្នុងករណីនេះ ភតិសន្យាដែលត្រូវបានបន្តជាថ្មីនេះ គឺជាភតិសន្យាដែលពុំមានកំណត់អំឡុងពេល ។

មាត្រា ៦១៤.- ការបន្តជាថ្មីដោយតុណ្ហីភាព

ចំពោះភតិសន្យាចលនវត្ថុ នៅក្នុងករណីដែលភតិកៈបានបន្តការប្រើប្រាស់ ឬ អាស្រ័យផលលើវត្ថុជួលនោះ ទោះនៅក្រោយអំឡុងពេលនៃភតិសន្យា បានផុតកំណត់ហើយក៏ដោយ បើភតិបតីបានដឹងអំពីហេតុនោះហើយ តែមិនបានធ្វើការតវ៉ាទេ ត្រូវសន្មតថាជាភតិសន្យាដែលបានបន្តជាថ្មី ដោយគ្មានកំណត់អំឡុងពេល ហើយមានលក្ខខណ្ឌដូចគ្នានឹងកិច្ចសន្យាដែលបានជួលពីមុន លើកលែងតែអំឡុងពេលចេញ ។

មាត្រា ៦១៥.- ការស្នើសុំឱ្យរំលាយភតិសន្យាដែលពុំមានកំណត់អំឡុងពេល

១-បើពុំបានកំណត់អំឡុងពេលជួលនៅក្នុងកិច្ចសន្យាទេ ភាគីនីមួយៗអាចស្នើសុំឱ្យរំលាយកិច្ចសន្យា នៅពេលណាក៏បាន ។ ក្នុងករណីដែលការស្នើសុំឱ្យរំលាយ មិនបានបញ្ជាក់អំពីពេលរលាយ និង ក្នុងករណីដែលអំឡុងពេលចាប់ពីពេលស្នើសុំឱ្យរំលាយរហូតដល់ពេលរលាយដែលបានបញ្ជាក់នៅក្នុងការស្នើសុំឱ្យរំលាយនោះ តិចជាងអំឡុង

គន្ថីទី ៧
ញាតិ

ជំពូកទី ១
បទប្បញ្ញត្តិទូទៅ

មាត្រា ៩៣៨.– ទំហំរបស់ញាតិ

បុគ្គលដែលបានកំណត់ដូចខាងក្រោមនេះ គឺជាញាតិ :

ក-ញាតិលោហិតក្នុង ៦ (ប្រាំមួយ) ថ្នាក់ ។

ខ-សហព័ទ្ធ ។

គ-ញាតិពន្ធក្នុង៣ (បី)ថ្នាក់ ។

មាត្រា ៩៣៩.– ការគណនាថ្នាក់ញាតិ

១-ថ្នាក់ញាតិ ត្រូវកំណត់ដោយគណនាចំនួននៃតំណពូជរវាងញាតិ ។

២-ដើម្បីកំណត់ថ្នាក់ញាតិនៃសាខាញាតិ ត្រូវគណនាចំនួននៃតំណពូជ គិតចាប់ពីជននោះ ឬ សហព័ទ្ធរបស់ជននោះ ឡើងទៅដល់បុព្វជនដូចគ្នា និង ចំនួននៃតំណពូជ គិតចាប់ពីបុព្វជនរបស់ជននោះ ចុះរហូតមកដល់ជនម្នាក់ទៀត ។

មាត្រា ៩៤០.– ការកើតមានឡើងនូវទំនាក់ទំនងញាតិភាពដោយការសុំកូន

ទំនាក់ទំនងរវាងកូនចិញ្ចឹម និង ឪពុក ម្ដាយចិញ្ចឹម ព្រមទាំងញាតិលោហិតរបស់ឪពុកម្ដាយចិញ្ចឹមនោះ នឹងត្រូវបង្កើតនូវញាតិភាព ដូចគ្នានឹងញាតិលោហិត គិតចាប់ពីថ្ងៃដែលបានសុំកូន ។

មាត្រា ៩៤១.– ការរលត់ទំនាក់ទំនងញាតិពន្ធ

១-ទំនាក់ទំនងញាតិពន្ធ ត្រូវបញ្ចប់ដោយការលែងលះគ្នា ។

២-បញ្ញត្តិនៃកថាខណ្ឌទី ១ ខាងលើនេះ ត្រូវយកមកអនុវត្តដូចគ្នាផងដែរ ចំពោះករណីដែលសហព័ទ្ធណាម្នាងបានទទួលមរណភាព ហើយសហព័ទ្ធដែលនៅរស់ បានរៀប

ដែលកើតឡើងដោយសារការបដិសេធចោលនោះបាន ។

មាត្រា ៩៤៧.– អំឡុងពេលដាក់ពាក្យបណ្ដឹង

បណ្ដឹងដែលទាក់ទងទៅនឹងមាត្រា ៩៤៥ (ការសងជំនួន) ឬ មាត្រា ៩៤៦ (ការទទួលខុសត្រូវចំពោះការបដិសេធចោលដោយមិនត្រឹមត្រូវ) ខាងលើនេះ ត្រូវប្ដឹងនៅក្នុងអំឡុងពេល ១ (មួយ) ឆ្នាំ គិតចាប់ពីពេលដែលកំជាប់ពាក្យនោះ បានរលាយ ។

ជំពូកទី ៣
អាពាហ៍ពិពាហ៍

ផ្នែកទី ១
ការបង្កើតអាពាហ៍ពិពាហ៍

កថាភាគទី ១
លក្ខខណ្ឌនៃអាពាហ៍ពិពាហ៍

មាត្រា ៩៤៨.– អាយុគ្រប់លក្ខណៈរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍

បុរស និង នារី ដែលមិនទាន់ដល់នីតិភាព មិនអាចរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍បានឡើយ ។ ប៉ុន្តែ ក្នុងករណីដែលភាគីម្ខាង បានដល់នីតិភាព ហើយភាគីម្ខាងទៀតជាអនីតិជនដែលមានអាយុមិនតិចជាង ១៦ (ដប់ប្រាំមួយ) ឆ្នាំ អាចរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍បាន ដោយទទួលការយល់ព្រមពីអ្នកដែលមានអំណាចមេបា ឬ អ្នកអាណាព្យាបាលសម្រាប់អនីតិជនរបស់អនីតិជននោះ ។

មាត្រា ៩៤៩.– ការហាមឃាត់មិនឱ្យមានទ្វេពន្ធភាព

បុគ្គលដែលមានសហព័ទ្ធហើយ ពុំអាចរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍ទៀតបានឡើយ ។

មាត្រា ៩៥០.– អំឡុងពេលហាមឃាត់មិនឱ្យរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍ថ្មីទៀត

១-នារីពុំអាចរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍ថ្មីទៀតបានឡើយ ប្រសិនបើអំឡុងពេល ១២០

ឧបសម្ព័ន្ធទី២៖

ច្បាប់ផ្សេងៗ

ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា

ជាតិ សាសនា ព្រះមហាក្សត្រ

ក្រសួងយុត្តិធម៌

សេចក្តីព្រាងក្រមព្រហ្មទណ្ឌថ្មី

វិភាគទានចំពោះការសិក្សានីតិព្រហ្មទណ្ឌខ្មែរ

PROJET DE NOUVEAU CODE PENAL

COMMENTE ET COMPARE

CONTRIBUTION A L´ETUDE DU DROIT PENAL KHMER

Sous la haute autorité de S.E ANG VONG Vathana , Ministre de la Justice

MICHEL BONNIEU

PHOV SAMPHY
HEL CHAMROEUN
CHAING SINATH
KOEUT RITH
MARION COUVIDAT

2005

មាត្រា កម ២២២១-៥ ស្ថានទម្ងន់ដែលកើតចេញពីមានការកាត់ផ្តាច់អវៈយវៈ និងពិការភាព

បទឧក្រិដ្ឋដែលមានចែងនៅក្នុងមាត្រា កម.២២២១-១ ត្រូវផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារពីដប់ (១០) ឆ្នាំ ទៅម្ភៃ (២០)ឆ្នាំ កាលបើបទឧក្រិដ្ឋនេះនាំឱ្យមានការកាត់អវយវៈ ឬឱ្យមានពិការភាពជាអចិន្ត្រៃយ៍ ដល់ជនរងគ្រោះ ។

សេចក្តីព្រាងក្រមព្រហ្មទណ្ឌ :

សេចក្តីព្រាងក្រមព្រហ្មទណ្ឌ កម្រិតទណ្ឌកម្មដោយយោងទៅលើព្យសនកម្មដែលជនរងគ្រោះទទួល ហើយធ្វើការទម្ងន់ទោស ដោយគិតគូរអំពីលក្ខណៈអចិន្ត្រៃយ៍នៃពិការភាព ឬការកាត់អវៈយវៈ ដែលបណ្តាលមកពីអំពើល្មើស ។

អត្ថបទយោង :

ប្រភពប្រវត្តិសាស្ត្រខ្មែរ :

ក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ឆ្នាំ ១៩២៥ និង ១៩៥៥ ពុំបានកំណត់អំពីស្ថានទម្ងន់ពាក់ព័ន្ធនឹងការកាត់អវៈយវៈ ឬពិការភាពរបស់ជនរងគ្រោះទេ ។

មាត្រា កម ២២២១-៦ ស្ថានទម្ងន់មរណភាពនៃជនរងគ្រោះ

បទឧក្រិដ្ឋដែលមានចែងនៅក្នុងមាត្រា កម.២២២១-១ ត្រូវផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារពីដប់ប្រាំ (១៥) ឆ្នាំ ទៅសាមសិប (៣០) ឆ្នាំ កាលបើបទឧក្រិដ្ឋនេះនាំឱ្យមានមរណភាពដល់ជនរងគ្រោះដោយ គ្មានចេតនានឹងធ្វើឱ្យស្លាប់ ។

សេចក្តីព្រាងក្រមព្រហ្មទណ្ឌ :

ទោសដាក់ពន្ធនាគារអាចឡើងរហូតដល់អតិបរមា ៣០ ឆ្នាំ បើអំពើល្មើសនាំឱ្យមានការស្លាប់របស់ជនរងគ្រោះ ដែលក្រៅឆន្ទៈរបស់ចារី ។

អត្ថបទយោង :

ប្រភពប្រវត្តិសាស្ត្រខ្មែរ :

នេះជាអំពើហឹង្សាក្នុងគ្រួសារ (រវាងមាតាបិតា សហពទ្ធ័ ជាអាទិ៍ ...) ច្បាប់ក្រមវិវាទ កំណត់ក្នុង មាត្រា ៥ និង ១៧ ថាបើអំពើហឹង្សា នាំអោយមានរបួស ជនល្មើសត្រូវទទួលការវិនិច្ឆ័យហាក់ដូចជា គេស្ថិតនៅក្នុងគ្រួសារផ្សេងពីជនរងគ្រោះ ។ បើពុំមានរបួសទេ ត្រូវរៀបចំពិធីផ្សះផ្សារមួយ (ក្រមឆាង ដឺ) ។ អាដេម៉ាឡឺក្លែរ. ក្រមខ្មែរ. ភាគ ២. ទំព័រ ៤៥១ និងបន្តបន្ទាប់ ។

ក្រមព្រហ្មទណ្ឌឆ្នាំ ១៩២៥ និង ១៩៥៥ ពុំបានចែងអំពីស្ថានទម្ងន់បណ្តាលមកពីចារីជាសហពទ្ធ័ទេ ។

អត្ថិភាពនៃសេចក្តីព្រាងច្បាប់ឆ្នាំ ២០០៣ ស្តីពីអំពើហឹង្សាក្នុងគ្រួសារត្រូវយកមកគិតគូរ ។

មាត្រា កម ២២២២-៧ *ស្ថានទម្ងន់ដែលបណ្តាលមកពីមានការកាត់ផ្តាច់អវៈយវៈនិងពិការភាព*

អំពើហិង្សាដោយចេតនា ត្រូវផ្តន្ទាទោសជាប់ពន្ធនាគារពីប្រាំ (៥) ឆ្នាំ ដល់ដប់ (១០) ឆ្នាំ កាលបើអំពើនេះនាំឱ្យមានការកាត់អវយវៈ ឬឱ្យមានពិការភាពជាអចិន្ត្រៃយ៍ដល់ជនរងគ្រោះ ។

សេចក្តីព្រាងក្រមព្រហ្មទណ្ឌ :

ស្ថានទម្ងន់នេះ (មានចែងក្នុងមាត្រា កម.២២១១-៧) ផ្អែកលើសភាពធ្ងន់ធ្ងរនៃការខូចខាត របស់ជនរងគ្រោះ ដែលកើតចេញពីអំពើហឹង្សា ។ ចៅក្រមត្រូវគិតគូរអំពីអន្តរាយដែលនឹងកើតឡើងទៅ អនាគតផងដែរ ហើយនឹងត្រូវអនុវត្ត ស្ថានទម្ងន់តែនៅពេលដែលមានពិការភាពព្រមទាំងសភាពកាន់ តែធ្ងន់នៃអន្តរាយតែប៉ុណ្ណោះ ។

អត្ថបទយោង :

ប្រភពប្រវត្តិសាស្ត្រខ្មែរ :

មាត្រា ៤៩៩ នៃក្រមឆ្នាំ ១៩២៩ ផ្តន្ទាទោសអោយធ្វើការដោយបង្ខំ ចំពោះអំពើហឹង្សាដែលបណ្តាលអោយមានពិការភាពអចិន្ត្រៃយ៍ ។

មាត្រា ៤៩៨ នៃក្រមឆ្នាំ ១៩៥៥ បានលំអិតខ្លាំងពីអំពើហឹង្សាដែលត្រូវទទួលទណ្ឌកម្មជាបទឧក្រិដ្ឋ ថ្នាក់ទី១ (ពិការភាពធ្ងន់ធ្ងរ .បាត់បង់អវៈយវៈ . បាត់បង់ស្មារតីវិកលចរិក . រលូតកូន ចំពោះស្ត្រីមានផ្ទៃពោះ) ។

មាតិកាទី ៣ : ការឈ្លានពានខាងផ្លូវភេទ

ជំពូកទី ១ : ការរំលោភសេពសន្ថវៈ

មាត្រា កម ២២៣១-១ ***ធាតុផ្សំនៃការរំលោភសេពសន្ថវៈ***

អំពើបញ្ចូលកេរ្តិ៍ភេទ ឬឧបករណ៍ផ្សេងទៀត តាមប្រភេទណាក៏ដោយ ដែលប្រព្រឹត្តទៅលើអ្នកដទៃ ដោយប្រើហិង្សា ការបង្ខិតបង្ខំ ការកំហែងគំរាម ឬដោយការឆ្មក់ឱកាស គឺជាបទចាប់បង្ខំសេពសន្ថវៈ ។

ការចាប់រំលោភសេពសន្ថវៈ ត្រូវផ្តន្ទាទោសពីដប់ (១០) ឆ្នាំទៅដប់ប្រាំ (១៥) ឆ្នាំ ។ នីតិភាពនៃការរួមភេទត្រូវបានកំណត់ចាប់ពីអាយុដប់ប្រាំ (១៥) ឆ្នាំ។

សេចក្តីព្រាងក្រមព្រហ្មទណ្ឌ :

តាមនិយមន័យនេះ ការរំលោភសេពសន្ថវៈ តម្រូវអោយមានការបញ្ចូលកេរ្តិ៍ភេទដោយបង្ខំ ។ អវត្តមាននៃឆន្ទៈព្រមព្រៀងរបស់ជនរងគ្រោះ ស្តែងឡើងដោយអំពើហិង្សា ការបង្ខិតបង្ខំ ការគំរាមកំហែង ឬដោយការឆក់ឱកាស ។ ទៅអនាគត តុលាការនឹងធ្វើការពិចារណាសម្រេចជាអាទិ៍លើបញ្ហារំលោភសេពសន្ថវៈ ប្រព្រឹត្តដោយសហព័ទ្ធព្រមទាំងនិយមន័យ នៃសញ្ញាណអំពើហិង្សាការបង្ខិតបង្ខំការគំរាមកំហែង ឬការឆក់ឱកាស ។

អត្ថបទយោង :

ប្រភពប្រវត្តិសាស្ត្រខ្មែរ :

នីតិនិពន្ធខ្មែរសម័យបុរាណ មិនបានអោយនិយមន័យការរំលោភសេពសន្ថវៈទេ ប៉ុន្តែមាត្រា ៤ នៃក្រមលក្ខិណា " អំពើកំហុសប្រព្រឹត្តទៅលើ នារី ៧ ប្រភេទ " សំដៅលើការរំលោភសេពសន្ថវៈលើកុមារ " ការហូរឈាមត្រង់ប្រដាប់ភេទរបស់កុមារ " ។

នីតិនិពន្ធខ្មែរ កំណត់សភាពធ្ងន់ធ្ងរនៃការរំលោភសេពសន្ថវៈដោយផ្អែកទៅលើគុណភាពនៃជនរងគ្រោះ (កុមារ . ទាសករ . ស្ត្រីបំរើក្នុង រាជវាំង . ស្ត្រីមានប្តី. មេម៉ាយ . ស្ត្រីភ្ជាប់ពាក្យរួច) និង គុណភាពរបស់ចារី (ភ្នាក់ងារតុលាការ មន្ត្រីរាជការ ប្រើសិទ្ធរបស់ព្រះមាហាក្សត្រ): សូមមើល មាត្រា ៤៩ នៃ ក្រមឧកញ៉ាហ្លួង ឬច្បាប់ស្តីពីប្រើសិទ្ធរបស់ព្រះមហាក្សត្រ ។ អាដេម៉ាឡឺក្លែរ. ក្រមខ្មែរ. ភាគ ២. ទំព័រ ២៥០ និងបន្តបន្ទាប់ ។

ការរំលោភសេពសន្ថវៈមិនធ្លាប់ទទួល ទណ្ឌកម្មដាក់គុកទេ តែត្រូវទទួលពិន័យ និងការវាយនឹងរំពាត់ផ្តៅ ។ នៅកម្ពុជា ការរំលោភសេពសន្ថវៈលើស្ត្រីមានប្តី ត្រូវបានចាត់ទុកថា មានលក្ខណៈធ្ងន់ធ្ងរ ជាងការរំលោភលើនារីមិនទាន់មានប្តី ព្រោះប្តីរបស់ស្ត្រីនោះ ត្រូវចាត់ទុកថាបានទទួលនូវព្យសនកម្មដែរ ។ ការប៉ុនប៉ងក្នុងបទល្មើសរំលោភ

មាត្រា កម ២២៣១-៤ ស្ថានទម្ងន់បណ្ដាលមកពីមានការកាត់អវយវៈ ឬពិការភាព

ការរំលោភសេពសន្ថវៈ ត្រូវផ្ដន្ទាទោសដាប់ពន្ធនាគារពីដប់ (១០) ឆ្នាំ ទៅម្ភៃ (២០) ឆ្នាំ កាលបើអំពើនេះ នាំឱ្យមានការកាត់អវយវៈ ឬពិការភាពជាអចិន្ត្រៃយ៍ដល់ ជនរងគ្រោះ ។

សេចក្ដីព្រាងក្រមព្រហ្មទណ្ឌ :

សូមមើលអត្ថាធិប្បាយក្នុងមាត្រា កម.២២២១-៥ និង កម.២២២២-៧ ។

អត្ថបទយោង :

ប្រភពប្រវត្តិសាស្ត្រខ្មែរ :

លោក **អាដេម៉ាឡើក្លែរ** បានបញ្ជាក់ថា ក្នុងសម្មតិកម្មនេះទោសទី២ ដែលសមាមាត្រទៅនឹងសភាព ធ្ងន់ធ្ងរនិងចំនួនរបួសដែលកើតឡើង អាចត្រូវប្រកាសដោយតុលាការ ។

មាត្រា កម ២២៣១-៥ ស្ថានទម្ងន់បណ្ដាលមកពីការធ្វើទារុណកម្ម ឬអំពើឃោរឃៅ

ការរំលោភសេពសន្ថវៈ ត្រូវផ្ដន្ទាទោសដាប់ពន្ធនាគារពីដប់ប្រាំ (១៥) ឆ្នាំ ទៅសាមសិប (៣០) ឆ្នាំ កាលបើអំពើនេះបានកើតឡើងមុនក្នុងពេល ឬក្រោយពីបានប្រព្រឹត្តអំពើទារុណកម្ម ឬអំពើឃោរឃៅ។

សេចក្ដីព្រាងក្រមព្រហ្មទណ្ឌ :

សូមមើលកំណត់ក្នុងមាត្រា កម.២២១១-៧ និង កម.២២២២-៧ ។

អត្ថបទយោង :

ប្រភពប្រវត្តិសាស្ត្រខ្មែរ :

មាត្រា ៥០០ ក្នុងក្រមឆ្នាំ ១៩២៩ និង ១៩៥៥ បានកំណត់អំពើឃោរឃៅ ឬទារុណកម្ម ជាបទល្មើសឯករាជ្យតែមិន បានចែងអំពីស្ថានទម្ងន់ ដោយសារការប្រើទារុណកម្ម ឬអំពើឃោរឃៅឡើយ ។ សូមមើលកំណត់នៅក្នុងមាត្រា កម. ២២២១-១ ។

មាត្រា កម ២២៣១-៦ ស្ថានទម្ងន់បណ្ដាលមកពីមរណភាពនៃជនរងគ្រោះ

ការរំលោភសេពសន្ថវៈ ត្រូវផ្ដន្ទាទោសដាប់ពន្ធនាគារពីដប់ប្រាំ (១៥) ឆ្នាំ ទៅសាមសិប (៣០) ឆ្នាំ កាលបើអំពើនេះនាំឱ្យជនរងគ្រោះស្លាប់ដោយគ្មានបំណង នឹងឱ្យស្លាប់ទេ ។

មាត្រា ក៣ ២៣១៦-២ ការប៉ះពាល់ខាងផ្លូវភេទដល់អនីតិជន ដោយបុព្វញាតិ

អំពើរួមភេទជាមួយអនីតិជនក្រោមដប់ប្រាំបី (១៨) ឆ្នាំ ត្រូវផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារពីប្រាំ (៥) ទៅដប់ (១០) ឆ្នាំ កាលបើ ចារីជាបុព្វញាតិមានខាន់ស្លា អត់ខាន់ស្លា ឬថិញ្ញើម របស់អនីតិជននោះ។

សេចក្តីព្រាងក្រមព្រហ្មទណ្ឌ :

មាត្រានេះ គិតគូរអំពីសភាពធ្ងន់ធ្ងរនៃអំពើទាស់មុខស្ទន់ (ជាពិសេសទំនាក់ទំនងផ្លូវភេទរវាង បុព្វញាតិ និងបច្ឆាញាតិអាយុតិចជាង ១៨ ឆ្នាំ) ក្នុងជីវភាពសង្គមខ្មែរផ្តន្ទាទោសបទល្មើសនេះដោយទោសឧក្រិដ្ឋ ។ មាត្រានេះពុំកំណត់ថាជាបទល្មើសទេ ក្នុងករណីបច្ឆាញាតិ ជានីតិជន ។

អត្ថបទយោង :

ប្រភពប្រវត្តិសាស្ត្រខ្មែរ :

នៅក្នុងនីតិខ្មែរសម័យបុរាណ អ្នកតែងច្បាប់បានចែងអំពីសម្មតិកម្មផ្សេងៗ នៃការប៉ះពាល់ផ្លូវភេទ នៅក្នុងគ្រួសារ : ជាឧទាហរណ៍ សូមមើល "លក្ខិណា ទាក់ទិននឹងកំហុសប្រព្រឹត្តទៅលើស្ត្រី ៧ ប្រភេទ " ដែលជាផ្នែកមួយនៃក្រម ទោសភរិយា **Tous Piriyear** ។ **អាដេម៉ាឡឺក្លែរ**. ក្រមខ្មែរ. ភាគ ១. ទំព័រ ២៦៤ ។

មាត្រា ៤៤៧ និង ៤៤៨ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌឆ្នាំ ១៩២៩ និង ១៩៥៥ ផ្តន្ទាទោសអំពើទាស់មុខស្ទន់ដែលមាននិយមន័យ នៅក្នុងមាត្រា ៤៤៨ ។

សូមមើល មាត្រា ៤៨ នៃរដ្ឋធម្មនុញ្ញខ្មែរ ១៩៩៣ ប្រកាសអំពីការធានា និងការពារដោយព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា នូវសិទ្ធិកុមារដែលមានចែងក្នុងអនុសញ្ញាអន្តរជាតិស្តីពីកុមារ ។

ប្រភពអន្តរជាតិផ្សេងទៀត :

សូមមើលមាត្រា ១៩ (ការការពារកុមារប្រឆាំងនឹងអំពើហឹង្សាផ្លូវភេទ កាលបើកុមារស្ថិត ក្នុងការថែរក្សារបស់មាតាបិតា ឬអ្នកតំណាងតាមច្បាប់របស់វា) និង មាត្រា ៣៤ (ការការពារកុមារ ដោយរដ្ឋ ជាភាគីប្រឆាំងនឹងគ្រប់ទម្រង់នៃអាជីវកម្មផ្លូវភេទ និងអំពើហឹង្សាផ្លូវភេទ) នៃ អនុសញ្ញាអន្តរជាតិ ស្តីពីកុមារ ។

មាត្រា កម ២៣១៦-៣ *ការប៉ះពាល់ខាងផ្លូវភេទរវាងញាតិលោហិត*

អំពើរួមភេទ រវាងញាតិលោហិត ក្នុងបី (៣) ថ្នាក់ត្រូវផ្ដន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារពីមួយ (១) ឆ្នាំ ដល់បី (៣)ឆ្នាំ និងពិន័យជាប្រាក់ពីពីរលាន (២.០០០.០០០) រៀល ទៅប្រាំមួយលាន (៦.០០០.០០០) រៀល។

សេចក្ដីព្រាងក្រមព្រហ្មទណ្ឌ :

ដោយគិតគូរអំពីតម្លៃនៃសង្គមខ្មែរ ក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ផ្ដន្ទាទោស អំពើរួមភេទរវាងញាតិលោហិត ដោយពុំគិតអំពីលក្ខខណ្ឌ អាយុ ឬភាពទន់ខ្សោយអ្វីឡើយ ។

អត្ថបទយោង :

ប្រភពប្រវត្តិសាស្ត្រខ្មែរ :

មាត្រា ៤៤៧ និង៤៤៨ នៃក្រមឆ្នាំ ១៩២៩ និង ១៩៥៥ បង្ក្រាបអំពើរួមភេទ រវាងញាតិលោហិត។

ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា

ជាតិ សាសនា ព្រះមហាក្សត្រ

ច្បាប់ស្តីពី

ការបង្ក្រាបអំពើជួញដូរមនុស្ស និង អំពើធ្វើអាជីវកម្មផ្លូវភេទ

ឆ្នាំ ២០០៨

ក្រសួងយុត្តិធម៌

Ministry of Justice

ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា

មីសែល បូនីញើ

ចៅក្រម

ទីប្រឹក្សារបស់រដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងយុត្តិធម៌ នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា

ប្រធានគំរោង « គាំទ្រនីតិរដ្ឋ »

សហប្រតិបត្តិការបារាំង

សេចក្តីព្រាងក្រមព្រហ្មទណ្ឌថ្មី

អត្ថាធិប្បាយ និងប្រៀបធៀប

វិភាគទាន ចំពោះការសិក្សានីតិព្រហ្មទណ្ឌខ្មែរ

ផូវ សំភី

ហ៊ែល ចំរើន

ចាំង ស៊ីណាត

កើត រិទ្ធ

ម៉ារីយ៉ុង គូរីដាត៍

ជំពូកទី ៦
អំពើអាសអាភាសលើអនីតិជនអាយុក្រោម ១៥ ឆ្នាំ

មាត្រា ៤២.- អំពើរួមភេទជាមួយអនីតិជនអាយុក្រោម ១៥ ឆ្នាំ

ជនណារួមភេទជាមួយជនដទៃ ដែលមានអាយុតិចជាង ១៥ (ដប់ប្រាំ)ឆ្នាំ ត្រូវផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារពី ៥ (ប្រាំ)ឆ្នាំ ដល់ ១០ (ដប់) ឆ្នាំ ។

មាត្រា ៤៣.- អំពើអាសអាភាសលើអនីតិជនអាយុក្រោម ១៥ ឆ្នាំ

អំពើអាសអាភាសនៅក្នុងច្បាប់នេះ មានន័យថា ជាអំពើនៃការប៉ះពាល់ ឬ ការបង្ហាញកេរភេទ ឬ ផ្នែកភេទផ្សេងទៀតរបស់ជនដទៃ ឬ ការឱ្យជនដទៃប៉ះពាល់កេរភេទ ឬ ផ្នែកភេទផ្សេងទៀតរបស់ជនល្មើសខ្លួនឯង ឬ របស់តតិយជនក្នុងចេតនាធ្វើឱ្យរំជួល ឬរីករាយដល់ចំណង់ផ្លូវភេទរបស់ជនល្មើស ។

ជនណាដែលប្រព្រឹត្តអំពើអាសអាភាសទៅលើជនដទៃ ដែលមានអាយុតិចជាង ១៥ (ដប់ប្រាំ) ឆ្នាំ ត្រូវផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារពី ១(មួយ)ឆ្នាំ ដល់ ៣ (បី) ឆ្នាំ និង ពិន័យជាប្រាក់ពី ២.០០០.០០០ (ពីរលាន)រៀល ដល់ ៦.០០០.០០០ (ប្រាំមួយលាន)រៀល ។

ជនណាដែលប្រព្រឹត្តបទល្មើសដូចមានចែងក្នុងមាត្រា ៤២ ឬ មាត្រានេះ បើមិនរាងចាលទេ ត្រូវផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារទ្វេដង ។

មាត្រា ៤៤.- ការលើកលែងពីការផ្តន្ទាទោស

ជនណាដែលមានអាយុក្រោម ១៥ ឆ្នាំ នឹងត្រូវលើកលែងពីការផ្តន្ទាទោស ចំពោះបទល្មើសដូចមានចែងនៅក្នុងមាត្រា ៤២ និងមាត្រា ៤៣ នៃច្បាប់នេះ ។

ជំពូកទី ៧
សំណងរដ្ឋប្បវេណី

មាត្រា ៤៥.- កិច្ចសន្យាសម្រាប់អំពើលក់-ដូរមនុស្ស និង អំពើធ្វើអាជីវកម្មផ្លូវភេទ

កិច្ចសន្យាណាមួយនឹងត្រូវចាត់ទុកជាមោឃៈ ប្រសិនបើកិច្ចសន្យានោះត្រូវបានធ្វើឡើង ដោយមានគោលដៅបំពេញនូវអំពើលក់-ដូរមនុស្ស ឬ អំពើធ្វើអាជីវកម្មផ្លូវភេទ ។

ROYAUME DU CAMBODGE * LE MINISTRE DU PALAIS ROYAL

បទបញ្ញត្តិស្តីពីប្រព័ន្ធតុលាការ

ច្បាប់ព្រហ្មទណ្ឌ និងនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ

សំរាប់អនុវត្តនៅប្រទេសកម្ពុជា ក្នុងសម័យអន្តរកាល

និង

ច្បាប់ ស្តីពី ស្ថានទម្ងន់ទោសនៃបទឧក្រិដ្ឋ

PROVISIONS RELATING TO THE JUDICIARY AND CRIMINAL LAW AND PROCEDURE APPLICABLE IN CAMBODIA DURING THE TRANSITIONAL PERIOD

and

LAW ON THE AGGRAVATING CIRCUMSTANCES FOR FELONIES

បទបញ្ញត្តិស្តីពីប្រព័ន្ធតុលាការ ច្បាប់ព្រហ្មទណ្ឌ និង នីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ សំរាប់អនុវត្តនៅប្រទេសកម្ពុជា ក្នុងសម័យអន្តរកាល

សេចក្តីសំរេចចុះថ្ងៃទី ១០ កញ្ញា ១៩៩២

ក្រុមប្រឹក្សាជាតិជាន់ខ្ពស់ ដែលចាប់ពីពេលនេះទៅហៅថា «SNC» អេស អិន ស៊ី

- ដោយសំអាងលើអំណាចទាំងឡាយ ដែលប្រគល់ឡើងតាមមាត្រា ៣ នៃកិច្ចព្រមព្រៀងស្តីអំពីដំណោះស្រាយនយោបាយរួមមួយនៃជម្លោះកម្ពុជាចុះថ្ងៃទី ២៣ តុលា ១៩៩១ ដែលចាប់ពីពេលនេះទៅហៅថា «កិច្ចព្រមព្រៀង» ទុកដូចជាអង្គការពេញច្បាប់តែមួយគត់ ហើយជាប្រភពនៃអាជ្ញាធរកម្ពុជា,
- ដោយរំលឹកឡើងវិញនូវមាត្រា៦ នៃកិច្ចព្រមព្រៀងដែលនៅក្នុងនោះ SNC បានប្រគល់ជូនដល់អង្គការសហប្រជាជាតិ នូវអំណាចទាំងអស់ដែលចាំបាច់សំរាប់អនុវត្តកិច្ចព្រមព្រៀង,
- ដោយរំលឹកបន្ថែមទៀតថា ក្រុមប្រឹក្សាសន្តិសុខ នៃអង្គការសហប្រជាជាតិ តាមរយៈសេចក្តីសម្រេចចិត្ត ៧៤៥ (១៩៩២) បានរៀបចំអាជ្ញាធរបណ្តោះអាសន្ន នៃអង្គការសហប្រជាជាតិនៅប្រទេសកម្ពុជា ដែលចាប់ពីពេលនេះតទៅហៅថា «អ៊ុនតាក់» ស្របតាមមាត្រា ២ នៃកិច្ចព្រមព្រៀង ដើម្បីបំពេញតួនាទីភារកិច្ច ដែលចែងឡើងក្នុងឧបសម្ព័ន្ធទី១ នៃកិច្ចព្រមព្រៀង,
- ដោយយល់ថា អ៊ុនតាក់ ត្រូវបានទទួលបេសកកម្មមួយ, ស្របតាមមាត្រា ៦ និង ១៦ នៃកិច្ចព្រមព្រៀងប៉ារីស និងផ្នែក ខ និង ង នៃឧបសម្ព័ន្ធទី១, ក្នុងការត្រួតពិនិត្យផ្ទាល់ ឬ ការពិនិត្យត្រួតត្រាលើវិស័យទាំងឡាយ ស្តីអំពីការរក្សារបៀបរៀបរយ និងការគោរពច្បាប់, ការការពារសិទ្ធិមនុស្ស, ការអនុវត្តន៍ច្បាប់ និងដំណើរការក្នុងប្រព័ន្ធតុលាការ,
- ដោយយល់ឃើញថែមទៀតថា ភាគីទាំងឡាយនៃកិច្ចព្រមព្រៀង បានទទួលស្គាល់ដោយជាក់លាក់, ក្នុងមាត្រា១៥, ថាមនុស្សគ្រប់រូបនៅប្រទេសកម្ពុជា និងជនភៀសខ្លួនទាំងអស់ និងជនផ្លាស់ប្តូរទីកន្លែងទាំងអស់នៅកម្ពុជា ត្រូវមានសិទ្ធិ និងសេរីភាពដែលមានចែងនៅក្នុងសេចក្តីថ្លែងការណ៍សាកលស្តីអំពីសិទ្ធិមនុស្ស និងក្នុងបណ្តាកិច្ចព្រមព្រៀងអន្តរជាតិទាំងឡាយដែលទាក់ទងនឹងសិទ្ធិមនុស្ស

មាតិកា បួន : ចេឧឧក្រិដ្ឋ

មាត្រា ៣១ : ឃាដកម្មគិតទុកជាមុន

១ : ជនណាដែលសម្លាប់ ឬប៉ុនប៉ងសម្លាប់ជនណាម្នាក់ទៀត ក្រោយពីបានគិតទុកជាមុននូវបទឧក្រិដ្ឋរបស់ខ្លួន ឬ ដោយបានរៀបចំការពួនស្ទាក់ ឬដែលបានសម្លាប់ ឬប៉ុនប៉ងសម្លាប់ជនណាម្នាក់ទៀត ក្នុងពេលដែលខ្លួនប្រព្រឹត្តចោរកម្ម ឬរំលោភសេពសន្ថវៈ ត្រូវជាប់ទោសពីបទឧក្រិដ្ឋធ្វើមនុស្សឃាដគិតទុកជាមុន ហើយត្រូវផ្តន្ទាទោសដាក់គុកជាបទឧក្រិដ្ឋពី ១០ឆ្នាំ ទៅ ២០ឆ្នាំ ។

២ : ការគិតទុកជាមុន គឺគំរោងធ្វើឡើងមុនអំពើបៀតបៀនទៅលើរូបបុគ្គលណាមួយ ។ ការពួនស្ទាក់ គឺការឃ្លាំចាំបុគ្គលណាម្នាក់ ក្នុងរយៈពេលមួយរយៈ ដើម្បីប្រព្រឹត្តហិង្សាទៅលើបុគ្គលនោះ ។

មាត្រា ៣២ : អំពើមនុស្សឃាតដោយចេតនា

ជនណាដែលសម្លាប់មនុស្សដោយចេតនា ឬ ប៉ុនប៉ងសម្លាប់ជនណាម្នាក់ទៀតដោយចេតនាដោយគ្មានស្ថានទម្ងន់ណាមួយដែលចែងក្នុងមាត្រា ៣១ ដោយបានប្រើ ឬមិនបានប្រើអាវុធក្តី ត្រូវជាប់ទោសពីបទឧក្រិដ្ឋធ្វើមនុស្សឃាតដោយចេតនា ហើយត្រូវផ្តន្ទាទោសដាក់ជាបទឧក្រិដ្ឋពី ៨ឆ្នាំ ទៅ ១៥ឆ្នាំ ។

មាត្រា ៣៣ : បទរំលោភសេពសន្ថវៈ

១ : ជនណាក៏ដោយដែលរំលោភសេពសន្ថវៈ ឬ ប៉ុនប៉ងរំលោភសេពសន្ថវៈលើជនម្នាក់ទៀតទោះភេទដូចគ្នា ឬមិនដូចគ្នាក៏ដោយ ត្រូវមានទោសពីបទសេពសន្ថវៈ ហើយផ្តន្ទាទោសដាក់គុកជាបទឧក្រិដ្ឋពី ៥ឆ្នាំ ទៅ ១០ឆ្នាំ ។

២ ៖ បទរំលោភសេពសន្ថវៈ គឺគ្រប់អំពើបញ្ចូលអង្គជាតិដោយឃោរឃៅ ដោយបង្ខំ ឬដោយមិនដឹងខ្លួនជាមុន ។ ប្រសិនបើការរំលោភសេពសន្ថវៈបានត្រូវប្រព្រឹត្តឡើង ដោយការគំរាមកំហែងនឹងអាវុធទៅលើស្ត្រីមានផ្ទៃពោះ លើជនមានជំងឺ ឬ ជនមានសតិវិបល្លាស ឬ ពិការរាងកាយ ឬធ្វើឡើងដោយមានអ្នកប្រព្រឹត្តពីរនាក់ ឬច្រើននាក់ ឬដោយមានអ្នកសមគំនិត ឬបើការសេពសន្ថវៈនោះត្រូវប្រព្រឹត្តឡើង ដោយជនដែលមានអំណាចលើអ្នករងគ្រោះទណ្ឌកម្មដែលត្រូវអនុវត្តគឺដាក់គុកជាបទឧក្រិដ្ឋពី ១០ឆ្នាំ ទៅ ១៥ឆ្នាំ ។

មាត្រា ៣៤ ៖ អំពើប្លន់

១ ៖ ជនណាដែលបានលួច ឬប៉ុនប៉ងនឹងលួចជនណាម្នាក់ទៀត ដោយមានស្ថានទម្ងន់ទោសទាំងនេះ ៖

- ការលួចធ្វើដោយអំពើហិង្សា, មានអាវុធ ឬឥតអាវុធ, បណ្តាល ឬមិនបណ្តាលឲ្យមានរបួស

- ឬការលួចនោះបានធ្វើឡើងដោយមានគ្នាច្រើន ឬដោយមានគាស់ទំលុះទំលាយ, ត្រូវមានទោសពីបទឧក្រិដ្ឋប្លន់ ហើយត្រូវផ្តន្ទាទោសដាក់គុកជាបទឧក្រិដ្ឋពី ៣ឆ្នាំ ទៅ ១០ឆ្នាំ ។

២ ៖ អំពើលួចប្លន់គឺការបន្លំយកទ្រព្យសម្បត្តិរបស់អ្នកដទៃ ក្នុងបំណងយកមកធ្វើជាកម្មសិទ្ធិរបស់ខ្លួន ។

មាត្រា ៣៥ ៖ ការបង្ខាំងមនុស្សដោយខុសច្បាប់

ជនណាដោយគ្មានបញ្ជាពីអាជ្ញាធរតុលាការបានចាប់ខ្លួន ឬឃុំខ្លួន ឬបង្ខាំងខ្លួន មនុស្សណាក៏ដោយត្រូវមានទោស ៖

- ដាក់គុកជាបទឧក្រិដ្ឋ ១០ឆ្នាំ បើការបង្ខាំងខ្លួន ឬ ការឃុំខ្លួននោះមានរយៈពេលលើសពី ១ខែ

- ដាក់គុកពី ៣ឆ្នាំ ទៅ ៥ឆ្នាំ បើការបង្ខាំងខ្លួន ឬការឃុំខ្លួននោះមានរយៈតិចជាង ១ខែ